

कल्किपुराणम् ।

महर्षिविदव्यासप्रणीतम् ।

श्रीजीवानन्दविद्यासागरभट्टाचार्येण

संस्कृतं प्रकाशितञ्च

KALKIPURANA

By

MAHARSHI VEDAVYASA

EDITED AND PUBLISHED

PANDIT JIBANANDA VIDYASAGARA,

आनन्द प्रिंटिंग प्रेस

सी २७ / १७० - ए जगतगंज, वाराणसी - २

कल्किपुराणम् ।

महर्षिवेदव्यासप्रणीतम् ।

पण्डित कुलपतिना
वि० ए० उपाधिधारिणा

श्रीजीवानन्दविद्यासागरभट्टाचार्येण

संस्कृतं प्रकाशितञ्च

KALKIPURANA

By

MAHARSHI VEDAVYASA

EDITED AND PUBLISHED

PANDIT JIBANANDA VIDYASAGARA, B. A.

Superintendent Free Sanskrit College, Culcutta.

कल्किातानगर्या नारायणयन्त्रे मुद्रितम् ।

इ० १८९० ।

पुनर्मुद्रण - १९९१

आनन्द प्रिंटिंग प्रेस

सी २७/१७० - ए जगतगंज, वाराणसी - २

प्रकाशकः

आनन्द प्रिंटिंग प्रेस

सी २७/१७०-ए जगतगंज, वाराणसी - २

Published with Financial Assistance from
Ministry of Human Resource Development
Government of India, New Delhi

पुनर्मुद्रण वर्ष : १९९१

मूल्यम् : Rs. 29

मुद्रक :

आनन्द प्रिंटिंग प्रेस

सी २७/१७०-ए जगतगंज, वाराणसी - २

कल्किपुराणस्य सूचीपत्रम् ।

१ अंशः । १ अध्यायः ।

मङ्गलाचरणम्	१
सूतसमीपे शौनकादीनां महर्षीणां भविष्यप्रश्नः	१
शुकस्य कल्किपुराणप्राप्तिविवरणम्	२
कलेरुत्पत्तिः	२
कलिविवरणम्	३
कलौ आचारभ्रंशः	३
धरित्रया सह देवानां ब्रह्मलोकगमनम्	४
ब्रह्मलोकवर्णनम्	४

२ अध्यायः । ब्रह्मसमीपे कलेर्दोषकीर्तनम्

ब्रह्मणा सह देवानां गोलोके गमनम्	५
विष्णुसमीपे निवेदनम्	५
विष्णोर्विष्णुयशसो गृहे अवताराङ्गीकारः	५
विष्णुयशसः पत्न्याः सुमत्या गर्भः	६
विष्णौ जाते देवानां हर्षः	६
विष्णोश्चतुर्भुजमूर्तिपरिहारपूर्वकं मानुषरूपधारणम्	७
रामकृपव्यासादीनां कल्किदर्शनार्थमागमनम्	७
कल्केर्नामकरणम्	७
कल्केरुपनयनकाले पितुरुपदेशः	८

३ अध्यायः । कल्केर्गुरुकुलवासार्थं यात्रा जामदग्न्यप्राप्तिश्च

कल्केर्वेदाध्ययनं धनुर्वेदशिक्षा च	१०
------------------------------------	----

कल्किपुराणस्य सूचीपत्रम् ।

३

गुरुदक्षिणादानाभिलाषः	१०
कल्केर्विल्वोदकेश्वरशिवदर्शनं स्तुतिश्च	१०
शिवया शिवस्याविर्भावो वरदानञ्च	११
शङ्करात् कल्केः करवालशुकतुरङ्गप्राप्तिः	११
कल्केर्गृहप्रत्यागमनम्	१२
कल्केराश्वमेधस्योपदेशः	१३
४ अध्यायः । कल्केर्धर्मकथनम्	१३
ब्राह्मणलक्षणम्	१४
शुककृतसिंहलक्ष्मीपवर्णनम्	१६
पद्माया राजकन्याया विवरणम्	१६
शिवात् पद्माया वरलाभः	१७
५ अध्यायः । पद्मायाः स्वयंवरोद्योगः	१७
समागतभूपानां स्त्रीत्वप्राप्तिः	१८
६ अध्यायः । पद्माया विलापः	२०
कल्केरादेशेन शुकस्य पद्मासमीपे गमनम्	२१
पद्माशुकसंवादः	२१
७ अध्यायः । विष्णुपूजाप्रकरणम्	२४
२ अंशः । १ अध्यायः ।	२८
पद्मासमीपे अच्युतावतारकथनम्	२८
शुकस्य शम्भुलि प्रतिगमनम्	३०
कल्किशुकसंवादः	३१
कल्केः सिंहलगमनम्	३१
२ अध्यायः । पद्मायाः कल्किसमीपे गमनम्	३३
पद्मायाः कल्किदर्शनम्	३४

४ कल्किपुराणस्य सूचीपत्रम् ।

३ अध्यायः । कल्किदर्शनेन भूपानां पुरुषत्वप्राप्तिः	३७
राजगणकृतकल्किस्तवः	३७
४ अध्यायः । अनन्तस्यागमनम्	३८
अनन्तोपाख्यानम्	४०
५ अध्यायः । अनन्तेन हंसस्य साक्षात्कारः	४४
६ अध्यायः । कल्केराज्ञया विश्वकर्मणः शम्भले पुरीनिर्माणम् ४८	
कल्केः स्वस्तीकस्य शम्भले प्रत्यागमनम्	५०
कल्केः सुतोत्पत्तिः	५१
७ अध्यायः । बौद्धयुद्धम्	५२
जिनविनाशः	५४
बौद्धजयः	५५
३ अंशः । १ अध्यायः ।	
स्तेच्छजयः	५६
स्तेच्छकामिनीभिः कल्केर्युद्धम्	५७
२ अध्यायः । बालखिल्यानामागमनम्	६१
निकुम्भदुहितुराख्यानम्	६२
कुथोदर्याः संहारार्थं कल्केर्यात्रा	६३
कुथोदर्या वधः	६४
३ अध्यायः । नारदादीनां महर्षीणामागमनम्	६५
मरोरामपरिचयार्थं सूर्यवंशवर्णनम्	६६
श्रीरामचरितम्	६७
सीतापरित्यागः	७२
सीताया भूतलप्रवेशः	७२
रामस्य स्वर्गारोहणम्	७२

कल्किपुराणस्य सूचीपत्रम् ।	५
४ अध्यायः । रामस्य वंशावली, मरोरुत्पत्तिविवरणञ्च	७३
चन्द्रवंशे देवापेरुत्पत्तिविवरणम्	७४
देवापेर्मरौश्च दिव्यरथप्राप्तिः	७६
५ अध्यायः । कृतयुगस्यागमनम्	७६
मन्वन्तरवर्णनम्	७७
कलिना संग्रामोद्योगः	७८
६ अध्यायः । कल्के दिग्विजययात्रा	७८
धर्मस्य कलिना समागमः	७९
धर्मस्यात्मनिवेदनम्	८०
कलिना कल्केः संग्रामः	८१
मरुदेवापिप्रभृतीनां खशकाम्बोजवर्वरचीना-	
दिभिः संग्रामः	८२
७ अध्यायः । कलिसहचराणां पराभवः	८७
कोकविकोकबधः	८४
८ अध्यायः । कल्के भृङ्गाटनगरगमनम्	८६
शशिध्वजस्य समरोद्योगः	८७
९ अध्यायः । मूर्च्छितं कल्किमादाय शशिध्वजस्य गृहा-	
गमनम्	९०
१० अध्यायः । सुशान्ताया गीतम्	९३
शशिध्वजकन्यया कल्के विवाहः	९५
११ अध्यायः । शशिध्वजस्य हरिभक्तिकारणम्	९६
शशिध्वजस्य पूर्वजन्मवृत्तान्तकथनम्	९६
भक्तिलक्षणम्	९८
१२ अध्यायः । हरिभक्तस्य संग्रामप्रवृत्तिकारणम्	१०१

१३ अध्यायः । द्विविदोपाख्यानम्	१०३
कृष्णावतारवृत्तान्तम्	१०५
१४ अध्यायः । कल्केः काञ्चनपूर्यां प्रवेशः	१०७
विषकन्यासंवादः	१०८
कल्केः रतुचराणां पृथक् पृथक् राज्येऽभिषेकः	१०९
कल्केः शम्भुले प्रतिगमनम्	१०९
सत्ययुगप्रवर्त्तनम्	१०९
१५ अध्यायः । मायास्तवः	११०
१६ अध्यायः । विष्णुयशसो राजसूययज्ञारम्भः	११२
नारदस्यागमनम्	११३
मायाजीवयोः कथोपकथनम्	११४
विष्णुयशसो वनगमनम्	११५
परशुरामस्यागमनम्	११६
१७ अध्यायः । रुक्मिणीव्रतकथनम्	११६
१८ अध्यायः । कल्केः पत्नीभिर्विहारः	१२१
१९ अध्यायः । शम्भुले देवानामागमनम्	१२३
कल्केः स्वर्गारोहणम्	१२५
२० अध्यायः । गङ्गास्तोत्रम्	१२७
२१ अध्यायः । कल्किपुराणस्य सूची	१२९
कल्किपुराणश्रवणादिफलम्	१३२
कल्किपुराणसमाप्तिः ।	१३२

कलिकपुराणम् ।

प्रथमोऽध्यायः ।

—०—

सेन्द्रा देवगणा मुनीश्वरजना लोकाः सपालाः सदा
स्वं स्वं कर्म सुसिद्धये प्रतिदिनं भक्त्या भजन्युत्तमाः ।
तं विघ्नेशमनन्तमच्युतमजं सर्वज्ञसर्वाश्रयं
वन्दे वैदिकतान्त्रिकादिविविधैः शास्त्रैः पुरोवन्दितम् ॥ १ ॥

नारायणं नमस्कृत्य नरञ्चैव नरोत्तमम् ।

देवीं सरस्वतीञ्चैव ततो जयमुदीरयेत् ॥ २ ॥

यद्दोर्दण्डकरालसर्पकवलज्वालाज्वलद्विग्रहाः

नेतुः सत्करवालदण्डदलिता भूपाः क्षितिदोभकाः ।

शश्वत् सैन्धववाहनो द्विजजनिः कल्किः परात्मा हरिः

पायात् सत्ययुगादिकृत् स भगवान् धर्मप्रवृत्तिप्रियः ॥ ३ ॥

इति सूतवचः श्रुत्वा नैमिषारण्यवासिनः ।

शौनकाद्या महाभागाः पप्रच्छुस्तं कथामिमाम् ॥ ४ ॥

हे सूत ! सर्वधर्मज्ञ ! लोमहर्षणपुत्रक ! ।

त्रिकालज्ञ ! पुराणज्ञ ! वद भागवतीं कथाम् ॥ ५ ॥

कः कलिः ? कुत्र वा जातो जगतामीश्वरः प्रभुः ।

कथं वा नित्यधर्मस्य विनाशः कलिना कृतः ? ॥ ६ ॥

इति तेषां वचः श्रुत्वा सूतो ध्यात्वा हरिं प्रभुम् ।

सहर्षपुलकोद्भिन्न सर्वाङ्गः प्राह तान् कुजीन् ॥ ७ ॥

सूत उवाच । शृणुध्वमिदमाख्यानं भविष्यं परमाद्भुतम् ।

कथितं ब्रह्मणा पूर्वं नारदाय विष्टच्छले ॥ ८ ॥

नारदः प्राह मुनये व्यासायामिततेजसे ।

स व्यासो निजपुत्राय ब्रह्मराताय धीमते ॥ ९ ॥

स चाभिमन्युपुत्राय विष्णुराताय संसदि ।

प्राह भागवतान् धर्मान् अष्टादशसहस्रकान् ॥ १० ॥

तदा नृपे लयं प्राप्ते सप्ताहे प्रश्लेषितम् ।

मार्कण्डेयादिभिः पृष्टः प्राह पुण्याश्रमे शुक्रः ॥ ११ ॥

तत्राहं तदनुज्ञातः श्रुतवानस्मि याः कथाः ।

भविष्या कथयामीह पुण्या भागवतीः शुभाः ॥ १२ ॥

ताः शृणुध्वं महोभागाः ! समाहितधियोऽनिशम् ।

गते कृष्णे स्वनिलयं प्रादुर्भूतो यथा कलिः ॥ १३ ॥

प्रलयान्ते जगत्स्रष्टा ब्रह्मा लोकपितामहः ।

ससर्ज घोरं मलिनं पृष्ठदेशात् स्वपातकम् ॥ १४ ॥

स चाधर्मं इति ख्यातस्तस्य वंशानुकीर्त्तनात् ।

श्रवणात् स्मरणाल्लोकः सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ १५ ॥

अधर्मस्य प्रिया रम्या मिथ्या मार्जारलोचना ।

तस्य पुत्रोऽतितेजस्वी दग्धः परमकोपनः ॥ १६ ॥

स मायायां भगिन्यान्तु लोभं पुलञ्च कान्यकाम् ।

निहतिं जनयामास तयोः क्रोधः सुतोऽभवत् ॥ १७ ॥

स हिंसायां भगिन्यान्तु जनयामास तं कलिम् ।

वामहस्तदृष्टोपस्थं तैलाभ्यक्ताञ्जनप्रभम् ॥ १८ ॥

काकोदरं करालास्यं लोलजिह्वं भयानकम् ।
 पूतिगन्धं द्यूतमयस्त्रीसुवर्णकृताश्रयम् ॥ १९ ॥
 भगिन्यान्तु दुरुक्त्यां स भयं पुत्रञ्च कन्यकाम् ।
 मृत्युं स जनयामास तयोश्च निरयोऽभवत् ॥ २० ॥
 यातनायां भगिन्यान्तु लेभे पुत्रायुतायुतम् ।
 इत्थं कलिकुले जाताः बहवो धर्मनिन्दकाः ॥ २१ ॥
 यज्ञाध्ययनदानादिविदतन्त्रविनाशकाः ।
 आधिव्याधिजराग्लानिदुःखशोकभयाश्रयाः ॥ २२ ॥
 कलिराजानुगाश्चेर्यूथशो लोकनाशकाः ।
 बभूवुः कालविभ्रष्टाः क्षणिकाः कामुका नराः ॥ २३ ॥
 दम्भाचारदुराचारास्तातमाढविहिंसकाः ।
 वेदहीना द्विजा दीनाः शूद्रसेवापराः सदा ॥ २४ ॥
 कुतर्कवादबहुला धर्मविक्रयिणोऽधमाः ।
 वेदविक्रयिणो ब्राह्म्या रसविक्रयिणस्तथा ॥ २५ ॥
 मांसविक्रयिणः क्रूराः शिश्रोदरपरायणाः ।
 परदाररता मत्ता वर्णसङ्गरकारकाः ॥ २६ ॥
 ऋष्याकाराः पापसाराः शठा मठनिवासिनः ।
 षोडशाब्दायुषः श्यालवान्धवा नीचसङ्गमाः ॥ २७ ॥
 विवादकलहलुब्धाः केशवेशविभूषणाः ।
 कलौ कुलीना धनिनः पूज्या वार्धुषिका द्विजाः ॥ २८ ॥
 सत्र्यासिनो गृहासक्ता गृहस्थास्त्वविवेकिनः ।
 गुरुनिन्दापरा धर्मध्वजिनः साधुवञ्चकाः ॥ २९ ॥
 प्रतिग्रहरताः शूद्राः परस्वहरणादराः ।
 द्वयोः स्त्रीकारमुद्वाहः शठे मैत्री वदान्यता ॥ ३० ॥

प्रतिदाने क्षमाशक्तौ विरक्तिकरणाक्षमे ।
 वाचालत्वञ्च पाण्डित्ये यशोऽर्थे धर्मसेवनम् ॥ ३१ ॥
 धनाढ्यत्वञ्च साधुत्वे दूरे नीरे च तीर्थता ।
 सूत्रमात्रेण विप्रत्वं दण्डमात्रेण मस्करी ॥ ३२ ॥
 अल्पशस्या वसुमती नदीतीरेऽवरोपिता ।
 स्त्रियो वेश्यालापसुखाः स्वपुंसां त्यक्तमानसाः ॥ ३३ ॥
 परान्नलोलुपा विप्राश्चण्डालगृहयाजकाः ।
 स्त्रियो वैधव्यहीनाश्च स्वच्छन्दाचरणप्रियाः ॥ ३४ ॥
 चित्रवृष्टिकरा मेघा मन्दशस्या च मेदिनी ।
 प्रजाभक्षा नृपा लोकाः करपीडाप्रपीडिताः ॥ ३५ ॥
 स्कन्धे भारं करे पुच्छं कृत्वा क्षुब्धाः प्रजाजनाः ।
 गिरिदुर्गं वनं घोरमाश्रयिष्यन्ति दुर्भगाः ॥ ३६ ॥
 मधुमांसैर्मूलफलैराहारैः प्राणधारिणः ।
 एवं तु प्रथमे पादे कलेः कृष्णविनिन्दकाः ॥ ३७ ॥
 द्वितीये तन्नामहीनास्तृतीये वर्णसङ्गराः ।
 एकवर्णाश्चतुर्थे च विस्मृताच्युतसत्क्रियाः ॥ ३८ ॥
 निःस्वाध्यायस्वधास्वाहावौषडोंकारवर्जिताः ।
 देवाः सर्वे निराहाराः ब्रह्माणं शरणं वयुः ॥ ३९ ॥
 धरित्रीमग्रतः कृत्वा क्षीणां दीनां मनस्विनीम् ।
 ददृशुर्ब्रह्मणो लोकं वेदध्वनिनिनादितम् ॥ ४० ॥
 यज्ञधूमैः समाकीर्णं मुनिवर्धनिषेवितम् ।
 सुवर्णवेदिकामध्ये दक्षिणावर्तमुज्ज्वलम् ॥ ४१ ॥
 वक्त्रं यूपाङ्कितोद्यानवनपुष्पफलान्वितम् ।
 सरोभिः सारसैर्हंसैराह्वयन्तमिवातिथिम् ॥ ४२ ॥

वायुलीललताजालकुसुमालिकुलाकुलैः ।
 प्रणामाङ्गानसत्कारमधुरालापवीक्षणैः ॥ ४३ ॥
 तद्ब्रह्मसदनं देवाः सेखराः क्षिप्रमानसाः ।
 विविशुस्तदनुज्ञाता निजकार्थं निवेदितुम् ॥ ४४ ॥
 त्रिभुवनजनकं सदासनस्थं सनकसनन्दनसनातनैश्च सिद्धैः ।
 परिसेवितपादकमलं ब्रह्माणं देवता नेमुः ॥ ४५ ॥
 इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये कलिविवरणं
 नाम प्रथमोऽध्यायः ।

द्वितीयोऽध्यायः ।

सूत उवाच । उपविष्टास्ततो देवा ब्रह्मणी वचनात् पुरः ।
 कलेर्दोषाद्वम्हानिं कथयामासुरादरात् ॥ १ ॥
 देवानां तद्वचः श्रुत्वा ब्रह्मा तानाह दुःखितान् ।
 प्रसादयित्वा तं विशुं साधयिष्याम्यभीक्षितम् ॥ २ ॥
 इति देवैः परिवृतो गत्वा गोलोकवासिनम् ।
 श्रुत्वा प्राह पुरो ब्रह्मा देवानां हृदयेक्षितम् ॥ ३ ॥
 तत् श्रुत्वा पुण्डरीकाक्षो ब्रह्माणमिदमब्रवीत् ।
 शम्भले विशुयशसो गृहे प्रादुर्भवाम्यहम् ।
 सुमत्यां मातरि विभो ! कत्यायां त्वन्निदेशतः ॥ ४ ॥
 चतुर्भिर्भातृभिर्देव ! करिष्यामि कलिचयम् ।
 भवन्तो बान्धवा देवाः स्वांशेनावतरिष्यथ ॥ ५ ॥
 इयं मम प्रिया लक्ष्मीः सिंहले सम्भविष्यति ।
 वृहद्रथस्य भूपस्य कोमुद्यां कमलेक्षणा ।
 भार्यायां मम भार्यैषा पद्मानाम्नी जनिष्यति ॥ ६ ॥

यात यूयं भुवं देवाः स्वांशावतरणे रताः ।
 राजानौ मरुदेवापी स्थापयिष्याम्यहं भुवि ॥ ७ ॥
 पुनः कृतयुगं कृत्वा धर्मान् संस्थाप्य पूर्ववत् ।
 कलिव्यालं संनिरस्य प्रयास्ये स्वालयं विभो ! ॥ ८ ॥
 ब्रह्मदीरितमाकर्ण्य ब्रह्मा देवगणैर्वृतः ।
 जगाम ब्रह्मसदनं देवाश्च त्रिदिवं ययुः ॥ ९ ॥
 महिमा स्वस्य भगवान् निजजन्मकृतोद्यमः ।
 विप्रर्षे ! शम्भलग्राममाविवेश परात्मकः ॥ १० ॥
 सुमत्यां विष्णुयशसा गर्भमाधत्त वैष्णवम् ।
 ग्रहनक्षत्रराश्यादिसेवितश्रीपदाम्बुजम् ॥ ११ ॥
 सरित्समुद्रा गिरयो लोकाः सस्याणुजङ्गमाः ।
 सहर्षा ऋषयो देवा जाते विष्णौ जगत्पतौ ॥ १२ ॥
 बभूवुः सर्वसत्वानामानन्दा विविधाश्चयाः ।
 नृत्यन्ति पितरो हृष्टास्तुष्टा देवा जगुर्यशः ॥ १३ ॥
 चक्रुर्वाद्यानि गन्धर्वाननृतुश्चाप्सरोगणाः ॥ १४ ॥
 द्वादश्यां शुक्लपक्षस्य माधवे मासि माधवः ।
 जाते ददृशतुः पुत्रं पितरौ हृष्टमानसौ ॥ १५ ॥
 धातमाता महाषष्ठी नाभिच्छेत्री तदम्बिका ।
 गङ्गोदकक्लेदमोक्षा सावित्री मार्जनोद्यता ॥ १६ ॥
 तस्य विष्णोरनन्तस्य वसुधाऽधात् पयःसुधाम् ।
 मातृका माङ्गल्यवचः कृष्णजन्मदिने तथा ॥ १७ ॥
 ब्रह्मा तदुपधार्याशु स्वाशुगं प्राह सेवकम् ।
 याहीति श्रुतिकागारं गत्वा विष्णुं प्रबोधय ॥ १८ ॥
 चतुर्भुजमिदं रूपं देवानामपि दुर्लभम् ।

त्यक्त्वा मानुषवद्रूपं कुरु नाथ ! विचारितम् ॥ १९ ॥
 इति ब्रह्मवचः श्रुत्वा पवनः सुरभिः सुखम् ।
 सशीतः प्राह तरसा ब्रह्मणो वचनादृतः ॥ २० ॥
 तच्छ्रुत्वा पुण्डरीकाक्षस्तत्क्षणात् द्विभुजोऽभवत् ।
 तदा तत् पितरौ दृष्ट्वा विस्मयापन्नमानसौ ॥ २१ ॥
 भ्रमसंस्कारवत्तत्र मेनाते तस्य मायया ।
 ततस्तु शम्भलग्रामे सोत्सवा जीवजातयः ।
 मङ्गलाचारबहुलाः पापतापविवर्जिताः ॥ २२ ॥
 सुमतिस्तं सुतं लब्ध्वा विष्णुं जिष्णुं जगत्यतिम् ।
 पूर्णकामा विप्रमुख्यानाङ्गयादात् गवां शतम् ॥ २३ ॥
 हरिः कल्याणकृद्विष्णुयशः शुद्धेन चेतसा ।
 सामर्ग्यलुर्विद्भिरग्न्यै स्तन्नामकरणे रतः ॥ २४ ॥
 तदा रामः कृपो व्यासो द्रौणिर्भिन्नुशरीरिणः ।
 समायाता हरिं द्रष्टुं बालकत्वमुपागतम् ॥ २५ ॥
 तानागतान् समालोक्य चतुरः सूर्यसन्निभान् ।
 हृष्टरोमा द्विजवरः पूजयाञ्चक्र ईश्वरान् ॥ २६ ॥
 पूजितास्ते स्वासनेषु संविष्टाः स्वसुखाश्रयाः ।
 हरिं क्रोडगतं तस्य ददृशुः सर्वमूर्त्तयः ॥ २७ ॥
 तं बालकं नराकारं विष्णुं नत्वा मुनीश्वराः ।
 कल्किं कल्कविनाशार्थमाविर्भूतं विदुर्बुधाः ॥ २८ ॥
 नामाकुर्वन्स्ततस्तस्य कल्किरित्यभिविश्चुतम् ।
 कृत्वा संस्कारकर्माणि ययुस्ते हृष्टमानसाः ॥ २९ ॥
 ततः स बहुधे तत्र सुमत्या परिपालितः ।
 कालेनात्येन कंसारिः शुक्लपद्मे यथा शशी ॥ ३० ॥

कल्केर्ज्येष्ठास्त्रयः शूराः कविप्राज्ञसुमन्त्रकाः ।
 पितृमातृप्रियकरा गुरुविप्रप्रतिष्ठिताः ॥ ३१ ॥
 कल्केरंशाः पुरी जाताः साधवो धर्मतत्पराः ।
 गार्ग्यभर्ग्यविशालाद्या ज्ञातयस्तदनुव्रताः ॥ ३२ ॥
 विशाखयूपभूपालपालितास्तापवर्जिताः ।
 ब्राह्मणाः कल्किमालोक्य परां प्रीतिमुपागताः ॥ ३३ ॥
 ततो विष्णुयशाः पुत्रं धीरं सर्वगुणाकरम् ।
 कल्किं कमलपत्राक्षं प्रोवाच पठनादृतम् ॥ ३४ ॥
 तात ! ते ब्रह्मसंस्कारं यज्ञसूत्रमनुत्तमम् ।
 सावित्रीं वाचयिष्यामि ततो वेदान् पठिष्यसि ॥ ३५ ॥
 कल्किरवाच । को वेदः का च सावित्री केन सूत्रेण संस्कृताः ।
 ब्राह्मणा विदिता लोके तत्तत्त्वं वद तात ! माम् ॥ ३६ ॥
 पितोवाच । वेदो हरेर्वाक् सावित्री वेदमाता प्रतिष्ठिता ।
 त्रिगुणश्च त्रिष्टु सूत्रं तेन विप्राः प्रतिष्ठिताः ॥ ३७ ॥
 दशयज्ञैः संस्कृता ये ब्राह्मणा ब्रह्मवादिनः ।
 तत्र वेदाश्च लोकानां त्रयाणामिह पोषकाः ॥ ३८ ॥
 यज्ञाध्ययनदानादितपःस्वाध्यायसंयमैः ।
 प्रीणयन्ति हरिं भक्त्या वेदतन्त्रविधानतः ॥ ३९ ॥
 तस्मात् यथोपनयनकर्माणोऽहं द्विजैः सह ।
 संस्कर्तुं बान्धवजनैस्त्वामिच्छामि शुभे दिने ॥ ४० ॥
 पुत्र उवाच । के च ते दश संस्कारा ब्राह्मणेषु प्रतिष्ठिताः ।
 ब्राह्मणाः केन वा विष्णुमर्चयन्ति विधानतः ॥ ४१ ॥
 पितोवान् । ब्राह्मणां ब्राह्मणादु यातो गर्भाधानादिसंस्कृतः ।
 सन्यासत्रयेण सावित्रीपूजाजपपरायणः ॥ ४२ ॥

तपस्वी सत्यवाग् धीरो धर्मात्मा त्वाति संसृतिम् ।
 विष्णुर्वनमिदं ज्ञात्वा सदानन्दमयो द्विजः ॥ ४३ ॥
 पुत्र उवाच । कुवास्ते स द्विजो येन तारयत्यखिलं जगत् ।
 सन्मार्गेण हरिं प्रीणन् कामदोग्धा जगत्त्रये ॥ ४४ ॥
 पितोवाच । कलिना बलिना धर्मैवातिना द्विजपातिना ।
 निराकृता धर्मरता गता वर्षान्तरान्तरम् ॥ ४५ ॥
 ये स्वल्पतपसो विप्राः स्थिताः कलियुगान्तरे ।
 शिश्रोदरभृतोऽधर्मनिरता विरतक्रियाः ॥ ४६ ॥
 पापसारा दुराचारास्तेजोहीनाः कलाविह ।
 आत्मानं रक्षितुं नैव शक्ताः शूद्रस्य सेवकाः ॥ ४७ ॥
 इति जनकवचो निशम्य कल्किः
 कलिकुलनाशमनोऽभिलाषन्मा ।
 द्विजनिजवचनैस्तदोपनीतो
 गुरुकुलवासमुवास साधुनाथः ॥ ४८ ॥
 इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये कल्किजन्मोपनयनं
 नाम द्वितीयोऽध्यायः ।

तृतीयोऽध्यायः ।

सूत उवाच । ततो वस्तुं गुरुकुले यान्तं कल्किं निरीक्ष्य सः ।
 महेन्द्राद्रिस्थितो राम समानीयाश्रमं प्रभुः ॥ १ ॥
 प्राह त्वां पाठयिष्यामि गुरुं मां विद्धि धर्मतः ।
 भृगुवंशसमुत्पन्नं जामदग्न्यं महाप्रभुम् ॥ २ ॥
 वेदवेदाङ्गतत्त्वज्ञं धनुर्वेदविशारदम् ।
 कृत्वा निःक्षत्रियां पृथ्वीं दत्त्वा विप्राय दक्षिणम् ॥ ३ ॥

महेन्द्रादौ तपस्तप्तुमागतोऽहं द्विजाम्बज ! ।
 त्वं पठात्र निजं वेदं यच्चान्यच्छास्त्रमुत्तमम् ॥ ४ ॥
 इति तद्वच आशुत्य संप्रहृष्टतनूरुहः ।
 कल्किः पुरो नमस्कृत्य वेदाधीती ततोऽभवत् ॥ ५ ॥
 सङ्गं चतुःषष्टिकलं धनुर्वेदादिकञ्च यत् ।
 समधीत्य जामदग्न्यात् कल्किः प्राह कृताञ्जलिः ॥ ६ ॥
 दक्षिणां प्रार्थय विभो ! या देया तव सन्निधौ ।
 यया मे सर्वसिद्धिः स्याद् या स्यात् त्वत्तोषकारिणी ॥ ७ ॥
 ब्रह्मणा प्रार्थितो भूमन् ! कलिनिग्रहकारणात् ।
 विष्णुः सर्वाग्रयः पूर्णः स जातः शम्भले भवान् ॥ ८ ॥
 मत्तो विद्यां शिवादस्त्रं लब्ध्वा वेदमयं शुक्रम् ।
 सिंहले च प्रियां पद्मां धर्मान् संस्थापयिष्यसि ॥ ९ ॥
 ततो दिग्विजये भूपान् धर्महीनान् कलिप्रियान् ।
 निगृह्य बौद्धान् देवापि मरुच्च स्थापयिष्यसि ॥ १० ॥
 वयमेतैस्तु सन्तुष्टाः साधुक्लृप्तैः सदक्षिणाः ।
 यज्ञं दानं तपः कर्म करिष्यामो यथोचितम् ॥ ११ ॥
 इत्येतत् वचनं श्रुत्वा नमस्कृत्य मुनिं गुरुम् ।
 विल्वोदकेश्वरं देवं गत्वा तुष्टाव शङ्करम् ॥ १२ ॥
 पूजयित्वा यथान्यायं शिवं शान्तं महेश्वरम् ।
 प्रणिपत्याशुतोषं तं ध्यात्वा प्राह हृदिस्थितम् ॥ १३ ॥

कल्किरुवाच ।

गोरीनाथं विश्वनाथं शरण्यं भूतावासं वासुकीकण्ठभूषम् ।
 तत्रात्रं पञ्चास्यादिदेवं पुराणं वन्दे सान्द्रानन्दसन्दोहदत्तम् ॥ १४ ॥
 योगाधीशं कामनाशं करालं गङ्गासङ्गक्लिन्नमूर्धानमीशम् ।

जटाजूटाटोपरिचित्रभावं महाकालं चन्द्रभालं नमामि ॥१५॥
 श्मशानस्थं भूतवेतालसङ्गं नानाशास्त्रैः खड्गशूलादिभिश्च ।
 व्यग्रात्युग्रा बाहवो लोकनाशे यस्य क्रोधोद्धूतलोकोऽस्तमेति १६
 यो भूतादिः पञ्चभूतैः सिंहेन्द्रैः तन्मात्रात्मा कालकर्म्मस्वभावैः ।
 प्रहृत्येदं प्राप्य जीवत्वमीशो ब्रह्मानन्दो रमते तं नमामि ॥१७॥

स्थितौ विष्णुः सर्वजिष्णुः सुरात्मा
 लोकान् साधून् धर्मसेतून् विभर्षि ।
 ब्रह्माद्यांशे योऽभिमानो गुणात्मा
 शब्दाद्यङ्गैस्तं परेशं नमामि ॥ १८ ॥

यस्याज्ञया वायवो वान्ति लोके ज्वलत्यग्निः सविता याति तप्यन्
 शीतांशुः खे तारकैः सग्रहैश्च प्रवर्त्तते तं परेशं प्रपद्ये ॥ १९ ॥
 यस्याश्वासात् सर्वधात्री धरित्री देवो वर्षत्यम्बु कालः प्रमाता ।
 मेरुर्मध्ये भुवनानाञ्च भर्ता तमीशानं विश्वरूपं नमामि ॥२०॥

इति कल्किस्तवं श्रुत्वा शिवः सर्वात्मदर्शनः ।
 साक्षात् प्राह हसन्नीशः पार्वतीसहितोऽग्रतः ॥ २१ ॥
 कल्किः संस्पृश्य हस्तेन समस्तावयवं मुदा ।
 तमाह वरय प्रेष्ठ ! वरं यत्तेऽभिकाङ्क्षितम् ॥ २२ ॥
 त्वया कृतमिदं स्तोत्रं ये पठन्ति जना भुवि ।
 तेषां सर्वार्थसिद्धिः स्यादिह लोके परत्र च ॥ २३ ॥
 विद्यार्थी चाप्नुयाद्विद्यां धर्मार्थी धर्ममाप्नुयात् ।
 कामानवाप्नुयात् कामी पठनात् श्रवणादपि ॥ २४ ॥
 त्वं गारुडमिदं चाखं कामगं बहुरूपिणम् ।
 शुकमेनञ्च सर्वज्ञं मया दत्तं गृहाण भोः ! ॥ २५ ॥
 सर्वशास्त्रास्त्रविद्वासं सर्ववेदार्थपारगम् ।

जयिनं सर्वभूतानां त्वां वदिष्यन्ति मानवाः ॥ २६ ॥
रत्नत्सरुं करालञ्च करबालं महाप्रभम् ।
गृहाण गुरुभारायाः पृथिव्या भारसाधनम् ॥ २७ ॥
इति तद्वच आश्रुत्य नमस्कृत्य महेश्वरम् ।
शम्भलग्राममगमत् तुरगेण त्वरान्वितः ॥ २८ ॥
पितरं मातरं भ्रातृन् नमस्कृत्य यथाविधि ।
सर्वं तद्वर्णयामास जामदग्न्यस्य भाषितम् ॥ २९ ॥
शिवस्य वरदानञ्च कथयित्वा शुभाः कथाः ।
कल्किः परमतेजस्वी ज्ञातिभ्योऽप्यवदन्मुदा ॥ ३० ॥
गार्ग्यं भर्ग्यं विशालाद्यास्तत् श्रुत्वा नन्दिताः स्थिताः ।
कथोपकथनं जातं शम्भलग्रामवासिनाम् ॥ ३१ ॥
विशाखयूपभूपालः श्रुत्वा तेषाञ्च भाषितम् ।
प्रादुर्भावं हरेर्मेने कलिनिग्रहकारकम् ॥ ३२ ॥
माहिषायां निजपुरे यागदानतपोव्रतान् ।
ब्राह्मणान् क्षत्रियान् वैश्यान् शूद्रानपि हरिः प्रियान् ॥ ३३ ॥
स्वधर्मनिरतान् दृष्ट्वा धर्मिष्ठोऽभून्नृपः स्वयम् ।
प्रजापालः शुद्धमनाः प्रादुर्भावात् श्रियः पतेः ॥ ३४ ॥
अधर्मवंश्यांस्तान् दृष्ट्वा जनान् धर्मक्रियापरान् ।
लोभानृतादयो जग्मुस्तद्देशात् दुःखिता भृशम् ॥ ३५ ॥
जैत्रं तुरगमारुह्य खड्गञ्च विमलप्रभम् ।
दंशितः सशरं चापं गृहीत्वागात् पुराद्वहिः ॥ ३६ ॥
विशाखयूपभूपालः प्रायात् साधुजनप्रियः ।
कल्किं द्रष्टुं हरेरंशमाविर्भूतञ्च शम्भले ॥ ३७ ॥
कविं प्राज्ञं सुमन्तुञ्च पुरस्कृत्य महाप्रभम् ।

गार्ग्यभर्ग्यविशालैश्च ज्ञातिभिः परिवारितम् ॥ ३८ ॥
 विशाखयूपो ददृशे चन्द्रं तारागणैरिव ।
 पुरादहिः सुरैर्यद्वदिन्द्रमुच्चैःश्रवःस्थितम् ॥ ३९ ॥
 विशाखयूपोऽवनतः सम्प्रहृष्टतनूरुहः ।
 कल्किरालोकनात् सद्यः पूर्णात्मा वैष्णवोऽभवत् ॥ ४० ॥
 सह राज्ञा वसन् कल्किः धर्म्मानाह पुरीदितान् ।
 ब्राह्मणक्षत्रियविशामाश्रमाणां समासतः ॥ ४१ ॥
 ममांशान् कलिविभ्रष्टानिति मज्जन्मसङ्गतान् ।
 राजसूयाश्वमेधाभ्यां मां यजस्व समाहितः ॥ ४२ ॥
 अयमेव परो लोको धर्मस्वाहं सनातनः ।
 कालस्वभावसंस्काराः कर्मानुगतयो मम ॥ ४३ ॥
 सोमसूर्यकुले जातौ देवापिमरुसंज्ञकौ ।
 स्थापयित्वा कृतयुगं कृत्वा यास्यामि सद्गतिम् ॥ ४४ ॥
 इति तद्वचनं श्रुत्वा राजा कल्किं हरिं प्रभुम् ।
 प्रणम्य प्राह सद्धर्मान् वैष्णवान् मनसेप्सितान् ॥ ४५ ॥
 इति नृपवचनं निशम्य कल्किः कलिकुलनाशनवासनावतारः ।
 निजजनपरिषद्दिनोदकारी मधुरवचोभिराह साधुधर्मान् ॥ ४६ ॥
 इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये कल्किवरलाम-
 नामकस्तृतीयोऽध्यायः ।

चतुर्थोऽध्यायः ।

सूत उवाच । ततः कल्किः सभामध्ये राजमानो रविर्यथा ।
 बभाषे तं नृपं धर्ममयो धर्मान् द्विजप्रियान् ॥ १ ॥

कल्किरुवाच । कालेन ब्रह्मणो नाशे प्रलये भयि सङ्गताः ।

अहमेवासमेवाग्रे नान्यत् कार्यमिदं मम ॥ २ ॥

प्रसुप्तलोकतन्त्रस्य द्वैतहीनस्य चात्मनः ।

महानिशान्ते रन्तुं मे समुद्भूतो विराट् प्रभुः ॥ ३ ॥

सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् ।

तदङ्गजोऽभवद् ब्रह्मा वेदवक्त्रो महाप्रभुः ॥ ४ ॥

जीवोपाधेर्ममांशाच्च प्रकृत्या मायया स्वया ।

ब्रह्मोपाधिः स सर्वज्ञो मम वाग्वेदशासितः ॥ ५ ॥

ससर्ज जीवजातानि कालमायांशयोगतः ।

देवा मन्वादयो लोकाः सप्रजापतयः प्रभुः ॥ ६ ॥

गुणिन्या माययांशा मे नानोपाधौ ससर्जरे ।

सोपाधय इमे लोका देवाः सस्थानुजङ्गमाः ॥ ७ ॥

ममांशा मायया सृष्टा यतो मय्याविशन् लये ।

एवंविधा ब्राह्मणा ये मत्शरीरा मदाम्बिकाः ॥ ८ ॥

मामुद्धरन्ति भुवने यन्नाध्ययनसत्क्रियाः ।

मां प्रसेवन्ति शंसन्ति तपोदानक्रियास्त्रिह ॥ ९ ॥

स्मरन्त्यामोदयन्त्येव नान्ये देवादयस्तथा ।

ब्राह्मणा वेदवक्तारो वेदा मे मूर्त्तयः पराः ॥ १० ॥

तस्मादिमे ब्राह्मणजास्तैः पुष्टास्त्रिजगज्जनाः ।

जगन्ति मे शरीराणि तत्प्रेक्षे ब्रह्मणो वरः ॥ ११ ॥

तेनाहं तान् नमस्यामि शुद्धसत्त्वगुणाश्रयः ।

ततो जगन्मयं पूर्वं मां सेवन्तेऽखिलाश्रयाः ॥ १२ ॥

विशाखयूप उवाच । विप्रस्य लक्षणं ब्रूहि त्वङ्गतिः का च तत्कृता ।

यत्तत्सवानुग्रहेण वाग्वाणा ब्राह्मणाः कृताः ॥ १३ ॥

कल्लिरुवाच । वेदा मामीश्वरं प्राहुरव्यक्तं व्यक्तिमत्परम् ।

ते वेदा ब्राह्मणमुखे नानाधर्मं प्रकाशिताः ॥ १४ ॥

यो धर्मी ब्राह्मणानां हि सा भक्तिर्मम पुष्पला ।

तयाहं तोषितः श्रीशः सम्भवामि युगे युगे ॥ १५ ॥

जङ्घन्तु त्रिवृतं सूत्रं सधवानिर्मितं शनैः ।

तन्तुत्रयमधोवृत्तं यज्ञसूत्रं विदुर्बुधाः ॥ १६ ॥

त्रिगुणं तदग्रन्ययुक्तं वेदप्रवरसंमितम् ।

शिरोधरात् नाभिमध्यात् पृष्ठाईपरिमाणकम् ॥ १७ ॥

यजुर्विदां नाभिमितं सामगानामयं विधिः ।

वामस्कन्धेन विधृतं यज्ञसूत्रं बलप्रदम् ॥ १८ ॥

मृदुभस्मचन्दनाद्यैस्तु धारयेत् तिलकं द्विजः ।

भाले त्रिपुण्ड्रं कर्माङ्गं केशपर्यन्तमुज्ज्वलम् ॥ १९ ॥

पुण्ड्रमङ्गुलिमानन्तु त्रिपुण्ड्रं तत् त्रिधा कृतम् ।

ब्रह्मविष्णुशिवावासं दर्शनात् पापनाशनम् ॥ २० ॥

ब्राह्मणानां करे स्वर्गा वाचो वेदाः करे हरिः ।

गात्रे तीर्थानि रागाश्च नाडीषु प्रकृतिस्त्रिवृत् ॥ २१ ॥

सावित्री कण्ठकुहरा हृदयं ब्रह्मसंज्ञितम् ।

तेषां स्नानान्तरे धर्मः पृष्ठोऽधर्मः प्रकीर्तितः ॥ २२ ॥

मृदेवा ब्राह्मणा राजन् ! पूज्या वन्द्या सद्भुक्तिभिः ।

चतुराश्रम्यकुशला मम धर्मप्रवर्तकाः ॥ २३ ॥

बालाद्यापि ज्ञानवृद्धास्तपोवृद्धा मम प्रियाः ।

तेषां वचः पालयितुम् अवताराः कृता मया ॥ २४ ॥

महाभाग्यं ब्राह्मणानां सर्वपापप्रणाशनम् ।

कलिदोषहरं श्रुत्वा मुच्यते सर्वतो भयात् ॥ २५ ॥

इति कल्किवचः श्रुत्वा कलिदोषविनाशनम् ।
 प्रणम्य तं श्रद्धमनाः प्रययौ वैष्णवाग्रणीः ॥ २६ ॥
 गते राजनि सन्ध्यायां शिवदत्तशुको बुधः ।
 चरित्वा कल्किपुरतः सुत्वा तं पुरतः स्थितः ॥ २७ ॥
 तं शुकं प्राह कल्किस्तु सस्मितं सुतिपाठकम् ।
 स्वागतं भवता कस्मात् देशात् किं खादितं ततः ॥ २८ ॥
 शुक उवाच । शृणु नाथ ! वचो मम कौतूहलसमन्वितम् ।
 अहं गतश्च जलधर्मध्ये सिंहलसंज्ञके ॥ २९ ॥
 यथावृत्तं द्वीपगतं तच्चित्रं श्रवणप्रियम् ।
 बृहद्रथस्य नृपतेः कन्यायाश्चरितामृतम् ॥ ३० ॥
 कौमुद्यामिह जाताया जगतां पापनाशनम् ।
 चरितं सिंहले द्वीपे चातुर्वर्त्यजनावृते ॥ ३१ ॥
 प्रासादधर्म्यसदनपुरराजिविराजिते ।
 रत्नस्फाटिककुड्यादिस्वर्लताभिर्विभूषिते ॥ ३२ ॥
 स्त्रीभिरुत्तमवेशाभिः पद्मिनीभिः समावृते ।
 सरोभिः सारसैर्हंसैरुपकूलजलाकुले ॥ ३३ ॥
 भृङ्गरङ्गप्रसङ्गाढ्ये पद्मैः कङ्कारकुन्दकैः ।
 नानाम्बुजलताजालवनोपवनमण्डिते ॥ ३४ ॥
 देशे बृहद्रथो राजा महाबलपराक्रमः ।
 तस्य पद्मावती कन्या धन्या रेजे यशस्विनी ॥ ३५ ॥
 भुवने दुर्लभा लोकेऽप्रतिमा वरवर्णिनी ।
 काममोहकरी चारुचरित्रा चित्रनिर्मिता ॥ ३६ ॥
 शिवसेवापरा गौरी यथा पूज्या सुसम्भता ।
 सखीभिः कन्यकाभिश्च जपध्यानपरायणा ॥ ३७ ॥

ज्ञात्वा ताञ्च हरैर्लक्ष्मीं समुद्भूतां वराङ्गनाम् ।
 हरः प्रादुरभूत् साक्षात् पार्वत्या सह हर्षितः ॥ ३८ ॥
 सा तमालोक्य वरदं शिवं गौरीसमन्वितम् ।
 लज्जिताधोमुखी किञ्चिन्नीवाच पुरतः स्थिता ॥ ३९ ॥
 हरस्तामाह सुभगे ! तव नारायणः पतिः ।
 पाणिं ग्रहीष्यति मुदा नान्यो योग्यो नृपात्मजः ॥ ४० ॥
 कामभावेन भुवने ये त्वां पश्यन्ति मानवाः ।
 तेनैव वयसा नार्यो भविष्यन्त्यपि तत्क्षणात् ॥ ४१ ॥
 देवासुरास्तथा नागा गन्धर्वाश्चारणादयः ।
 त्वया रन्तुं यथाकाले भविष्यन्ति किल स्त्रियः ॥ ४२ ॥
 विना नारायणं देवं त्वत्पाणिग्रहणार्थिनम् ।
 गृहं याहि तपस्यक्त्वा भोगायतनमुत्तमम् ॥ ४३ ॥
 मा चोभय हरेः पत्नि ! कमले ! विमलं कुरु ।
 इति दत्त्वा वरं सोमस्तत्रैवान्तर्दधे हरः ॥ ४४ ॥
 हरवरमिति सा निशम्य पद्मा
 समुचितमात्ममनोरथप्रकाशम् ।
 विकसितवदना प्रणम्य सोमं
 निजजनकालयमाविवेश रामा ॥ ४५ ॥
 इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये हरवरप्रदान-
 नामकश्चतुर्थोऽध्यायः ।

पञ्चमोऽध्यायः ।

शुक उवाच । गते बहुतिथे काले पद्मां वीक्ष्य बृहद्रतः ।
 निरुद्धयौवनां पुत्रीं विस्मितः पापशङ्कया ॥ १ ॥

कौमुदीं प्राह महिषीं पद्मोद्वाहेऽत कं नृपम् ।
 वरयिष्यामि सुभगे ! कुलशीलसमन्वितम् ॥ २ ॥
 सा तमाहं पतिं देवी शिवेन प्रतिभाषितम् ।
 विष्णुरस्याः पतिरिति भविष्यति न संशयः ॥ ३ ॥
 इति तस्या वचः श्रुत्वा राजा प्राह कदेति ताम् ।
 विष्णुः सर्वगुहावासः पाणिमस्या ग्रहीष्यति ॥ ४ ॥
 न मे भाग्योदयः कश्चित् येन जामातरं हरिम् ।
 वरयिष्यामि कन्यार्ये वेदवत्या मुनेर्यथा ॥ ५ ॥
 इमां स्वयंवरां पद्मां पद्मामिव महोदधेः ।
 मथनेऽसुरदेवानां तथा विष्णुर्यहीष्यति ॥ ६ ॥
 इति भूपगणान् भूपः समाह्वय पुरस्कृतान् ।
 गुणशीलवयोरूपविद्याद्रविणसंवृतान् ॥ ७ ॥
 स्वयंवरार्थं पद्मायाः सिंहले बहुमङ्गले ।
 विचार्य कारयामास स्थानं भूपनिवेशनम् ॥ ८ ॥
 तत्रायाता नृपाः सर्वे विवाहकृतनिश्चयाः ।
 निजसैन्यैः परिवृताः स्वर्णरत्नविभूषिताः ॥ ९ ॥
 रथान् गजानश्ववरान् समारूढा महाबलाः ।
 श्वेतच्छत्रकृतच्छायाः श्वेतचामरवीजिताः ॥ १० ॥
 शस्त्रास्त्रतेजसा दीप्ता देवाः सेन्द्रा इवाभवन् ।
 रुचिराश्वः सुकर्मा च मदिराक्षो दृढाश्रुगः ॥ ११ ॥
 कृष्णसारः पारदश्च जीमूतः क्रूरमर्दनः ।
 काशः कुशाश्वर्वसुमान् कङ्कः क्रथनसञ्जयी ॥ १२ ॥
 गरुमित्रः प्रमाथी च विजृम्भः सृञ्जयोऽक्षमः ।
 एते चान्ये च बहवः समायाता महाबलाः ॥ १३ ॥

विविशुस्ते रङ्गगता स्वस्वस्थानेषु पूजिताः ।

वाद्यताण्डवसंहृष्टाश्चित्रमाल्याम्बराधराः ॥ १४ ॥

नानाभोगसुखोद्विक्ताः कामरामा रतिप्रदाः ।

तानालोक्य सिंहलेशः स्वां कन्यां वरवर्णिनीम् ॥ १५ ॥

गौरीं चन्द्राननां श्यामां तारहारविभूषिताम् ।

मणिमुक्ताप्रवालैश्च सर्वाङ्गालङ्कृतां शुभाम् ॥ १६ ॥

किं मायां मोहजननीं किंवा कामप्रियां भुवि ।

रूपलावण्यसम्पत्त्या न चान्यामिह दृष्टवान् ॥ १७ ॥

स्वर्गे क्षिती वा पातालेऽप्यहं सर्वत्रगो यदि ।

पञ्चाद्वासीगणाकीर्णां सखीभिः परिवारिताः ॥ १८ ॥

दैवारिकैर्वैत्रहस्तैः शासितान्तःपुराद्वहिः ।

पुरोवन्दिगणाकीर्णां प्रापयामास तां शनैः ॥ १९ ॥

नूपुरैः किङ्किणीभिश्च क्कणन्तीं जनमोहिनीम् ।

स्वागतानां नृपाणाञ्च कुलशीलगुणान् बहन् ॥ २० ॥

शृण्वन्ती हंसगमना रत्नमालाकरग्रहा ।

रुचिरापाङ्गभङ्गेन प्रेक्षन्ती लोलकुण्डला ॥ २१ ॥

नृत्यत्कुन्तलसोपानगण्डमण्डलमण्डिता ।

किञ्चित् स्मेरोस्सदृक्तादशनद्योतदीपिता ॥ २२ ॥

वैदीमध्यारुणक्षौमवसना कोकिलस्वना ।

रूपलावण्यपण्येन क्रेतुकामा जगत्त्रयम् ॥ २३ ॥

समागतां तां प्रसमीक्ष्य भूपाः संमोहिनीं कामविमूढचित्ताः ।

पेतुः क्षिती विस्मृतवस्त्रशस्त्राः रथाश्वमत्तद्विपवाहनास्ते ॥ २४ ॥

तस्याः स्मरक्षोभनिरीक्षणेन स्त्रियो बभूवुः कमनीयरूपाः ।

बृहन्नितम्बस्तनभारनन्नाः सुमध्यमास्तत्स्मृतिजातरूपाः ॥ २५ ॥

विलासहासव्यसनातिचित्राः कान्ताननाः शोणसरोजनेत्राः ।
 स्त्रीरूपमात्मानमवेक्ष्य भूपाः तामन्वगच्छन् विशदानुवृत्त्या ॥ २६ ॥
 अहं वटस्थः परिधर्षितात्मा पद्माविवाहोत्सवदर्शनाकुलः ।
 तस्यावचोऽन्तर्हृदि दुःखितायाः श्रोतुं स्थितः स्त्रीत्वमितेषु तेषु २७
 जाहीहि कल्के ! कमलाविलापं श्रुतं विचित्रं जगतामधीश ! ।
 गते विवाहोत्सवमङ्गले सा शिवं शरण्यं हृदये निधाय ॥ २८ ॥
 तान् दृष्ट्वा नृपतीन् गजाश्वरथिभिस्त्यक्तान् सखित्वं गतान्
 स्त्रीभावेन समन्विताननुगतान् पद्मां विलोक्यान्तिके ।
 दीना त्यक्तविभूषणा विलिखती पादाङ्गुलैः कामिनी
 ईशं कर्तुं निजनाथमीश्वरवचस्तथ्यं हरिं साऽस्मरत् ॥ २९ ॥
 इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये पद्मास्वयंवरे भूपतीनां
 स्त्रीत्वकथनं नाम पञ्चमोऽध्यायः ।

षष्ठोऽध्यायः ।

शुक उवाच । ततः सा विस्मितमुखी पद्मा निजजनैर्वृता ।
 हरिं पतिं चिन्तयन्ती प्रोवाच विमलां स्थिताम् ॥ १ ॥
 पद्मोवाच । विमले ! किं कृतं धात्रा ललाटे लिखनं मम ।
 दर्शनादपि लोकानां पुंसां स्त्रीभावकारकम् ॥ २ ॥
 ममापि मन्दभाग्यायाः पापिन्याः शिवसेवनम् ।
 विफलत्वमनुप्राप्तं बीजमुप्तं ययोपरि ॥ ३ ॥
 हरिर्लक्ष्मीपतिः सर्वजगतामधिपः प्रभुः ।
 मत्कृतेऽप्यभिलाषं किं करिष्यति जगत्पतिः ॥ ४ ॥
 यदि शम्भोर्वचो मिथ्या यदि विष्णुर्न मां स्मरेत् ।

तदाहमनले देहं त्यज्यामि करिभाविता ॥ ५ ॥
 क्व चाहं मानुषी दीना क्वास्ते देवो जनार्दनः ।
 निगृहीता विधात्राहं शिवेन परिवञ्चिता ॥ ६ ॥
 विष्णुना च परित्यक्ता मदन्या कात्र जीवति ॥ ७ ॥
 इति नाना विलापिन्या वचनं शोचनाश्रयम् ।
 पद्मायाश्चारुचेष्टायाः श्रुत्वायातस्तवान्तिके ॥ ८ ॥
 शुकस्य वचनं श्रुत्वा कल्किः परमविस्मितः ।
 तं जगाद पुनर्याहि पद्मां बोधयितुं प्रियाम् ॥ ९ ॥
 मत्सन्देशहरी भूत्वा मद्रूपगुणकीर्तनम् ।
 आवयित्वा पुनः कीर ! समायास्यसि बान्धव ! ॥ १० ॥
 सा मे प्रिया पतिरहं तस्या दैवविनिर्मितः ।
 मध्यस्थेन त्वया योगमावयोश्च भविष्यति ॥ ११ ॥
 सर्वज्ञोऽसि विधिज्ञोऽपि कालज्ञोऽसि कथामृतैः ।
 तामाश्वास्य ममाश्वासकथास्तस्याः समाहरः ॥ १२ ॥
 इति कल्कोर्वचः श्रुत्वा शुकः परमहर्षितः ।
 प्रणम्य तं प्रीतमनाः प्रययौ सिंहलं त्वरन् ॥ १३ ॥
 खगः समुद्रपारेण स्नात्वा पीत्वामृतं पयः ।
 बीजपूरफलाहारौ ययौ राजनिवेशनम् ॥ १४ ॥
 तत्र कन्यापुरं गत्वा वृत्ते नागेश्वरे वसन् ।
 पद्मामालोक्य तां प्राह शुको मानुषभाषया ॥ १५ ॥
 कुशलं ते वरारोहे ! रूपयौवनशालिनि ! ।
 त्वां लोलनयनां मन्ये लक्ष्मीरूपामिवापराम् ॥ १६ ॥
 पद्माननां पद्मगन्धं पद्मनेत्रां कराम्बुजे ।
 कमलं कालयन्तीं त्वां लक्षयामि परां श्रियम् ॥ १७ ॥

किं धात्रा सर्वजगतां रूपलावण्यसम्पदाम् ।

निर्मितासि वरारोहे ! जीवानां मोहकारिणि ! ॥ १८ ॥

इति भाषितमाकर्ण्य कीरस्यामितमद्भुतम् ।

हसन्ती प्राह सा देवी तं पद्मा पद्ममालिनी ॥ १९ ॥

कस्त्वं ? कस्मादागतोऽसि ? कथं मां शुकरूपदृक् ।

देवो वा दानवो वा त्वम् ? आगतोऽसि दयापरः ॥ २० ॥

शुक उवाच । सर्वज्ञोऽहं कामगाभी सर्वज्ञास्त्वार्थतत्त्ववित् ।

देवगन्धर्वभूपानां सभासु परिपूजितः ॥ २१ ॥

चरामि स्वेच्छया खे त्वाम् ईक्षणार्थमिहागतः ।

त्वामहं हृदि सन्तप्तां त्यक्तभोगां मनस्विनीम् ॥ २२ ॥

हास्यालापसखीसङ्गदेहाभरणवर्जिताम् ।

विलोक्याहं दीनचेताः पृच्छामि औत्तुमीरितम् ।

कोकिलालाप-सन्तापजनकं मधुरं शृणु ॥ २३ ॥

तव दन्तौष्ठजिह्वायलुलिताक्षरपङ्क्तयः ।

यत्कर्णकुहरे मग्नास्तेषां किं वर्ण्यते तपः ॥ २४ ॥

सौकुमार्यं शिरीषस्य क्व कान्तिर्वा निशाकरे ।

पीयूषं क्व वदन्येवानन्दं ब्रह्मणि ते बुधाः ॥ २५ ॥

तव बाहुलतावद्वा ये पास्यन्ति सुधाननम् ।

तेषां तपोदानजपैर्व्यर्थैः किं जनयिष्यति ॥ २६ ॥

तिलकालकसंमिश्रं लोलकुण्डलमण्डितम् ।

लोलेक्षणोल्लसद्भक्तं पश्यतां न पुनर्भवः ॥ २७ ॥

वृहद्रतसुते ! स्वाधिं वद भामिनि ! यत्कृते ।

तपःक्षीणामिव तनूं लक्षयामि रुजं विना ।

कनकप्रतिमा यद्वत् पांशुभिर्मलिनीकृता ॥ २८ ॥

पद्मोवाच । किं रूपेण कुलेनापि धनेनाभिजनेन वा ।

सर्वं निष्फलतामेति यस्य देवमदक्षिणम् ॥ २८ ॥

शृणु कीर ! समाख्यानं यदि वाविदितं तव ।

बाल्य-पौगण्ड-कैशोरे हरसेवां करोम्यहम् ॥ ३० ॥

तेन पूजाविधानेन तुष्टो भूत्वा महेश्वरः ।

वरं वरय पद्मे ! त्वमित्याह प्रियया सह ॥ ३१ ॥

खज्जयाधोमुखीमये स्थितां मां वीक्ष्य शङ्करः ।

प्राह, ते भविता स्वामी हरिर्नारायणः प्रभुः ॥ ३२ ॥

देवो वा दानवो बान्यो गन्धर्वो वा तवेक्षणात् ।

कामेन मनसा नारी भविष्यति न संशयः ॥ ३३ ॥

इति दत्त्वा वरं सोमः प्राह विष्णुर्च्चनं यथा ।

तथाहं ते प्रवक्ष्यामि समाहितमनाः शृणु ॥ ३४ ॥

एताः सख्यो नृपाः पूर्वमाहृता ये स्वयम्बरि ।

पित्वा धर्म्मार्थिना दृष्ट्वा रम्यां मां यौवैरान्विताम् ॥ ३५ ॥

स्वागतास्ते सुखासीना द्विवाहकतनिश्चयाः ।

युवानो गुणवन्तश्च रूपद्रविणसम्भताः ॥ ३६ ॥

स्वयंवरगतां मां ते विलोक्य रुचिरप्रभाम् ।

रत्नमालाश्रितकरां निपेतुः काममोहिताः ॥ ३७ ॥

तत उत्थाय संभ्रान्ताः संप्रेक्ष्य स्त्रीत्वमात्मनः ।

स्तनभारनितम्बेन गुरुणा परिणामिताः ॥ ३८ ॥

क्रिया भिया च शत्रूणां मित्राणामतिदुःखदम् ।

स्त्रीभावं मनसा ध्यात्वा मामवानुगताः शुक ! ॥ ३९ ॥

पारिचर्या हररताः सख्यः सर्वगुणान्विताः ।

मया सह तपोध्यानपूजाः कुर्वन्ति सम्भताः ॥ ४० ॥

नदुदितमिति संनिशम्य कीरः श्रवणसुखं निजमानसप्रकाशम् ।
समुचितवचनैः प्रतोष्य पद्मां सुरहरयजनं पुनः प्रचष्टे ॥ ४१ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये शुकपद्मासंवादे
षष्ठोऽध्यायः ।

सप्तमोऽध्यायः ।

शुक उवाच । विष्णुर्चनं शिवेनोक्तं श्रोतुमिच्छाम्यहं शुभे ! ।

धन्यासि कृतपुण्यासि शिवशिष्यत्वमागता ॥ १ ॥

अहं भाग्यवशादत्र समागम्य तषान्निकम् ।

शृणोमि परमाश्चर्यं कीशकारनिवारणम् ॥ २ ॥

भगवद्भक्तियोगश्च जपध्यानविधिं मुदा ।

परसानन्दसन्दोहदानदत्तं श्रुतिप्रियम् ॥ ३ ॥

पद्मोवाच । श्रीविष्णोरर्चनं पुण्यं शिवेन परिभषितम् ।

यत् श्रद्धयानुष्ठितस्य श्रुतस्य गदितस्य च ॥ ४ ॥

सर्वः पापहरं पुंसां मुरुगोत्रप्रकातिनाम् ।

समाहितेन मनसा शृणु कीर ! यथोदितम् ॥ ५ ॥

कृत्वा यथोक्तकर्माणि मूर्खान्ने ज्ञानकृत् मुनिः ।

प्रज्ञास्य पाणी प्रादौ च स्पृष्ट्वापः स्वासने वसेत् ॥ ६ ॥

प्राचीमुखः संयतात्मा साङ्गत्यासं प्रकल्पयेत् ।

भूतशुद्धिं ततोऽर्घ्यस्य स्थापनं विधिवच्चरेत् ॥ ७ ॥

कृतः केशवकृत्यादिन्यासेन तन्मयो भवेत् ।

आकान्तं तन्मयं ध्यात्वा हृदिस्थं स्वासने न्यसेत् ॥ ८ ॥

वाद्यार्घ्याचमनीयाद्यैः स्नानवासोविभूषणैः ।

यथोपचारैः संपूज्य मूलमन्त्रेण देशिकः ॥ ९ ॥

ध्यायेत् पादादिकेशान्तं हृदयाम्बुजमध्यगम् ।
प्रसन्नवदनं देवं भक्ताभीष्टफलप्रदम् ॥ १० ॥

ओं नमो नारायणाय स्वाहा ।

योगेन सिद्धविबुधैः परिभाव्यमाणं
लक्ष्मप्रालयं तुलसिकाचितभक्तभृङ्गम् ।
प्रोत्तुङ्गरक्तनखराङ्गुलिपत्रचित्तं
गङ्गारसं हरिपदाम्बुजमाश्रयेऽहम् ॥ ११ ॥
गुम्फाभ्रणिप्रचयघटितराजहंस-
सिञ्जत्सुनूपुरयुतं पदपद्मवृन्तम् ।
योताम्बराञ्चलविलोलबलत्पताकं
स्वर्णत्रिवक्त्रबलयञ्च हरेः स्मरामि ॥ १२ ॥
जङ्घे सुपर्णगलमीलमणिप्रवृद्धे
शोभास्यदारुणमण्डितचक्षुमध्ये ।
आरक्तपादतललम्बनशोभमाने
लोकेक्षणीत्सवकरे च हरेः स्मरामि ॥ १३ ॥
ते जानुनी मखपतेर्भुजमूलसङ्ग-
रङ्गोत्सवावृततड्ढिसने विचित्रे ।
चञ्चत्यतस्तमुखनिर्गतसामगीत-
विस्तारितात्मयशसी च हरेः स्मरामि ॥ १४ ॥
विष्णोः कटिं विधिक्षतान्तमनोजभूमिं
जीवाण्डकोषगणसङ्गदुकूलमध्याम् ।
नानागुणप्रकृतिपीतविचित्रवस्त्रां
ध्यायेन्निवद्धवसनां खगपृष्ठसंस्थाम् ॥ १५ ॥

शातोदरं भगवतस्त्रिवलिप्रकाशम्
 आवर्त्तनाभिविकसद्विधिजन्मपद्मम् ।
 नाडीनदीगणरसोत्थसितान्वसिन्धुं
 ध्यायेऽण्डकोषनिलयं तनुलोमरेखम् ॥ १६ ॥
 वक्षः पयोधितनयाकुचकुङ्कुमेन
 हारेण कौस्तुभमणिप्रभया विभातम् ।
 श्रीवत्सलक्ष्म हरिचन्दनजप्रसून-
 मालोचितं भगवतः सुभगं स्मरामि ॥ १७ ॥
 बाह्व सुवेशसदनौ वलयार्णवादि-
 शोभास्पदौ दुरितदैत्यविनाशदक्षौ ।
 तौ दक्षिणौ भगवतश्च गदासुनाभ-
 तेजोजितौ सुललितौ मनसा स्मरामि ॥ १८ ॥
 वामौ भुजौ सुररिपोर्धृतपद्मशङ्खौ
 श्यामौ करीन्द्रकरवन्मणिभूषणाढ्यौ ।
 रक्ताङ्गुलिप्रचयचुम्बितजानुमध्यौ
 पद्मालयाप्रियकरौ रुचिरौ स्मरामि ॥ १९ ॥
 कण्ठं मृणालममलं मुखपङ्कजस्य
 लेखात्रयेण वनमालिकया निवीतम् ।
 किंवा विमुक्तिवसमन्त्रकसत्फलस्य
 वृन्तं चिरं भगवतः सुभगं स्मरामि ॥ २० ॥
 रक्ताम्बुजं दशनहासविकाशरम्यं
 रक्ताधरीष्ठवरकोमलवाक्सुधाढ्यम् ।
 सन्मानसोद्भवचलेक्षणपत्रचित्रं
 लोकाभिरामममलञ्च हरिः स्मरामि ॥ २१ ॥

शूरात्मजावसथगन्धविदं सुनाशं
भ्रूपक्षवं स्थितिलयौदयकर्मदक्षम् ।
कामीत्सवच्च कमलाहृदयप्रकाशं
संचिन्तयामि हरिवक्त्रविलासदक्षम् ॥ २२ ॥

कर्णौ लसन्मकरकुण्डलगण्डलोली
जानादिशाञ्च नभसञ्च विकासगेहौ ।
लोलालकप्रचयचुम्बनकुञ्चिताग्रौ
लग्नौ हरेर्मणिकिरीटतटे स्मरामि ॥ २३ ॥

भालं विचित्रतिलकं प्रियचारुगन्ध-
गोरोचनारचनया ललनाक्षिसख्यम् ।

ब्रह्मैकधाममणिकान्तकिरीटयुष्टं
ध्यायेन्मनोनयनहारकमीश्वरस्य ॥ २४ ॥

श्रीवासुदेवचिकुरं कुटिलं निबद्धं
नानासुगन्धिकुसुमैः स्वजनादरेण ।

दीर्घं रसाहृदयगाशमनं धुनन्तं
ध्यायेऽम्बुवाहरुचिरं हृदयाब्जमध्ये ॥ २५ ॥

भेषाकारं सोमसूर्यप्रकाशं सुभ्रून्नशं शक्रचापैकमानम् ।
लोकातीतं पुण्डरीकायताक्षं विद्युच्चेलञ्चाश्रयेऽहं त्वपूर्वम् ॥ २६ ॥
दीनं हीनं सेवया वेदवत्या पापैस्तापैः पूरितं मे शरीरम् ।
लोभाक्रान्तं शोकमोहाधिविद्धं कृपादृष्ट्या पाहि मां वासुदेव ! २७

ये भक्त्याद्यां ध्यायमानां मनोज्ञां
व्यक्तिं विष्णोः षोडशश्लोकपुष्पैः ।
सुत्वा नत्वा पूजयित्वा विधिज्ञाः
शुद्धा मुक्ता ब्रह्मसौख्यं प्रयान्ति ॥ २८ ॥

पद्मे रितमिदं पुण्यं शिवेन परिभाषितम् ।

धन्यं यशस्यमायुष्यं स्वर्ग्यं स्वस्त्ययनं परम् ॥ २६ ॥

पठन्ति ये महाभागास्ते मुच्यन्तेऽहसोऽखिलात् ।

धर्मार्थकाममोक्षाणां परत्रेह फलप्रदम् ॥ २७ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये हरिभक्ति-

विवरणं नाम सप्तमोऽध्यायः ।

समाप्तश्चायं प्रथमांशः ।

द्वितीयांशः ।

प्रथमोऽध्यायः ।

सूत उवाच । इति पद्मावचः श्रुत्वा कीरो धीरः सतां मतः ।

कल्किदूतः सखीमध्ये स्थितां पद्मामथाब्रवीत् ॥ १ ॥

वद पद्मे ! साङ्गपूजां हरेरद्भुतकर्मणः ।

यामास्थाय विधानेन चरामि भुवनत्रयम् ॥ २ ॥

पद्मोवाच । एवं पादादिकेशान्तं ध्यात्वा तं जगदीश्वरम् ।

पूर्णात्मा देशिको मूलं मन्त्रं जपति मन्त्रवित् ॥ ३ ॥

जपादनन्तरं दण्डप्रणतिं मतिमांश्चरेत् ।

विश्वक्सेनादिकानान्तु दत्त्वा विष्णुनिवेदितम् ॥ ४ ॥

ततः उद्वास्य हृदये स्नापयेन्मनसा सह ।

नृत्यन् गायन् हरेर्नाम तं पश्यन् सर्वतः स्थितम् ॥ ५ ॥

ततः शेषं मस्तकेन कृत्वा नैवेद्यभुग्भवेत् ।

इत्येतत् कथितं कीर ! कमलानाथसेवनम् ॥ ६ ॥

सकामानां कामपूरमकामामृतदायकम् ।

श्रोत्रानन्दकरं देवगन्धर्वनरहृत्प्रियम् ॥ ७ ॥

शुक उवाच । समीरितं श्रुतं साध्वि ! भगवद्भक्तिलक्षणम् ।
 त्वत्प्रसादात् पापिनो मे कीरस्य भुवि मुक्तिदम् ॥ ८ ॥
 किन्तु त्वां काञ्चनमयीं प्रतिमां रत्नभूषिताम् ।
 सजीवामिव पश्यामि दुर्लभां रूपिणीं श्रियम् ॥ ९ ॥
 नान्यां पश्यामि सदृशीं रूपशीलगुणैस्तव ।
 नान्यो योग्यो गुणी भर्ता भुवनेऽपि न दृश्यते ॥ १० ॥
 किन्तु पारे समुद्रस्य परमाश्चर्यरूपवान् ।
 गुणवानीश्वरः साक्षात् कश्चिद् दृष्टोऽतिमानुषः ॥ ११ ॥
 न हि धातुकृतं मन्ये शरीरं सर्वसौभगम् ।
 यस्य श्रीवासुदेवस्य नान्तरं ध्यानयोगतः ॥ १२ ॥
 त्वया ध्यातं तु यद्रूपं विष्णोरमिततेजसः ।
 तत् साक्षात्कृतमित्येव न तत्र कियदन्तरम् ॥ १३ ॥
 यज्ञोवाच । ब्रूहि तन्मम किं कुत्र जातः कीर ! परावरम् ।
 जानासि तत्कृतं कर्म विस्तरेणात्र वर्ण्य ॥ १४ ॥
 वृक्षादागच्छ पूजां ते करोमि विधिबोधिताम् ।
 बीजपुरफलाहारं कुरु साधु पयः पिब ॥ १५ ॥
 तव चक्षुयुगं पद्मरागादारुणमुज्ज्वलम् ।
 रत्नसङ्घटितमहं करोमि मनसः प्रियम् ॥ १६ ॥
 कन्धरं सूर्यकान्तेन मणिना स्वर्णघटिना ।
 करोम्याच्छादनं चारुमुक्ताभिः पक्ष्तिं तव ॥ १७ ॥
 घतत्वं कुङ्कुमेनाङ्गं सौरभेणातिचित्रितम् ।
 करोमि नयनानन्ददायकं रूपमीदृशम् ॥ १८ ॥
 पुच्छमच्छमणित्रातघर्घरेणातिशब्दितम् ।
 पादयोर्नूपुरालापलापिनं त्वां करोम्यहम् ॥ १९ ॥

तवामृतकथाव्रातत्यक्ताधिं साधि मामिह ।

सखीभिः संगीताभिस्ते किं करिष्यामि तद्वद ॥ २० ॥

इति पद्मावचः श्रुत्वा तदन्तिकमुपागतः ।

कीरो धीरः प्रसन्नात्मा प्रवक्तुमुपचक्रमे ॥ २१ ॥

कीर उवाच । ब्रह्मणा प्रार्थितः श्रीशो महाकारुणिको बभौ ।

शम्भले विष्णुयशसो गृहे धर्मरिरक्षिषुः ॥ २२ ॥

चतुर्भिर्भ्रातृभिर्ज्ञातिगोत्रजैः परिवारितः ।

कृतोपनयनो वेदमधीत्य रामसन्निधौ ॥ २३ ॥

धनुर्वेदञ्च गान्धर्वं शिवादश्वससिं शुकम् ।

कवचञ्च वरं लब्ध्वा शम्भलं पुनरागतः ॥ २४ ॥

विशाखयूपभूपालं प्राप्य शिञ्चा विशेषतः ।

धर्मानाख्याय मतिमान् अधर्मांश्च निराकरोत् ॥ २५ ॥

इति पद्मा तदाख्यानं निशम्य सुदितानना ।

प्रस्थापयामास शुकं कल्केरानयनादृता ॥ २६ ॥

भूषयित्वा स्वर्णरत्नैस्तमुवाच कृताञ्जलिः ॥ २७ ॥

पद्मोवाच । निवेदितं तु जानासि किमन्यत् कथयाम्यहम् ।

स्त्रीभावभयभीतात्मा यदि नायाति स प्रभुः ॥ २८ ॥

तथापि मे कर्मदोषात् प्रणतिं कथमिच्छसि ।

शिवेन यो वरो दत्तः स मे शापोऽभवत् किल ॥ २९ ॥

पुंसां महर्शनेनापि स्त्रीभावं कामतः शुक ! ।

श्रुत्वेति पद्मामामन्त्र्य प्रणम्य च पुनः पुनः ॥ ३० ॥

उड्डीय प्रययौ कीरः शम्भलं कल्किपालितम् ।

तमागतं समाकर्ण्य कल्किः परपुरञ्जयः ॥ ३१ ॥

क्रोড়ে कृत्वा तं ददर्श स्वर्णरत्नविभूषितम् ।

सानन्दं परमानन्ददायकं प्राह तं तदा ॥ ३२ ॥
 कल्किः परमतेजस्वी तरस्मिन्नमलं शुक्लम् ।
 पूजयित्वा करे स्मृष्ट्वा पयःपानेन तर्पयन् ॥ ३३ ॥
 तन्मुखे स्वमुखं दत्त्वा पप्रच्छ विविधाः कथाः ।
 कस्माद्देशाच्चरित्वा त्वं दृष्ट्वापूर्वं किमागतः ? ॥ ३४ ॥
 कुतोऽपितः कुतो लब्धं मणिकाञ्चनभूषणम् ।
 अर्हनिशं त्वन्मिलनं वाञ्छितं मम सर्वतः ॥ ३५ ॥
 तवानालोकनेनापि क्षणं मे युगवद्भवेत् ॥ ३६ ॥
 इति कल्केर्वचः श्रुत्वा प्रणिपत्य शुको भृशम् ।
 कथयामास पद्मायाः कथाः पूर्वोदिता यथा ॥ ३७ ॥
 संवादमात्मनस्तस्या निजालङ्कारधारणम् ।
 सर्वं तद्वर्णयामास तस्याः प्रणतिपूर्वकम् ॥ ३८ ॥
 श्रुत्वेति वचनं कल्किः शुकेन सहितो मुदा ।
 जगाम त्वरितोऽश्वेन शिवदत्तेन तन्मनाः ॥ ३९ ॥
 समुद्रपारममलं सिंहलं जलसंकुलम् ।
 नानाविमानबहुलं भास्वरं मणिकाञ्चनैः ॥ ४० ॥
 प्रासादसदनाग्रेषु पताकातोरेणाकुलम् ।
 श्रेणीसभापणाट्टालपुरगोपुरमण्डितम् ॥ ४१ ॥
 पुरस्त्रीपद्मिनीपद्मगन्धामोदद्विरेफिणीम् ।
 पुरीं कारुमतीं तत्र ददर्श पुरतः स्थिताम् ॥ ४२ ॥
 मरालजालसञ्चालविलोलकमलान्तराम् ।
 उन्मीलिताञ्जमालालिकलिताकुलितं सरः ॥ ४३ ॥
 जलकुक्कुटदात्यूहनादितं हंससारसैः ।
 ददश स्वच्छपयसां लहरीलीलवीजितम् ॥ ४४ ॥

वनं कदम्बकुहालशालतालाम्बुकेसरैः ।
 कपित्थाश्वत्थखर्जूरवीजपूरकरञ्जकैः ॥ ४५ ॥
 पुन्नागपनसैर्नागरङ्गैरर्जुनशिंशपैः ।
 क्रमुकैर्नारिकेलैश्च नानावृक्षैश्च शोभितम् ।
 वनं ददर्श रुचिरं फलपुष्पदलावृतम् ॥ ४६ ॥
 दृष्ट्वा हृष्टतनुः शुक्रं सकरुणः कल्किः पुरान्ते वने
 प्राह प्रीतिकरं वचोऽत्र सरसि स्नातव्यमित्यादृतः ।
 तत् श्रुत्वा विनयान्वितः प्रभुमतं यामीति पद्माश्रमं
 तत्सन्दे शमिह प्रयाणमधुना गत्वा स कीरोऽवदत् ॥ ४७ ॥
 इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये द्वितीयांशे
 कल्केरागमनवर्णनं नाम प्रथमोऽध्यायः ।

द्वितीयोऽध्यायः ।

सूत उवाच । कल्किः सरोवराभ्यासे जलाहरणवर्त्मनि ।
 स्वच्छस्फटिकसोपाने प्रवालाचितवेदिके ॥ १ ॥
 सरोजसौरभयग्रन्थमद्भुतमरनादिते ।
 कदम्बपोतपत्रालिवारितादित्यदर्शने ॥ २ ॥
 समुवासासने चित्रे सदश्वेनावतारितः ।
 कल्किः प्रस्थापयामास शुक्रं पद्माश्रमं मुदा ॥ ३ ॥
 स नागेश्वरमध्यस्थः शुको गत्वा ददर्श ताम् ।
 हर्षाभ्यां विषिणीपत्रशायिनीं सखीभिर्वृताम् ॥ ४ ॥
 निश्वासवाततापेन स्नायतीं वदनाम्बुजम् ।
 उत्क्षिपन्तीं सखीदत्तकमलं चन्दनोक्षितम् ॥ ५ ॥

रेवावारिपरिस्नानं परागास्यं समागतम् ।

॥ ३ ॥ धृतनीरं रसगतं निन्दन्तीं पवनं प्रियम् ॥ ६ ॥

॥ ७ ॥ शुकः सकरणः साधुवचनैस्तामतोषयत् ।

सा, त्वमेवेहि, ते स्वस्ति, स्वागतं ? स्वस्ति मे शुभे ! ॥ ७ ॥

॥ ८ ॥ गते त्वयित्वयाहं शान्तिस्तोस्तु रसायनात् ।

रसायनं दुर्लभं मे, सुलभं ते शिवाय मे ॥ ८ ॥

॥ ९ ॥ क्व मे भाग्यविहीनायाः ? इहेव वरवर्णिन ! ।

देवि । तं सरसस्तीरे प्रतिष्ठाप्यागता वयम् ॥ ९ ॥

॥ १० ॥ एवमन्योन्यसंवादमुदितात्मनोरथे ।

मुखं मुखेन नयनं नयने सादृता ददौ ॥ १० ॥

विमला मालिनी लोला कमला कामकन्दला ।

विलासिनी चारुमती कुमुदेत्यष्टनायिकाः ॥ ११ ॥

॥ १२ ॥ सख्य एता मतास्ताभिर्जलक्रीडार्थमुद्यताः ।

पद्मा प्राह, सरस्तीरमायान्तु सा मया स्त्रियः ॥ १२ ॥

॥ १३ ॥ इत्याख्यायाशु शिविकामारुह्य परिवारिता ।

सखीभिश्चारुवेशाभिर्भत्वा स्वान्तःपुरादहिः ।

प्रययौ त्वरितं द्रष्टुं भैक्षी यदुपतिं यथा ॥ १३ ॥

जनाः पुमांसः पथि ये पुरस्थाः

प्रदुद्रुवुः स्त्रीत्वभयात् दिगन्तरम् ।

शृङ्गाटके वा विपणिस्थिता ये

निजाङ्गनास्थापितपुण्यकार्याः ॥ १४ ॥

निवारितां तां शिविकां वहन्त्यः नार्योऽतिमत्ता बलवत्तराश्च ।

पद्मा शुकोक्त्या तदुपर्युपस्था जगाम ताभिः परिवारिताभिः ॥ १५ ॥

सरोजलं सारसहंसनादितं प्रफुल्लपद्मोद्भवरेणुवासितम् ।

॥ १६ ॥

चिरुर्विगाह्याशु सुधाकरालसाः कुमुदतीनामुदयाय शोभना १६॥
 तासां मुखामोदमदान्धभङ्गाः विहाय पद्मानि मुखारविन्दे ।
 लग्नाः सुगन्धाधिकमाकलय्य निवारितश्चापि न तत्पुञ्जस्ते ॥ १७॥
 हासोपहासैः सरसप्रकाशैः वाद्यैश्च नृत्यैश्च जले विहारैः ।
 करग्रहैस्ता जलयोधनार्त्ताः चकर्ष ताभिर्वनिताभिरुच्चैः ॥ १८॥
 सा कामतप्ता मनसा शुकोक्तिं विविच्य पद्मा सखिभिः समेता ।
 जलात् समुत्थाय महार्हभूषा जगाम निर्दिष्टकदम्बषण्डम् ॥ १९॥
 सुखे शयानं मणिवेदिकागतं कल्किं पुरस्तादतिसूर्यवर्चसम् ।
 महामणिव्रातविभूषणाचितं शुकेन साङ्गं तमुदैक्षतेशम् ॥ २०॥
 तमालनीलं कमलापतिं प्रभुं पीताम्बरं चारुसरोजलोचनम् ।
 आजानुबाहुं पृथुपीनवक्षसं श्रीवत्सलौसुभकान्तिराजितम् २१
 तदद्भुतं रूपमवेक्ष्य पद्मा संस्तम्भिता विस्मृतसत्क्रियार्था ।
 सुप्तं तु संबोधयितुं प्रवृत्तं निवारयामास विशङ्कितात्मा ॥ २२॥
 कदाचिदेषोऽतिबलोऽतिरूपी महर्शनात् स्त्रीत्वमुपैति साक्षात् ।
 तदात्र किं मे भविता भवस्य वरेण शापप्रतिमेन लोके ॥ २३॥
 चराचरात्मा जगतामधीशः प्रबोधितस्तद्दृढयं विविच्य ।
 ददर्श पद्मां प्रियरूपशोभां यथा रमा श्रीमधुसूदनाये ॥ २४॥
 संवीक्ष्य मायामिव मोहिनीं तां जगाद कामाकुलितः स कल्किः
 सखीभिरीशं समुपागतं तां कटाक्षविक्षेपविनामितास्याम् २५
 इहैहि सुखागतमसु भाग्यात् समागमस्ते कुशलाय मे स्यात् ।
 तवाननेन्दुः किल कामपूरतापापनोदाय सुखाय कान्ते ! २६
 लोलचिलावण्णरसानृतं ते कामाहिदृष्टस्य विधातुरस्य ।
 तनोतु शान्तिं सुकृतेन कृत्वा सुदुर्लभां जीवनमाश्रितस्य ॥ २७
 बाह्व तवैतौ कुरुतां मनोज्ञौ हृदि स्थितं काममुदन्तवासम् ।

चार्वायती चारुनखाङ्गुशेन द्विपं यथा सादिविदीर्णकुम्भम् २८
स्तनाविमावुल्यितमस्तकी ते कामप्रतोदाविव वाससाक्षी ।

ममोरसा भिन्ननिजाभिमानौ सुवर्तुलौ व्यादिशतां प्रियं मे २९

कान्तस्य सोपानमिदं वलित्रयं

सूत्रेण लोमावलिलेखलक्षितम् ।

विभाजितं वेदिविलग्नमध्यमे !

कामस्य दुर्गाश्रयमस्तु मे प्रियम् ॥ ३० ॥

रम्भोरु ! सम्भोगसुखाय मे स्यात् नितम्बविम्बं पुलिनोपमं ते ।

तन्वङ्गि ! तन्वंशुकसङ्गशोभं प्रमत्तकामाविमदोद्यमग्लम् ॥ ३१ ॥

पादाम्बुजं तेऽङ्गुलिपत्रचित्रितं वरं मरालकणनूपुरावृतम् ।

कामाहिदृष्टस्य ममास्तु शान्तये हृदि स्थितं सङ्गघने सुशोभने ३२

श्रुत्वैतद्वचनामृतं कलिकुलध्वंसस्य कल्केरलं

दृष्ट्वा सत्पुरुषत्वमस्य मुदिता पद्मा सखीभिर्वृता ।

कान्तं क्लान्तमनाः क्लृप्ताञ्जलिपुटा प्रोवाच तत्सादरं

धीरं धीरपुरस्कृतं निजपतिं नत्वा नमत्कन्धरा ॥ ३३ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये द्वितीयांशे पद्मा-

कल्किसाक्षात्संवादो नाम द्वितीयोऽध्यायः ।

तृतीयोऽध्यायः ।

सूत उवाच । सा पद्मा तं हरिं मत्वा प्रेमगद्गदभाषिणी ।

तुष्टाव ब्रीडिता देवी करुणावरुणालयम् ॥ १ ॥

प्रसीद जगतां नाथ ! धर्मवर्म्मन् ! रम्भापते ! ।

विदितोऽसि विशुद्धात्मन् ! वशगां त्राहि मां प्रभो ! ॥ २ ॥

घन्याहं कृतपुरथाहं तपोदानजपव्रतैः ।

त्वां प्रतोष्य दुराराध्यं लब्धं तव पदाम्बुजम् ॥ ३ ॥

आज्ञां कुरु पदाम्भोजं तव संस्पृश्य शोभनम् ।

मवनं यामि राजानमाख्यातुं स्वागतं तव ॥ ४ ॥

इति पद्मा रूपसद्मा गत्वा स्वपितरं नृपम् ।

प्रोवाचांगमनं कल्केर्विणोरंशस्य दौत्यकैः ॥ ५ ॥

सखीमुखेन पद्मायाः पाणिग्रहणकाम्यया ।

हरेरागमनं श्रुत्वा सहर्षोऽभूत् बृहद्वतः ॥ ६ ॥

पुरोधसा ब्राह्मणैश्च पातैर्मितैः सुमङ्गलैः ।

वाद्यताण्डवगीतैश्च पूजायोजनपाणिभिः ॥ ७ ॥

नगमानयितुं कल्किं सार्धं निजजनैः प्रभुः ।

मण्डयित्वा कारुमतीं पताकास्वर्णतोरणैः ॥ ८ ॥

ततो जलाशयाभ्यासं गत्वा विष्णुयशःसुतम् ।

मणिवेदिकयासीनं भुवनैकगतिं पतिम् ॥ ९ ॥

घनाघनोपरि यथा शोभन्ते रुचिरसण्डहो ।

विद्युद्दिन्द्रायुधादीनि तथैव भूषणान्युत ॥ १० ॥

शरीरे पीतवासाग्रघोरभासा विभूषितम् ।

रूपलावण्यसदने मदनीयमनाशने ॥ ११ ॥

ददर्श पुरतो राजा रूपशीलगुणाकरम् ।

सायुः सपुलकः श्रीशं दृष्ट्वा सध्वि तिमर्च्चयत् ॥ १२ ॥

ज्ञानागोचरमेतन्मो तवागमनमीश्वर ।

यथा मान्याहपुत्रस्य यदुनाथेन कानने ॥ १३ ॥

इत्युक्त्वा तं पूजयित्वा समानीय निजाश्रमे ।

हर्षप्रसादसंवाधे स्थापयित्वा ददौ सुताम् ॥ १४ ॥

पद्मां पद्मपलाशाक्षीं पद्मनेत्राय पद्मिनीम् ।

पद्मजादेशतः पद्मनाभायादात् यथाक्रमम् ॥ १५ ॥

कल्किलम्बा प्रियां भार्यां सिंहले साधुसत्कृतः ।

समुवास विशेषज्ञः समीक्ष्य द्वीपमुत्तमम् ॥ १६ ॥

राजानः स्त्रीत्वमापन्नाः पद्मायाः सखितां गताः ।

द्रष्टुं समीयुस्स्वरिताः कल्किं विष्णुं जगत्पतिम् ॥ १७ ॥

ताः स्त्रियोऽपि तमालोक्य संसृश्य चरणाम्बुजम् ।

पुनः पुंस्त्वं समापन्ना रेवासनानात् तदाज्ञया ॥ १८ ॥

पद्माकल्को गौरकण्ठी विपरीतान्तरावुभौ ।

वह्निःस्फुटी नीलपीतवासीव्याजिन पश्यतु ॥ ॥ १९ ॥

दृष्ट्वा प्रभावं कल्केषु राजानः परमाद्भुतम् ।

प्रणम्य परया भक्त्या तुष्टुवुः शरणाधिपः ॥ २० ॥

जय जय निजमायया कल्पिताशेषविशेषकल्पनापरि-

शाम ! जलाभुतलीकत्रयोपकरणमाकलय्य समुमनिशम्य

पूरितमविजनाविजनाविभूतमहामीनशरीर ! त्वं निजकृत-

धर्मसेतुसंरक्षणकृतावतारः ॥ २१ ॥

पुनरिह दितिजबलपरिलङ्घितवासवसूदनादृतजितभुवन-

पराक्रमहिरण्याक्षनिधनपृथिव्युद्धरणसकल्पाभिनिवेशेन धृत-

कीलावतारः पाहि नः ॥ २२ ॥

पुनरिह जलधिमथनादृतदेवदानवगणमन्दराचलानयन-

व्याकुलितानां साहाय्येनादृतचित्त ! पर्वतोद्धरणामृतप्राशन-

रचनावतार ! कूर्मोत्कार ! प्रसीद परेश ! त्वं दीननृपाणाम् ॥ २३ ॥

पुनरिह त्रिभुवनजयिनो महाबलपराक्रमस्य हिरण्य-

कशिपोरर्दितानां देववराणां भयभीतानां कल्याणाय दिति-

सुतबध्रेषुर्व्रह्मणो वरदानादबध्यस्य न शस्त्रास्त्ररात्रिदिवा-
स्वर्गमर्त्यपातालतले देवगन्धर्वकिन्नरनरनागैरिति विचिन्त्य
नरहरिरूपेण नखाग्रभिन्नारुन्दष्टदन्तच्छदं त्यक्त्वासुं कृत-
वानसि ॥ २४ ॥

पुनरिह विजगज्जयिनो बलेः सत्वे शक्रानुजो वटु-
वामनो दैत्यसम्भोहनाय त्रिपदभूमियाञ्चाच्छलेन विश्वकाय-
स्तदुत्सृष्टजलसंस्पर्शविवृद्धमनोऽभिलाषस्त्वं भूतले बलेर्दौ-
वारिकत्वमङ्गीकृतमुचितं दानफलम् ॥ २५ ॥

पुनरिह हैहयादिनृपाणाम् अमितबलपराक्रमाणां
नानामदोल्लङ्घितमर्थ्यादावर्त्मानां निधनाय भृगुवंशजो जाम-
दग्न्यः पितृहोमधेनुहरणप्रवृद्धमन्युवशात् त्रिसप्तकालो निः-
क्षत्रियां पृथिवीं कृतवानसि परशुरामावतारः ॥ २६ ॥

पुनरिह पुलस्त्यवंशावतंसस्य विश्रवसः पुत्रस्य निशा-
चरस्य रावणस्य लोकत्रयतापनस्य निधनमुररीकृत्य रवि-
कुलजातदशरथात्मजो विश्वामित्रादस्त्राण्युपलभ्य वने सीता-
हरणवशात् प्रवृद्धमन्युना अम्बुधिं वानरैर्निबध्य सगणं दश-
कन्धरं हतवानसि रामावतारः ॥ २७ ॥

पुनरिह यदुकुलजलधिकलानिधिः सकलसुरगणसेवित-
पादारविन्दद्वन्द्वः विविधदानवदैत्यदलनलोकत्रयदुरिततापनो
वसुदेवात्मजो रामावतारो बलभद्रस्त्वमसि ॥ २८ ॥

पुनरिह विधिक्षतवेदधर्म्मानुष्ठानविहितनानादर्शनसंघृष्टः
संसारकर्मत्यागविधिना ब्रह्माभासविलासचातुरीं प्रकृति-
विमाननामसम्पादयन् बुद्धावतारस्त्वमसि ॥ २९ ॥

अधुना कलिकुलनाशावतारो बौद्धपाषण्डस्तेच्छादीनाञ्च

वेदधर्मसेतुपरिपालनाय कृतावतारः कल्किरूपेणास्मान्
स्त्रीत्वनिरयादुष्टृतवानसि तवानुकम्पां किमिह कथयामः ॥ ३०

क्व ते ब्रह्मादीनामविदितविलासावतरणं

क्व नः कामा वामाकुलितमृगदृष्टणार्त्तमनसाम् ।

सुदुष्प्राप्यं युष्मच्चरणजलजालोकनमिदं

कृपापारावारः प्रमुदितदृशाश्वासय निजान् ॥ ३१ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये द्वितीयांशे नृपाणां
स्तवो नाम तृतीयोऽध्यायः ।

चतुर्थोऽध्यायः ।

सूत उवाच । श्रुत्वा नृपाणां भक्तानां वचनं पुरुषोत्तमः ।

ब्राह्मणक्षत्रविदृशूद्रवर्णानां धर्ममाह यत् ॥ १ ॥

प्रवृत्तानां निवृत्तानां कर्म यत् परिकीर्तितम् ।

सर्वं संश्रावयामास वेदानामनुशासनम् ॥ २ ॥

इति कल्केर्वचः श्रुत्वा राजानो विषदाशयाः ।

प्रणिपत्य पुनः प्राहुः पूर्वान्तु गतिमात्मनः ॥ ३ ॥

स्त्रीत्वं घाय्यथवा पुंस्त्वं कस्य वा केन वा कृतम् ।

जरायौवनवाल्यादिसुखदुःखादिकञ्च यत् ॥ ४ ॥

कस्मात् कुतो वा कस्मिन् वा किमेतदिति वा विभो ! ।

अनिर्णीतान्यविदितान्यपि कर्माणि वर्णय ॥ ५ ॥

(तदा तदाकर्ण्य कल्किरनन्तं मुनिमस्मरत् ।)

सोऽप्यनन्तो मुनिवरस्तीर्थपादो बृहद्ब्रतः ॥ ६ ॥

कल्केर्दर्शनतो मुक्तिमाकलय्यामतस्वरन् ।

समागत्य पुनः प्राह किं करिष्यामि कुत्र वा ।

यास्यामीति वचः श्रुत्वा कल्किः प्राह हसन् मुनिम् ॥ ७ ॥
कृतं दृष्टं त्वया सर्वं ज्ञातं याह्यनिवर्त्तकम् ।

अदृष्टमकृतञ्चेति श्रुत्वा हृष्टमना मुनिः ॥ ८ ॥

गमनायोच्यते ते तु दृष्ट्वा नृपगणास्ततः ।

कल्किं कमलपताक्षं प्रोत्तुर्विस्मितचेतसः ॥ ९ ॥

राजान् जनुः । किमनेन नापि कथितं त्वया वा किमुतान्युत ।

सर्वं तत् श्रोतुमिच्छामः कथोपकथनं द्वयोः ॥ १० ॥

नृपाणां तद्वचः श्रुत्वा तानाह मधुसूदनः ।

पृच्छतामं मुनिं शान्तं कथोपकथनादृताः ॥ ११ ॥

इति कल्केर्वचो भूयः श्रुत्वा ते नृपसत्तमाः ।

अनन्तमाहुः प्रणताः प्रश्नपारतितीषेवः ॥ १२ ॥

राजान् जनुः । मुने ! किमत्र कथनं कल्किना धर्मवर्षेण ।

दुर्बोधः केन वा जातस्तत्त्वं वर्णय नः प्रभो ! ॥ १३ ॥

मुनिरुवाच । पुरिकायां पुरि पुरा पिता मे वेदपारगः ।

विदुमो नाम धर्मज्ञः ख्यातः परहिते रतः ॥ १४ ॥

सोमा मम विभो ! माता पतिधर्मपरायणा ।

तयोर्वयःपरिणतौ काले षण्डाकृतिस्त्वहम् ॥ १५ ॥

सञ्जातः शोकदः पित्रोर्लोकानां निन्दिताकृतिः ।

मामालोक्य पिता क्लृप्तः दुःखशोकभयाकुलः ॥ १६ ॥

त्यक्त्वा गृहं शिवनं गत्वा तुष्टाव शङ्करम् ।

सम्पूज्येशं विधानेन धूपदीपानुलेपनैः ॥ १७ ॥

विदुम उवाच ।

शिवं शान्तं सर्वलोकैकनाथं भूतावासं वासुकीकण्ठभूषम् ।

जटाजूटावधगङ्गातरङ्गं वन्दे सान्द्रानन्दसन्दीहदक्षम् ॥ १८ ॥

इत्यादि बहुभिः स्तोत्रैः स्तुतः स शिवदः शिवः ।
 ॥ १९ ॥ वषारूढः प्रसन्नात्मा पितरं प्राह मे वृणु ॥ १८ ॥
 विदुमो मे पिता प्राह मत् पुंस्त्वं तापतापितः ।
 ॥ २० ॥ हसन शिवो ददौ पुंस्त्वः पार्वत्या प्रतिमोदितः ॥ २० ॥
 मम पुंस्त्वं वरं लब्ध्वा पितायातः पुनर्गृहम् ।
 ॥ २१ ॥ पुरुषं मां समालोक्य सहर्षः प्रियया सह ॥ २१ ॥
 ततः प्रवयसौ तौ तु पितरौ द्वादशाब्दके ।
 ॥ २२ ॥ विवाहं मे कारयित्वा बभूवुर्मदमापतुः ॥ २२ ॥
 यज्ञरातसुतां पत्नीं मानिनीं रूपशालिनीम् ।
 ॥ २३ ॥ प्राप्याहं परितुष्टात्मा गृहस्थः स्वीवशोऽभवम् ॥ २३ ॥
 ततः कतिपये काले पितरौ मे मृतौ नृपाः ॥
 ॥ २४ ॥ पारलौकिककार्याणि सहस्रिर्ब्राह्मणैर्वृतः ॥ २४ ॥
 तयोः कृत्वा विधानेन भोजयित्वा द्विजान् बहून् ।
 ॥ २५ ॥ पित्रोर्वियोगतप्तोऽहं विष्णुसेवापरोऽभवम् ॥ २५ ॥
 तुष्टो हरिर्मे भगवान् जपपूजादिकर्मभिः ।
 ॥ २६ ॥ स्वप्ने मामाह मायेयं स्त्र हमोहविनिर्मिताः ॥ २६ ॥
 अयं पितेयं मातेति ममताकुलचेतसाम् ।
 ॥ २७ ॥ शोकंदुःखभयोद्देगजरासृग्विधायिका ॥ २७ ॥
 श्रुत्वेति वचनं विष्णोः प्रतिवादार्थमुद्यतम् ।
 ॥ २८ ॥ मामालक्ष्यान्तर्हितः स विनिद्रोऽहं ततोऽभवम् ॥ २८ ॥
 सविस्मयः सभार्योऽहं त्यक्त्वा तां पुरिकां पुरीम् ।
 ॥ २९ ॥ पुरुषोत्तमाख्यं श्रीविष्णोरालयश्चागमं नृपाः ॥ २९ ॥
 तत्रैव दक्षिणे पार्श्वे निर्मायाश्चमसुत्तमम् ।
 ॥ ३० ॥ सभार्यः सानुगामात्यः करोमि हरिसेवनम् ॥ ३० ॥

मायासन्दर्शनाकाङ्क्षी हरिसद्गनि संस्थितः ।

गायन् नृत्यन् जपन् नाम चिन्तयन् शमनापहम् ॥ ३१ ॥

एवं वृत्ते द्वादशाब्दे द्वादश्यां पारणा दिने ।

स्नातुकामः समुद्रेऽहं बन्धुभिः सहितो गतः ॥ ३२ ॥

तत्र मग्नं जलनिधौ लहरीलोलसंकुले ।

समुत्थातुमशक्तं मां प्रतुदन्ति जलेचराः ॥ ३३ ॥

निमज्जनोन्मज्जनेन व्याकुलीकृतचेतसम् ।

जलहिल्लोलमिलनदलिताङ्गमचेतनम् ॥ ३४ ॥

जलधेर्दक्षिणे कूले पतितं पवनेरितम् ।

मां तत्र पतितं दृष्ट्वा दृढशर्मा द्विजोत्तमः ॥ ३५ ॥

सन्ध्यामुपास्य सष्टणः स्वपुरं मां समानयत् ।

स दृढशर्मा धर्मात्मा पुत्रदारधनान्वितः ।

कृत्वा रुग्णन्तु मां तत्र पुत्रवत् पर्यपालयत् ॥ ३६ ॥

अहन्तु तत्र दीनात्मा दिग्देशभिन्न एव न ।

दम्पती तौ स्वपितरौ मत्वा तत्रावसं नृपाः ! ॥ ३७ ॥

स मां विज्ञाय बहुधा वेदधर्मेष्वनुष्ठितम् ।

प्रददौ स्वां दुहितरं विवाहे विनयान्वितः ॥ ३८ ॥

लब्ध्वा चामीकराकारां रूपशीलगुणान्विताम् ।

नाम्ना चारुमतीं तत्र मानिनीं विस्मितोऽभवम् ॥ ३९ ॥

तथाहं परितुष्टात्मा नानाभोगसुखान्वितः ।

जनयित्वा पञ्च पुत्रान् सम्मदेनावृतोऽभवम् ॥ ४० ॥

जयश्च विजयश्चैव कमलो विमलस्तथा ।

बुध इत्यादयः पञ्च विदितास्तनया मम ॥ ४१ ॥

स्वजनैर्बन्धुभिः पुत्रैर्धनैर्नानाविधैरहम् ।

विदितः पूजितो लोके देवैरिन्द्रो यथा दिवि ॥ ४२ ॥
 बुधस्य ज्येष्ठपुत्रस्य विवाहार्थं समुद्यतम् ।
 दृष्ट्वा द्विजवरस्तुष्टो धर्मसारो निजां सुताम् ॥ ४३ ॥
 दित्सुः कर्माणि वेदज्ञश्चकाराभ्युदयान्यपि ।
 वाद्यैर्गीतैश्च नृत्यैश्च स्त्रीगणैः स्वर्णभूषितैः ॥ ४४ ॥
 अहञ्च पुत्राभ्युदये पितृदेवर्षितर्पणम् ।
 कर्तुं समुद्रवेलायां प्रविष्टः परमादरात् ॥ ४५ ॥
 वेलालोलायिततनुर्जलादुत्थाय सत्वरः ।
 तीरे सखीन् स्नानसन्ध्यापरान् वीक्ष्याहमुन्मत्ताः ॥ ४६ ॥
 सद्यः समभवं भूपाः ! द्वादश्यां पारणादृतान् ।
 पुरुषोत्तमसंवासान् विष्णुसेवार्थमुद्यतान् ॥ ४७ ॥
 तेषां मामग्रतः कृत्वा तद्रूपवयसां निधिम् ।
 विस्मयाविष्टमनसं दृष्ट्वा मामब्रुवन् जनाः ॥ ४८ ॥
 अनन्त ! विष्णुभक्तोऽसि जले किं दृष्टवानिह ।
 स्थले वा व्यग्रमनसं लक्षयामः कथं तव ॥ ४९ ॥
 पारणं कुरु तद् ब्रुहि त्यक्त्वा विस्मयमात्मनः ।
 तानब्रुवमहं नैव किञ्चित् दृष्टं श्रुतं जनाः ! ॥ ५० ॥
 कामात्मा तत् क्षपणधीर्मायासन्दर्शनादृतः ।
 तथा हरेर्माययाहं मूढो व्याकुलितेन्द्रियः ॥ ५१ ॥
 न शक्यं वेद्मि कुत्रापि स्नेहमोहवशं गतः ।
 आत्मनो विस्मृतिरियं को वेद विदितां तु ताम् ॥ ५२ ॥
 इति भार्याधनागारपुत्रोद्वाहानुरक्तधीः ।
 अनन्तोऽहं दीनमना न जाने स्वापसम्भितम् ॥ ५३ ॥
 मां वीक्ष्य मानिनी भार्या विवशं मूढवत् स्थितम् ।

क्रन्दन्ती किमहोऽकस्मात् आलपन्ती ममान्तिके ॥ ५४ ॥

इह तां वीक्ष्य तांस्तत्र स्मृत्वा कातरमानसम् ।

हसोऽप्येको बोधयितुमागतो मां सदुक्तिभिः ॥ ५५ ॥

धीरो विदितसर्वार्थः पूर्णः परमधर्मवित् ॥ ५६ ॥

सूर्याकारं सत्त्वसारं प्रशान्तं दान्तं शुद्धं लोकशोकक्षयिणम् ।

ममाग्रे तं पूजयित्वा मदङ्गाः प्रपञ्चुस्ते मत्शुभध्यानकामाः ॥ ५७ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्यं द्वितीयांशे

अनन्तमायादर्शनं नाम चतुर्थोऽध्यायः ।

॥ ५४ ॥

पञ्चमोऽध्यायः ।

सूत उवाच । उपविष्टे तदा हंसे भिक्षां कृत्वा यथोचिताम् ।

ततः प्राहुरनन्तस्य शरीरारोग्यकाम्यया ॥ १ ॥

हंसस्तेषां मतं ज्ञात्वा प्राह मां पुरतः स्थितम् ।

तव चारुमती भार्या पुत्राः पञ्च बुधादयः ॥ २ ॥

धनरत्नान्वितं सद्यः सम्बाधं सौधसंकुलम् ।

त्यक्त्वा कदागतोऽसीह पुत्रोद्वाहदिने न तु ॥ ३ ॥

समुद्रतीरसञ्चारः पुरात् धर्मजनादृतः ।

निमन्त्र्य मामिहायातः शोकसविग्नमानसः ॥ ४ ॥

त्वच्च सप्ततिवर्षीयस्तत्र दृष्टो मया प्रभो ॥

त्रिंशद्वर्षीयवत् कस्मात् इति मे सन्धमो महान् ॥ ५ ॥

इयं भार्या सहाया ते न तत्रालोकिता क्वचित् ।

अहं वा क कुतस्तस्मात् कथं वा केन काशितः ॥ ६ ॥

स एव वा न वापि त्वं नाहं वा भिक्षुरेव सः ।

पावयोरिह संयोगश्चेन्द्रजाल इवाभवत् ॥ ७ ॥

त्वं गृहस्थः स्वधर्मज्ञो भिक्षुकोऽहं परात्मकः ।
 आवयोरिह संवादो बालकोन्मत्तयोरिव ॥ ८ ॥
 तस्मादीशस्य मायेयं त्रिजगन्मोहकारिणी ।
 ज्ञानाप्राप्त्याहैतलभ्या मन्येऽहमिति भो हिज्ज ॥ ९ ॥
 इति भिक्षुः समाश्रय्य यदन्यत् प्राह विस्मितः ।
 मार्कण्डेय । महाभाग । भविष्यं कथयामि ते ॥ १० ॥
 प्रलये या त्वया दृष्टा पुरुषस्योदराश्रयि ।
 सा माया मोहजनिका पन्थानं गणिका यथा ॥ ११ ॥
 तमो ह्यनन्तसन्तापा नोदनोद्यतमक्षरी ।
 ययेदमखिलं लोकमावृत्यावस्थया स्थितम् ॥ १२ ॥
 लये लीने त्रिजगति ब्रह्म तन्मात्रतां गतः ।
 निरुपाधौ निरालोके सिद्ध्यतु भवत् परः ॥ १३ ॥
 ब्रह्मण्यपि द्विधाभूते पुरुषप्रकृते स्वया ।
 भासा संजनयामास महान्तं कालयोगतः ॥ १४ ॥
 कालस्वभावकर्मात्मा सोऽहङ्कारस्ततोऽभवत् ।
 त्रिहत् विश्वेशिवब्रह्ममयः संसारकारणम् ॥ १५ ॥
 तन्मात्राणि ततः पञ्च यज्ञिरे गुणवन्ति च ।
 महाभूतान्यपि ततः प्रकृतौ ब्रह्मसंश्रयात् ॥ १६ ॥
 जाता देवासुरनरा ये चान्ये जीवजातयः ।
 ब्रह्माण्डभाण्डसंभारजन्मनाशक्रियात्मिकाः ॥ १७ ॥
 मायया मायया जीवपुरुषः परमात्मनः ।
 संसारशरणव्यग्रो न वेदात्मगतिं क्वचित् ॥ १८ ॥
 अहो बलवती माया ब्रह्माद्या यदशे स्थिताः ।
 गावो यथा नसि प्रोता गुणवद्वाः खगा इव ॥ १९ ॥

तां मायां गुणमय्यां ये तितीर्षन्ति मुनीश्वराः ।
 स्रवन्तीं वासनानक्रां त एवार्थविदो भुवि ॥ २० ॥
 शौनक उवाच । मार्कण्डेयो वशिष्ठश्च वामदेवादयोऽपरि ।
 श्रुत्वा गुरुवचो भूयः किमाहुः श्रवणादृताः ॥ २१ ॥
 राजानोऽनन्तवचनमिति श्रुत्वा सुधोषमम् ।
 किंवा प्राहुरतो सूत ! भविष्यमिह वर्णय ॥ २२ ॥
 इति तद्वच आश्रुत्य सूतः सत्कृत्य तं पुनः ।
 कथयामास कार्त्स्न्येन शोकमोहविघातकम् ॥ २३ ॥
 सूत उवाच । तत्तानन्तो भूपगणैः पृष्टः प्राह कृतादरः ।
 तपसा मोहनिधनमिन्द्रियाणाञ्च निग्रहम् ॥ २४ ॥
 अनन्त उवाच । अतोऽहं वनमासाय तपः कृत्वा विधानतः ।
 नेन्द्रियाणां न मनसो निग्रहोऽभूत् कदाचन ॥ २५ ॥
 वने ब्रह्म ध्यायतो मे भार्यापुत्रधनादिकम् ।
 विषयञ्चान्तरा शश्वत् संस्मारयति मे मनः ॥ २६ ॥
 तेषां स्मरणमात्रेण दुःखशोकभयादयः ।
 प्रतुदन्ति मम प्राणान् धारणाध्याननाशकाः ॥ २७ ॥
 ततोऽहं निश्चितमतिरिन्द्रियाणाञ्च घातने ।
 मनसो निग्रहस्तेन भविष्यति न संशयः ॥ २८ ॥
 अतो मामिन्द्रियाणाञ्च निग्रहव्यग्रचेतसम् ।
 तदधिष्ठातृदेवाश्च दृष्ट्वा मामीयुरञ्जसा ॥ २९ ॥
 रूपिणो मामथोचुस्ते भोऽनन्त ! इति ते दश ।
 दिग्वातार्कप्रचेतोऽश्विबह्नीन्द्रोपेन्द्रमित्रकाः ॥ ३० ॥
 इन्द्रियाणां वयं देवास्तव देहे प्रतिष्ठिताः ।
 नखाग्रकाण्डसंभिन्नान् नास्मान् कर्तुमिहार्हसि ॥ ३१ ॥

न श्रेयो हि तवानन्त ! मनोनिग्रहकर्मणि ।
 छेदने भेदनेऽस्माकं भिन्नमर्म्भा मरिष्यसि ॥ ३२ ॥
 अन्धानां वधिराणाञ्च विकलेन्द्रियजीविनाम् ।
 वनेऽपि विषयव्यग्रं मानसं लक्षयामहे ॥ ३३ ॥
 जीवस्यापि गृहस्थस्य देहो गेहं मनोऽनुगः ।
 बुद्धिर्भार्या तदनुगा वयमित्यवधारय ॥ ३४ ॥
 कर्मायत्तस्य जीवस्य मनो बन्धविमुक्तिवृत् ।
 संसारयति लुब्धस्य ब्रह्मणो यस्य मायया ॥ ३५ ॥
 तस्मान्मनोनिग्रहार्थं विशुभक्तिं समाचर ।
 सुखमोक्षप्रदा नित्यं दाहिका सर्वकर्मणाम् ॥ ३६ ॥
 द्वैताद्वैतप्रदानन्दसन्दोहा हरिभक्तिका ।
 हरिभक्त्या जीवकोषविनाशान्ते महामते ! ॥ ३७ ॥
 परं प्राप्स्यसि निर्वाणं कल्केरालोकनात् त्वया ।
 इत्यहं बोधितस्तेन भक्त्या संपूज्य केशवम् ॥ ३८ ॥
 कल्किं दिदृक्षुरायातः कृष्णं कलिकुलान्तकम् ।
 दृष्टं रूपसरूपस्य स्पृष्टस्त्वत्पदपङ्क्तवः ।
 अपदस्य, श्रुतं वाक्यमवाच्यस्य परात्मनः ॥ ४० ॥
 इत्यनन्तः प्रमुदितः पद्मानार्थं निजेश्वरम् ।
 कल्किं कमलपत्राक्षं नमस्कृत्य ययौ मुनिः ॥ ४१ ॥
 राजानो मुनिवाक्येन निर्वाणप्रदवीं गताः ।
 कल्किमभ्यर्च्य पद्माञ्च नमस्कृत्य मुनिव्रताः ॥ ४२ ॥
 शुक उवाच । अनन्तस्य कथाभेतामृज्जानघ्नान्नाशिनीम् ।
 मायानियन्त्रीं प्रपठन् शृण्वन् पन्थाद्भिर्मुच्यते ॥ ४३ ॥
 संसाराब्धिविलासलालसमतिः श्रीविशुद्धेवादरो

भक्त्यास्थानमिदं स्वमेदरहितं निर्माय धर्मात्मना ।
ज्ञानोन्नासनिष्ठातखड्गमुदितः सङ्गतिदुर्गाश्रयः
षड्वर्गं जयतादशेषजगतामात्मस्थितं वैष्णवः ॥ ४४ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये द्वितीयांशे
अनन्तमायानिरसनं नाम पञ्चमोऽध्यायः ।

॥ ४५ ॥

षष्ठोऽध्यायः ।

सुत उवाच । गते नृपगणे कल्किः पद्मया सह सिंहलात् ।

शम्भलग्रामगमने मतिं चक्रे स्वसेनया ॥ १ ॥

ततः कल्केरभिप्रायं विदित्वा वासवस्वरन् ।

विश्वकर्माणमाह्वय वचनञ्चेदमब्रवीत् ॥ २ ॥

इन्द्र उवाच । विश्वकर्मान् ! शम्भले त्वं गृहोद्यानादघटितम् ।

प्रासादहर्म्यसम्बाधं रचय स्वर्णसञ्चयैः ॥ ३ ॥

रत्नस्कटिकवैदूर्यनानामणिविनिर्मितैः ।

तत्रैव शिल्पनैपुण्यं तव यच्चास्ति तत् कुरु ॥ ४ ॥

श्रुत्वा हरेर्वचो विश्वकर्मा शर्म निजं स्मरन् ।

शम्भले कामलेशस्य स्वस्थादिप्रमुखान् गृहान् ॥ ५ ॥

हंससिंहसुपर्णादिमुखाञ्चक्रे स विश्वकृत् ।

उपर्युपरि तापध्रवातायनमनोहरान् ॥ ६ ॥

नानावनलतोद्यानसरोवापीसुशोभितः ।

शम्भलस्याभवत् कल्केर्यथेन्द्रस्यामरावती ॥ ७ ॥

कल्किस्तु सिंहलाद् द्वीपात् वहिः सेनागणैर्हृतः ।

त्यक्त्वा कारुमतीं कूले पाथोधेरकरोत् स्थितिम् ॥ ८ ॥

दृढद्रुतसु कौमुद्या सहितः स्नेहकातरः ।
 पद्मया सहितायाम्ने पद्मानाथाय विण्णवे ॥ ९ ॥
 ददौ गजानामयुतं लक्षं मुख्यञ्च वाजिनाम् ।
 रथानाञ्च द्विसाहस्रं दासीनां द्वे शते मुदा ॥ १० ॥
 दत्त्वा वासांसि रत्नानि भक्तिस्नेहाश्रुलोचनः ।
 तयोर्मुखालोकनेन नाशकत् कियदीरितुम् ॥ ११ ॥
 महाविष्णुदम्पती तौ प्रस्थाप्य पुनरागतौ ।
 पूजितौ कल्किपद्माभ्यां निजकारुमतीं पुरीम् ॥ १२ ॥
 कल्किस्तु जलधेरम्भो विगाह्य पृतनागणैः ।
 पारं जिगमिषुं दृष्ट्वा जम्बुकं स्तम्भितोऽभवत् ॥ १३ ॥
 जलस्तम्भमथालोक्य कल्किः सबलवाहनः ।
 प्रययौ पयसां राशेरुपरि श्रीनिकेतनः ॥ १४ ॥
 गत्वा पारं शुकं प्राह याहि मे शम्भलालयम् ॥ १५ ॥
 विश्वकर्म्मकृतं यत्र देवराजाञ्जया बहु ।
 सन्न संबाधममलं मन्त्रियार्थं सुशोभनम् ॥ १६ ॥
 तत्रापि पित्रोर्ज्ञातीनां स्वस्ति ब्रूया यथोचितम् ।
 यदत्राङ्ग ! विवाहादि सर्वं वक्तुं त्वमर्हसि ॥ १७ ॥
 पश्चाद् यामि वृत्तस्त्वेतैस्त्वमादौ याहि शम्भलम् ॥ १८ ॥
 कल्केर्वचनमाकर्ण्य कीरो धीरस्ततो ययौ ।
 आकाशगामी सर्वज्ञः शम्भलं सुरपूजितम् ॥ १९ ॥
 सप्तयोजनविस्तीर्णं चातुर्वर्ण्यजनाञ्जुलम् ।
 सूर्यरश्मिप्रतीकाशं प्रसादाशतशोभितम् ॥ २० ॥
 सर्वर्तुसुखदं रम्यं शम्भलं विह्वलोऽविशत् ॥ २१ ॥
 गृहात् गृहान्तरं दृष्ट्वा प्रासादादपि चाम्बरम् ।

वनाद् वनान्तरं तत्र वृक्षाद् वृक्षान्तरं व्रजन् ॥ २२ ॥
 शुकः स विष्णुयशसः सदनं मुदितोऽव्रजत् ।
 तं गत्वा रुचिरालापैः कथयित्वा प्रियाः कथाः ॥ २३ ॥
 कल्केरागमनं प्राह सिंहलात् पद्मया सह ॥ २४ ॥
 ततस्त्वरन् विष्णुयशः समानाथ्य प्रजाजनान् ।
 त्रिशाखयूपभूपालं कथयामास हर्षितः ॥ २५ ॥
 स राजा कारयामास पुरग्रामादिमण्डितम् ।
 स्वर्णकुम्भैः सदम्भोधिः पूरितैश्चन्दनोक्षितैः ॥ २६ ॥
 कालागुरुसुगन्धाब्जैर्दीपलाजाङ्कुराक्षतैः ।
 कुसुमैः सुकुमारैश्च रम्भापूगफलान्वितैः ।
 शशुभे शम्भलग्रामो विबुधानां मनोहरः ॥ २७ ॥
 तं कल्किः प्राविशद् भीमसेनागणविलक्षणः ।
 कामिनीनयनानन्दमन्दिराङ्गः कृपानिधिः ॥ २८ ॥
 पद्मया सहितः पित्रोः पदयोः प्रणतोऽपतत् ।
 सुमतिर्मुदिता पुत्रं स्रुषां शक्रं शचीमिव ।
 ददृशे त्वमरावत्यां पूर्णकामा दितिः सती ॥ २९ ॥
 शम्भलग्रामनगरी पताकाध्वजशालिनी ।
 अवरोधसुजघना प्रासादविपुलस्तनी ।
 मयूरचूचुका हंससंघहारमनोहरा ॥ ३० ॥
 पटवासीद्योतधूमवसना कोकिलस्वना ।
 सहासगोपुरमुखी वामनेत्रा यथाङ्गना ।
 कल्किं पतिं गुणवती प्राप्य रेजे तमीश्वरम् ॥ ३१ ॥
 स रेमे पद्मया तत्र वर्षपूगानजाययः ।
 शम्भले विह्वलाकारः कल्किः कल्कविनाशनः ॥ ३२ ॥

कवेः पत्नी कामकला सुषुवे परमेष्ठिनौ ।
 वृहत्कीर्तिर्वृहद्बाहू महाबलपराक्रमौ ॥ ३३ ॥
 प्राज्ञस्य सन्नतिर्भार्या तस्यां पुत्री बभूवतुः ।
 यज्ञविज्ञौ सर्वलोकपूजितौ विजितेन्द्रियो ॥ ३४ ॥
 सुमन्त्रकस्तु मालिन्यां जनयामास शासनम् ।
 वेगवन्तश्च साधूनां द्वावेतावुपकारकौ ॥ ३५ ॥
 ततः कल्किश्च पद्मायां जयो विजय एव च ।
 द्वौ पुत्रौ जनयामास लोकख्यातौ महाबलौ ॥ ३६ ॥
 एतैः परिवृतोऽमात्यैः सर्वसम्पत्समन्वितौ ।
 वाजिमेधविधानार्थमुद्यतं पितरं प्रभुः ॥ ३७ ॥
 समीक्ष्य कल्किः प्रौवाच पितामहमिवेश्वरः ।
 दिशां पालान् विजित्याहं धनान्याहृत्य इत्युत ॥ ३८ ॥
 कारयिष्याम्यश्वमेधं यामि दिग्विजयाय भोः ! ॥ ३९ ॥
 इति प्रणम्य तं प्रीत्या कल्किः परपुरञ्चयः ।
 सेनागणैः परिवृतः प्रययौ कीकटं पुरम् ॥ ४० ॥
 बुद्धालयं सुविपुलं वेदधर्मवहिष्कृतम् ।
 पितृदेवार्चनाहीनं परलोकविलोपकम् ॥ ४१ ॥
 देहात्मवादबहुलं कुलजातिविवर्जितम् ।
 धनैः स्त्रीभिर्भक्ष्यभोज्यैः स्वपराभेददर्शिनम् ॥ ४२ ॥
 नानाजनैः परिवृतं पानभोजनतत्परैः ॥ ४३ ॥
 श्रुत्वा जिनो निजगणैः कल्को रागमनं क्रुधा ।
 अक्षौहिणीभ्यां सहितः संबभूव पुराद्वहिः ॥ ४४ ॥
 गजरथतुरगैः समाचिता भूः
 कनकविभूषणभूषितैर्वराङ्गैः ।

शतशतरयिभिर्धृताक्षशस्त्रैः

ध्वजपटराजिनिवारितातपैर्जम्भैः ॥ ४५ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभाषवते भविष्ये द्वितीयांशे
बुद्धनिग्रहे कीकटपुरगमनं नाम षष्ठोऽध्यायः ।

सप्तमोऽध्यायः ।

सुत उवाच । ततो विष्णुः सर्वजिष्णः कल्किः कल्किविनाशनः ।

कालमायास तां सेनां करिणीमिव केशरी ॥ १ ॥

सेनाङ्गनां तां रतिसङ्गरक्षतीं

रक्ताक्तवस्त्रां विवृतोरुमध्याम् ।

पलायतीं चारुविकीर्णकेशां

विकूजतीं प्राह स कल्किनायकः ॥ २ ॥

रे बीडाः ! मा पलायध्वं निवर्तध्वं रणाङ्गणे ।

युध्यध्वं पौरुषं साधु दर्शयध्वं पुनर्मम ॥ ३ ॥

जिनो हीनबलः कोपात् कल्कोराकण्यं तद्वचः ।

प्रतियोद्भुं वृषारूढः खड्गचर्मधरो ययौ ॥ ४ ॥

नानाप्रहरणोपेतो नानायुधविशारदः ।

कल्किना युयुधे धीरो देवानां विस्मयावहः ॥ ५ ॥

शूलेन तुरगं विद्धा कल्किं बाणेन मोहयन् ।

क्रीडीकृत्य द्रुतं भूमेर्नाशकत् तोलनादृतः ॥ ६ ॥

जिनो विश्वम्भरं ज्ञात्वा क्रोधाकुलितलोचनः ।

चिच्छेदास्य तनुत्पाणं कल्कोः शस्त्रञ्च दासवत् ॥ ७ ॥

विशाखयूपोऽपि तथा निहत्य गदया जिनम् ।

मूर्च्छितं कल्किमादाय लीलया रथमारुहत् ॥ ८ ॥

लब्धसंग्रस्तथा कल्किः सेवकोक्ताहृदायकः ।
 समुत्पत्य रथात् तस्य नृपस्य जिनमाययी ॥ ८ ॥
 शूलव्यथां विहायाजी महासत्वस्तरङ्गमः ।
 रिङ्गणैर्भ्रमणैः पादविज्ञेपहननैर्मुहुः ॥ १० ॥
 दण्डाघातैः सटाक्षैर्बौद्धसेनागणान्तरे ।
 निजघान रिपून् कोपात् शतशोऽथ सहस्रशः ॥ ११ ॥
 निश्वासवातैरुड्डीय केचिद् द्वीपान्तरेऽपतत् ।
 हस्त्यश्वरथसम्बाधाः पतिता रणमूर्धनि ॥ १२ ॥
 गर्ग्यो जघ्नुः षष्टिशतं गर्ग्यः कोटिशतायुतम् ।
 विशालासु सहस्राणां पञ्चविंशं रणे त्वरन् ॥ १३ ॥
 अयुते द्वे जघानाजी पुत्राभ्यां सहितः कविः ।
 दशलक्षं तथा प्राज्ञः पञ्चलक्षं सुमन्त्रकः ॥ १४ ॥
 जिनं प्राह हसन् कल्किस्तिष्ठान्ने मम दुर्मते ! ।
 देवं मां विद्धि सर्वत्र शुभाशुभफलप्रदम् ॥ १५ ॥
 मन्त्राणजालभिन्नाङ्गो निःषङ्गो यास्यसि क्षयम् ।
 न यावत् पश्य तावत् त्वं बन्धूनां ललित सुखम् ॥ १६ ॥
 कल्केरितीरितं श्रुत्वा जिनः प्राह हसन् बली ।
 देवं त्वदृश्यं शास्त्रे ते बधोऽयमुररीकृतः ।
 प्रत्यक्षवादिनो बौद्धा वयं यूयं तृथाश्रमाः ॥ १७ ॥
 यदि वा दैवरूपस्त्वं तथाप्यग्रे स्थिता वयम् ।
 यदि भेत्तासि बाणौघैस्तदा बौद्धैः किमत्र ते ॥ १८ ॥
 सोपालम्भं त्वया ख्यातं त्वय्येवासु स्थिरो भव ।
 इति क्रोधाद् बाणजालैः कल्किं घोरैः समावृणोत् ॥ १९ ॥
 स तु बाणमयं वर्षं क्षयं निन्द्यैर्कवद्धिमम् ॥ २० ॥

ब्राह्मणं वायव्यमाग्नेयं पार्जन्यं चान्यदायुधम् ।
 कल्केर्दर्शनमात्रेण निष्फलान्यभवत् क्षणात् ॥ २१ ॥
 यथोषरे वीजमुतं दानमश्रोत्रिये यथा ।
 यथा विष्णौ सतां द्वेषात् भक्तिर्येन कृताप्यंहो ॥ २२ ॥
 कल्किस्तु तं दृष्टारूढमवप्लुत्य कचेऽग्रहोत् ।
 ततस्तौ पेततुर्भूमौ ताम्रचूडाविव क्रुधा ॥ २३ ॥
 पतित्वा स कल्किः कचं जग्राह तत्करं करे ॥ २४ ॥
 ततः समुत्थितौ व्ययौ यथा चानूरुकेशवौ ।
 धृतहस्तौ धृतंकचौ ऋक्षाविव महाबलौ ।
 युयुधाते महावीरौ जिनकल्की निरायुधौ ॥ २५ ॥
 ततः कल्की महायोगी पदाघातेन तत्कटिम् ।
 विभज्य पातयामास तालं मत्तमजो यथा ॥ २६ ॥
 जिनं निपतितं दृष्ट्वा बौद्धा हाहेति चुक्रुशुः ।
 कल्केः सेनागणा विप्रा जह्नुषुर्निहतारयः ॥ २७ ॥
 जिने निपतिते भ्राता तस्य शुद्धोदनो बली ।
 पादचारी गदापाणिः कल्किं हन्तुं द्रुतं ययौ ॥ २८ ॥
 कविस्तु तं बाणवर्षैः परिवार्य समन्ततः ।
 जगर्ज परवीरघ्नो गजमावृत्य सिंहवत् ॥ २९ ॥
 गदाहस्तं तमालोक्य पत्तिं स धर्मवित् कविः ।
 पदातिगो गदापाणिस्तस्थौ शुद्धोदनाग्रतः ॥ ३० ॥
 स तु शुद्धोदनस्तेन युयुधे भीमविक्रमः ।
 गजः प्रतिगजेनेव दन्ताभ्यां सगदावुभौ ॥ ३१ ॥
 युयुधाते महावीरौ गदायुद्धविशारदौ ।
 क्षतप्रतिक्षती मत्तौ नदन्तौ भैरवान् खान् ॥ ३२ ॥

कविस्तु गदया गुर्व्या शुद्धोदनगदां नदन् ।
 करादपास्याशु तया स्वया वक्षस्यताडयत् ॥ ३३ ॥
 गदाघातेन निहतो वीरः शुद्धोदनो भुवि ।
 पतित्वा सहस्रोत्थाय तं जघ्ने गदया पुनः ॥ ३४ ॥
 संताडितेन तेनापि शिरसा स्तम्भितः कविः ।
 न पपात स्थितस्तत्र स्थाणुवद्विह्वलेन्द्रियः ॥ ३५ ॥
 शुद्धोदनस्तमालोक्य महासारं रथायुतैः ।
 प्राप्तं तरसा मायादेवीमानेतुमाययौ ॥ ३६ ॥
 यस्या दर्शनमात्रेण देवासुरनरादयः ।
 निःसाराः प्रतिमाकारा भवन्ति भुवनाश्रयाः ॥ ३७ ॥
 बौद्धा शौद्धोदनाद्यग्रे कृत्वा तामग्रतः पुनः ।
 योडुं समागता स्नेच्छकोटिलक्षशतैर्वृताः ॥ ३८ ॥
 सिंहध्वजोत्थितरथां फेरुकाकगणावृताम् ।
 सर्वास्त्रशस्त्रजननीं षड्वर्गपरिसेविताम् ॥ ३९ ॥
 नानारूपां बलवतीं त्रिगुणव्यक्तिलक्षिताम् ।
 मायां निरीक्ष्य पुरतः कल्किसेना समापतत् ॥ ४० ॥
 निःसाराः प्रतिमाकाराः समस्ताः शस्त्रपाणयः ॥ ४१ ॥
 कल्किस्तानालोक्य निजान् भ्रातृज्जातिसुहृज्जनान् ।
 मायया जायया जीर्णान् विभुरासीत् तदग्रतः ॥ ४२ ॥
 तामालोक्य वरारोहां श्रीरूपां हरिरीश्वरः ।
 सा प्रियेव तमालोक्य प्रविष्टा तस्य विग्रहे ॥ ४३ ॥
 तामनालोक्य ते बौद्धा मातरं कतिधा वराः ।
 रुरुदुः संघशो दीनाः हीनस्त्रबलपौरुषाः ॥ ४४ ॥
 विस्मयाविष्टमनसः क्व गतेयमथानुवन् ।

कल्किः समालोकनेन समुत्थाप्य निजान् जनान् ॥ ४५ ॥
 निशातमसिमादाय स्नेच्छान् हन्तुं मनो दधे ।
 सन्नद्धं तुरगारूढं दृढहस्तधृतक्षरम् ॥ ४६ ॥
 धनुर्निषङ्गमनिशं बाणजालप्रकाशितम् ।
 धृतहस्ततनुत्राणगोधाङ्गुलिविराजितम् ॥ ४७ ॥
 मेघोपर्युप्तताराभं दंशनस्वर्णविन्दुकम् ।
 किरीटकोटिविन्यस्तमणिराजिविराजितम् ॥ ४८ ॥
 कामिनीनयनानन्दसन्दोहरसमन्दिरम् ।
 विपक्षपक्षविक्षेपक्षिप्तक्षकटाक्षकम् ॥ ४९ ॥
 निजभक्तजनोल्लाससंवासचरणाम्बुजम् ।
 निरीक्ष्य कल्किं ते बीडास्तत्रसु धर्मनिन्दकाः ॥ ५० ॥
 जह्वुः सुरसङ्घाः खे यागाद्दुतिद्विताशनाः ॥ ५१ ॥
 सुबलमिलनहर्षः शत्रुनाशैकतर्षः
 समरवरविलासः साधुसत्कारकाशः ।
 स्वजनदुरितहर्ता जीवजातस्य भर्ता
 रचयतु कुशलं वः कामपूरावतारः ॥ ५२ ॥
 इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये द्वितीयांशे
 बौद्धयुद्धो नाम सप्तमोऽध्यायः ।
 समाप्तोऽयं द्वितीयांशः ।

द्वितीयांशः ।

प्रथमोऽध्यायः ।

सूत उवाच । ततः कल्किर्ल्लेच्छगणान् करवालेन कालितान् ।

बाणैः संताडितानन्यान् अनयद् यमसन्नि ॥ १ ॥

विशाखयूपोऽपि तथा कविप्राज्ञसुमन्त्रकाः ।
 गार्ग्यभार्ग्यविशालाद्या स्नेच्छान् निन्युर्यमच्चयम् ॥ २ ॥
 कपोतरोमा काकाक्षः काकक्षणादयोऽपरि ।
 बौद्धाः शौद्धोदना याता युयुधुः कल्किसेनिकैः ॥ ३ ॥
 तेषां युद्धमभूद् घोरं भयदं सर्वदेहिनाम् ।
 भूतेशानन्दजनकं रुधिरारुणकर्दमम् ॥ ४ ॥
 गजाश्वरथसंघानां पततां रुधिरस्त्रवैः ।
 स्रवन्ती केशशैवाला वाजिग्राह्या सुगाहिका ॥ ५ ॥
 धनुस्तरङ्गा दुष्पारा गजरोधः प्रवाहिणी ।
 शिरःकूर्म्या रथतरिः पाणिमीनासृगापगा ॥ ६ ॥
 प्रवृत्ता तत्र बहुधा हर्षयन्ती मनस्विनाम् ।
 दुन्दुभेयरवा फेरुशकुनानन्ददायिनी ॥ ७ ॥
 गजैर्गजा नरैरश्वाः खरैरुष्ट्रा रथै रथाः ।
 निपेतुर्बाणभिन्नाङ्गाः क्षिन्नबाह्वङ्घ्रिकन्धराः ॥ ८ ॥
 भस्मना गुण्ठितमुखा रक्तवस्त्रा निवारिताः ।
 विकीर्णकेशाः परितो यान्ति सञ्चासिनो यथा ॥ ९ ॥
 व्यथाः केऽपि पलायन्ते याचन्त्यन्ये जलं पुनः ।
 कल्किसेनाशुगच्छुषा स्नेच्छा नो शन्यं लेभिरि ॥ १० ॥
 तेषां स्त्रियो रथारूढा गजारूढा विहङ्गमैः ।
 समारूढा हयारूढाः खरोद्भृष्टषवाहनाः ॥ ११ ॥
 योद्धुं समाययुस्त्यक्ता पत्यापत्य सुखाश्रयान् ।
 रूपवत्यो युवत्योऽतिबलवत्यः पतिव्रताः ॥ १२ ॥
 नानाभरणभूषाढ्याः सन्नद्धा विशदप्रभाः ।
 खड्गशक्तिधनुर्बाणवलयाक्तकराश्वजः ॥ १३ ॥

स्वैरिण्योऽप्यतिकामिन्यो पुंश्चल्यश्च पतिव्रताः ।

ययुर्योद्धुं कल्किसैन्यैः पतीनां निधनातुराः ॥ १४ ॥

मृङ्गस्त्रकाष्ठचित्राणां प्रभुतान्नायशासनात् ।

साक्षात् पतीनां निधनं किं युवत्योऽपि सेहिरे ॥ १५ ॥

ताः स्त्रियः स्वपतीन् बाणभिन्नान् व्याकुलितेन्द्रियान् ।

कृत्वा पश्चाद् युयुधिरे कल्किसैन्यैर्धृतायुधाः ॥ १६ ॥

ताः स्त्रीरुद्वीक्ष्य ते सर्वे विस्मयस्मितमानसाः ।

कल्किमागत्य ते योधाः कथयामासुरादरात् ॥ १७ ॥

स्त्रीणामेव युयुत्सूनां कथाः श्रुत्वा महामतिः ।

कल्किः समुदितः प्रायात् स्वसैन्यैः सानुगो रथैः ॥ १८ ॥

ताः समालोक्य पद्मेशः सर्वशस्त्रास्त्रधारिणीः ।

नानावाहनसंरुद्धाः कृतव्यूहा उवाच सः ॥ १९ ॥

कल्किरुवाच । रे स्त्रियः ! शृणुतास्माकं वचनं पथ्यमुत्तमम् ।

स्त्रिया युद्धेन किं पुंसां व्यवहारोऽत्र विद्यते ॥ २० ॥

मुखेषु चन्द्रविम्बेषु राजितालकपङ्क्तिषु ।

प्रहरिष्यन्ति के तत्र नयनानन्ददायिषु ॥ २१ ॥

विभ्रान्ततारभ्रमरं नवकोकनदप्रभम् ।

दीर्घापाङ्गेष्वेव यत्र तत्र कः प्रहरिष्यति ॥ २२ ॥

वक्षोजशम्भू सत्तारहारव्यालविभूषितौ ।

कन्दर्पदर्पदलनौ तत्र कः प्रहरिष्यति ॥ २३ ॥

लोललीलालकव्रातचकोराक्रान्तचन्द्रिकम् ।

मुखचन्द्रं चिह्नहीनं कस्तं हन्तुमिहार्हति ॥ २४ ॥

स्तनभारभराक्रान्तनितान्तक्षीणमध्यमम् ।

तनुलोमलताबन्धं कः पुमान् प्रहरिष्यति ॥ २५ ॥

नेत्रानन्देन नेत्रेण समावृतमनिन्दितम् ।

लघनं सुघनं रम्यं वाणैः कः प्रहरिष्यति ॥ २६ ॥

इति कल्केर्वचः श्रुत्वा प्रहस्य प्रादुरादृताः ।

अस्माकं त्वं पतीन् हंसि तेन नष्टा वयं विभो ! ।

हन्तुं गतानामस्त्राणि कराण्येवागतान्युत ॥ २७ ॥

स्वह्मशक्तिधनुर्बाणशूलतोमरयष्टयः ।

ताः प्राहुः पुरतो मूर्त्ताः कार्त्तस्वरविभूषणाः ॥ २८ ॥

अस्त्राण्युचुः । यमासाद्य वयं नार्थो हिंसयामः स्वतेजसा ।

तमात्मानं सर्वमयं जानीत कृतनिश्चयाः ॥ २९ ॥

तमीशमात्मना नार्थः ! चरामो यदनुञ्जया ।

यत् कृता नामरूपादिभेदेन विदिता वयम् ॥ ३० ॥

रूपगन्धरसस्पर्शशब्दाद्या भूतपञ्चकाः ।

चरन्ति यदधिष्ठानात् सोऽयं कल्किः परात्मकः ॥ ३१ ॥

कालस्वभावसंस्कारनामाद्या प्रकृतिः परा ।

यस्येच्छया सृजत्यष्टं महाहङ्कारकादिकान् ॥ ३२ ॥

यन्मायया जगदयात्रा सर्गस्थित्यन्तसंज्ञिता ।

य एवाद्यः स एवान्ते तस्यायः सोऽयमीश्वरः ॥ ३३ ॥

असौ पतिर्मे भार्याहमस्य पुच्छाप्तवान्धवाः ।

स्वप्नोपमास्तु तन्निष्ठा त्रिविधाश्चैन्द्रजालवत् ॥ ३४ ॥

स्नेहमोहनिबन्धानां यातायातदृशां मतम् ।

न कल्किसेविनां रागद्वेषविद्वेषकारिणाम् ॥ ३५ ॥

कुतः कालः कुतो मृत्युः क्व यमः कास्ति देवता ।

स एव कल्किर्भगवान् मायया बहुलीकृतः ॥ ३६ ॥

न शस्त्राणि वयं नार्थः संप्रहृष्टार्या न च कश्चित् ।

शस्त्रप्रहर्तृभेदोऽयमविवेकः परात्मनः ॥ ३७ ॥

कल्किदासस्यापि वयं हन्तुं नार्हाः कथाकुतम् ।

हनिष्यामी दैत्यपतेः प्रह्लादस्य यथा हरिम् ॥ ३८ ॥

इत्यस्त्राणां वचः श्रुत्वा स्त्रियो विस्मितमानसाः ।

स्नेहमोहविनिर्मुक्तास्तं कल्किं शरणं ययुः ॥ ३९ ॥

ताः समालोक्य पद्मेशः प्रणता ज्ञाननिष्ठया ।

प्रोवाच प्रहसन् भक्तियोगं कल्मषनाशनम् ॥ ४० ॥

कर्मयोगञ्चात्मनिष्ठं ज्ञानयोगं भिदाश्चयम् ।

नैष्कर्म्यलक्षणं तासां कथयामास माधवः ॥ ४१ ॥

ताः स्त्रियः कल्किगदितज्ञानेन विजितेन्द्रियाः ।

भक्त्या परमवापुस्तत् योगिनां दुर्लभं पदम् ॥ ४२ ॥

दत्त्वा मोक्षं स्नेच्छबौद्धप्रियाणां

कृत्वा युद्धं भैरवं भीमकर्मा ।

हत्वा बौद्धान् स्नेच्छसंघांश्च कल्कि-

स्तेषां ज्योतिः स्थानमापूर्य्य रेजे ॥ ४३ ॥

ये शृण्वन्ति वदन्ति बौद्धनिधनं स्नेच्छक्षयं सादरात्

लोकाः शोकहरं सदा शुभकरं भक्तिप्रदं माधवे ।

तेषामेव पुनर्न जन्ममरणं सर्वार्थसम्पत्करं

मायामोहविनाशनं प्रतिदिनं संसारतापच्छिदम् ॥ ४४ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे

स्नेच्छनिधनं नाम प्रथमोऽध्यायः ।

द्वितीयोऽध्यायः ।

सूत उवाच ।

ततो बौद्धान् स्तब्धगणान् विजित्य सह सेनिकैः ।
घनान्यादाय रत्नानि कीकटात् पुनराव्रजत् ॥ १ ॥
कल्किः परमतेजस्वी धर्माणां परिरक्षकः ।
चक्रतीर्थं समागत्य स्नानं विधिवदाचरत् ॥ २ ॥
आटभिलोकपालाभैर्बहुभिः स्वजनैर्वृतः ।
समायातान् मुनींस्तत्र ददृशे दीनमानसान् ॥ ३ ॥
समुद्भियागतांस्तत्र परिपाहि जगत्पते ! ।
इत्युक्तवन्तो बहुधा ये तानाह हरिः परः ॥ ४ ॥
बालखिल्यादिकानल्पकायान् चीरजटाधरान् ।
विनयावनतः कल्किस्तानाह कृपणान् भयात् ॥ ५ ॥
कस्माद् यूयं समायाताः केन वा भीषिता वत ।
तमहं निहनिष्यामि यदि वा स्यात् पुरन्दरः ॥ ६ ॥
इत्याश्रुत्य कल्किवाक्यं तेनोप्लासितमानसाः ।
जगदुः पुण्डरीकाक्षं निकुम्भदुहितुः कथाः ॥ ७ ॥
मुनय जनुः । शृणु विष्णुयशः पुत्र ! कुम्भकर्णात्मजात्मजा ।
कुथोदरीति विख्याता गगनार्द्धसमुत्थिता ॥ ८ ॥
कालकञ्जस्य महिषी विकञ्जजननी च सा ।
हिमालये शिरः कृत्वा पादौ च निषधाचले ।
शेते स्तनं पाययन्ती विकञ्जं प्रसूतस्तनी ॥ ९ ॥
तस्या निश्वासवातेन विवशा वयमागताः ।
दैवेनैव समानीताः सम्प्राप्तास्त्वत्पदास्पदम् ।
मुनयो रक्षणीयास्ते रक्षःसु च विपत्सु च ॥ १० ॥

इति तेषां वचः श्रुत्वा कल्किः परपुरञ्जयः ।
 सेनागणैः परिवृतो जगाम हिमवद्गिरिम् ॥ ११ ॥
 उपत्यकां समासाद्य निशामेकां निनाय सः ।
 प्रातर्जिगमिषुः सैन्यैर्दृष्टशे क्षीरनिम्नगाम् ॥ १२ ॥
 शङ्खेन्दुधवलाकारां फेनिलां बृहतीं द्रुतम् ।
 चलन्तीं वीक्ष्य ते सर्वे स्तम्भिता विस्मयान्विताः ॥ १३ ॥
 सेनागणगजाश्वादिरथयोधैः समावृतः ।
 कल्किस्तु भगवांस्तत्र ज्ञातार्योऽपि मुनीश्वरान् ॥ १४ ॥
 पप्रच्छ का नदी चेयं कथं दुग्धवहाभवत् ।
 ते कल्केस्तु वचः श्रुत्वा मुनयः प्राहुरादरात् ॥ १५ ॥
 शृणु कल्के ! पयस्वत्याः प्रभवं हिमवद्गिरौ ।
 समायाता कुथोदर्याः स्तनप्रस्रवनादिह ॥ १६ ॥
 घटिकासप्तकेः चान्या पयो यास्यति वेगितम् ।
 हीनसारा तटाकारा भविष्यति महामते ! ॥ १७ ॥
 इति श्रुत्वा मुनीनान्तु वचनं सैनिकैः सह ।
 अहो ! किमस्या राक्षस्याः स्तनादेका त्वियं नदी ॥ १८ ॥
 एकं स्तनं पाययति विकञ्जं पुच्छमादरात् ।
 न जानेऽस्याः शरीरस्य प्रमाणं कति वा भवेत् ॥ १९ ॥
 बलं वास्या निशाचर्या इत्थुर्विस्मयान्विताः ।
 कल्किः परात्मा सन्नह्य सेनाभिः सहसा ययौ ॥ २० ॥
 मुनिदर्शितमार्गेण यत्रास्ते सा निशाचरी ।
 पुत्रं स्तनं पाययन्ती गिरिमूर्ध्नि घनोपमा ॥ २१ ॥
 श्वासवातातिवातेन दूरक्षिप्तवनद्धिपाः ।
 यस्याः कर्णविलावासं प्रसुप्ताः सिंहसङ्कुलाः ॥ २२ ॥

पुन्रपौन्रपरिवृता गिरिगह्वरविभ्रमाः ।

केशमूलमुपालम्ब्य हरिणा शिरते चिरम् ॥ २३ ॥

यूका इव न च व्यग्रा लुब्धजातङ्गया भृशम् ।

तामालोक्त्य गिरिर्मूर्ध्नि गिरिवत् परमाद्भुताम् ।

कल्किः कमलपत्राक्षः सर्वांस्तानाह सैनिकान् ॥ २४ ॥

भयोद्विग्नान् बुद्धिहीनान् त्यक्तोद्यमपरिच्छदान् ॥ २५ ॥

कल्किरवाच । गिरिदुर्गे वङ्गिदुर्गे कृत्वा तिष्ठन्तु मामकाः ।

गजाश्वरथयोधा ये समायान्तु मया सह ॥ २६ ॥

अहं स्वल्पेन सैन्येन यास्यस्याः सम्मुखं शनैः ।

प्रहर्तुं बाणसन्दोहैः खड्गशक्तिपरश्वधैः ॥ २७ ॥

इत्युक्त्वा स्थाप्य पश्चात् तान् बाणैस्तां समहनद् बली ।

सा क्रुधोत्थाय सहसा ननर्द परमाद्भुताम् ॥ २८ ॥

तेन नादेन महता विवस्ताश्चाभवन् जनाः ।

निपेतुः सैनिकाः सर्वे मूर्च्छिता धरणीतले ॥ २९ ॥

सा रथांश्च गजांश्चापि विवृतास्या भयानका ।

जघास प्रश्वासवातैः समानीय कुथोदरी ॥ ३० ॥

सेनागणास्तदुदरं प्रविष्टाः कल्किना सह ।

यथर्क्षमुखवातेन प्रविशन्ति पिपीलिकाः ॥ ३१ ॥

तद् दृष्ट्वा देवगन्धर्वा हाहाकारं प्रवक्रिरे ।

तत्रस्था मुनयः शेषुर्जेषुश्चान्ये महर्षयः ॥ ३२ ॥

निपेतुरन्ये दुःखार्ता ब्राह्मणा ब्रह्मवादिनः ।

रुद्रुः शिष्टयोधा ये जहृषुस्तन्निशाचराः ॥ ३३ ॥

जगतां कदनं दृष्ट्वा सस्मारात्मानमात्मना ।

कल्किः कमलपत्राक्षः सुरारातिनिषूदनः ॥ ३४ ॥

बाणानि चेलचर्माभ्यां कर्मनैर्याणदारुभिः ।
 प्रज्वाल्योदरमध्येन करबालं समाददे ॥ ३५ ॥
 तेन खड्गेन महता दाक्ष्यं निर्भिद्य बन्धुभिः ।
 बलिभिर्भाटभिर्वाहैर्हतः शस्त्रास्त्रपाणिभिः ॥ ३६ ॥
 बहिर्बभूव सर्वेशः कल्किः कल्कविनाशनः ।
 सहस्राक्षो यथा हतकुक्षिं दम्भोलिनेमिना ॥ ३७ ॥
 योनिरन्नादु गजरथासुरगाश्चाभवन् बहिः ।
 नासिकाकर्णविवरात् केऽपि तस्याः विनिर्गताः ॥ ३८ ॥
 ते निर्गतास्ततस्तस्याः सैनिका रुधिरोक्षिताः ।
 तां विव्यधुर्निक्षिपन्तीं तरसा चरणौ करौ ॥ ३९ ॥
 ममार सा भिन्नदेहा भिन्नकुक्षिशिरोधरा ।
 नादयन्तीं दिशो द्योः खं चूर्णयन्ती च पर्वतान् ॥ ४० ॥
 विकञ्चोऽपि तथा वीक्ष्य मातरं कातरोऽभवत् ।
 स विकञ्चः क्रुधा धावन् सेनामध्ये निरायुधः ॥ ४१ ॥
 गजमालाकुलो वक्षोवाजिराजिविभूषणः ।
 महासर्पकृतोष्णीषः केशरिमुद्रिताङ्गुलिः ॥ ४२ ॥
 ममर्द कल्किसेनां तां मातुर्व्यसनकर्षितः ।
 स कल्किस्तं ब्रह्ममस्त्रं रामदत्तं जिघांसया ॥ ४३ ॥
 धनुषा पञ्चवर्षीयं राक्षसं शस्त्रमाददे ।
 तेनास्त्रेण शिरस्तस्य कृत्वा भूमावपातयत् ॥ ४४ ॥
 रुधिराक्तं धातुचित्रं गिरिशृङ्गमिवाद्भुतम् ।
 सपुत्रां राक्षसीं हत्वा मुनीनां वचनाद्भिभुः ॥ ४५ ॥
 गङ्गातीरे हरिद्वारे निवासं समकल्पयत् ।
 देवानां कुसुमासारैर्मुनिस्तोत्रैः सुपूजितः ॥ ४६ ॥

निनाय तां निशां तत्र कल्किः परिजनावृतः ।

प्रातर्ददर्श गङ्गायास्तीरे मुनिगणान् बहून् ।

तस्याः स्नानव्याजविष्णोरात्मनो दर्शनाकुलान् ॥ ४७ ॥

हरिद्वारे गङ्गातटनिकटपिण्डारकवने

वसन्तं श्रीमन्तं निजगणवृतं तं मुनिगणाः ।

स्तवैः सुत्वा सुत्वा विधिवदुदितैर्जङ्घतनयां

प्रपश्यन्तं कल्किं मुनिजनगणा द्रष्टुमगमन् ॥ ४८ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे कुयोदरी-

बधानन्तरं मुनिदर्शनं नाम द्वितीयोऽध्यायः ।

तृतीयोऽध्यायः ।

सूत उवाच । सुखागतान् मुनीन् दृष्ट्वा कल्किः परमधर्मवित् ।

पूजयित्वा च विधिवत् सुखासीनानुवाच तान् ॥ १ ॥

कल्किरुवाच । के यूयं सूर्य्यसङ्कासा मम भाग्यादुपस्थिताः ।

तीर्थाटनोत्सुका लोकत्रयाणामुपकारकाः ॥ २ ॥

वयं लोके पुण्यवन्तो भाग्यवन्तो यशस्विनः ।

यतः कृपाकटाक्षेण युष्माभिरवलोकिताः ॥ ३ ॥

ततस्ते वामदेवोऽत्रिर्वशिष्ठो गालवो भृगुः ।

पराशरो नारदोऽश्वत्थामा रामः कृपस्त्रितः ॥ ४ ॥

दुर्वासा देवलः कण्वो वेदप्रभितिरङ्गिराः ।

एते चान्ये च बहवो मुनयः संशितव्रताः ॥ ५ ॥

कृत्वाग्रे मरुदेवापी चन्द्रसूर्यकुलोद्भवौ ।

राजानी तौ महावीर्यौ तपस्याभिरतौ चिरम् ॥ ६ ॥

जनुः प्रहृष्टमनसः कल्किं कल्कविनाशनम् ।

महोदधेस्तीरगतं विष्णुं सुरगणा यथा ॥ ७ ॥

मुनय ऊचुः । जयाशेषजगन्नाथ ! विदिताखिलमानस ! ।

सृष्टिस्थितिलयाध्यक्ष ! परमात्मन् ! प्रसीद नः ॥ ८ ॥

कालकर्म्मगुणावास ! प्रसारितनिजक्रिय ! ।

ब्रह्मादिनुतपादाज ! पद्मानाथ ! प्रसीद नः ॥ ९ ॥

इति तेषां वचः श्रुत्वा कल्किः प्राह जगत्पतिः ।

कावेतौ भवतामग्रे महासत्त्वौ तपस्विनौ ॥ १० ॥

कथमत्रागतौ सत्त्वा गङ्गां मुदितमानसौ ।

का वा सृतिस्त जाङ्गव्या युवयोर्नमनी च के ॥ ११ ॥

तयोर्मरुः प्रमुदितः कृताञ्जलिपुटः कृतौ ।

आदावुवाच विनयी निजवंशानुकीर्त्तनम् ॥ १२ ॥

मरुत्वाच । सर्वे वेत्ति परात्मापि अन्तर्यामिन ! हृदि स्थितः ।

तवाज्ञया सर्वमेतत् कथयामि शृणु प्रभो ! ॥ १३ ॥

तव नामेरभूद् ब्रह्मा मरीचिस्तत्सुतोऽभवत् ।

ततो मनुस्तत्सुतोऽभूदित्वाङ्गः सत्यविक्रमः ॥ १४ ॥

युवनाश्व इति ख्यातो मान्धाता तत्सुतोऽभवत् ।

पुरुकुलस्तत्सुतोऽभूदनरख्यो महासतिः ॥ १५ ॥

वसदस्युः पिता तस्मात् हर्ष्यश्वस्त्यरुणस्ततः ।

त्रिशङ्कुस्तत्सुतो धीमान् हरिश्चन्द्रः प्रतापवान् ॥ १६ ॥

हरितस्तत्सुतस्तस्मात् भरुकस्तत्सुतो वृकः ।

तत्सुतः मगरस्तस्मादसमञ्जास्ततोऽशुमान् ॥ १७ ॥

ततो दिलीपस्तत्पुत्रो भगीरथ इति स्मृतः ।

येनानीता जाङ्गवीयं ख्याता भागीरथी भुवि ।

सुता नुता पूजितेयं तव पादसमुद्भवा ॥ १८ ॥

भगीरथात् सुतस्तस्मान्नाभस्तस्मादभूद् बली ।
 सिन्धुद्वीपसुतस्तस्मात् अयुतायुस्ततोऽभवत् ॥ १८ ॥
 ऋतुपर्णस्तत्सुतोऽभूत् सुदासस्तत्सुतोऽभवत् ।
 सौदासस्तत्सुतो धीमानश्मकस्तत्सुतो मतः ॥ २० ॥
 मूलकात् स दशरथस्तस्मादेडविडस्ततः ।
 राजा विश्वसहस्तस्मात् खट्वाङ्गो दीर्घबाहुकः ॥ २१ ॥
 ततो रघुरजस्तस्मात् सुतो दशरथः कृती ।
 तस्माद्रामो हरिः साक्षादाविर्भूतो जगत्पतिः ॥ २२ ॥
 रामावतारमाकर्ण्य कल्किः परमहर्षितः ।
 मरुं प्राह विस्तरेण श्रीरामचरितं वद ॥ २३ ॥
 मरुवाच । सीतापतेः कर्म वक्तुं कः समर्थोऽस्ति भूतले ।
 शेषः सहस्रवदनैरपि लालायितो भवेत् ॥ २४ ॥
 तथापि श्रेमुषी मेऽस्ति वर्णयामि तवान्नया ।
 रामस्य चरितं पुण्यं पापतापप्रमोचनम् ॥ २५ ॥
 अजादिविवुधार्थितोऽजनि चतुर्भिरंशैः कुले
 रवेरजसुतादजो जगति यातुधानक्षयः ।
 शिशुः कुशिकजाध्वरक्षयकरक्षयो यो बलाद्
 बलीललितकन्धरो जयति जानकीवल्लभः ॥ २६ ॥
 मुनेरनु सहानुजो निखिलशस्त्रविद्यातिगो
 ययावतिवनप्रभो जनकराजराजत्सभाम् ।
 विधाय जनमोहनश्रुतिमतीव कामद्रुहः
 प्रचण्डकरचण्डिमा भवनभञ्जने जन्मनः ॥ २७ ॥
 तमः प्रतिमतेजसं दशरथात्मजं सानुजं
 मुनेरनु यथाविधेः शशिवदादिदेवं परम् ।

निरीक्ष्य जनको मुदा क्षितिसुतापतिं सम्प्रतं
 निजोचितपणक्षमं मनसि भर्त्सयन्नाययौ ॥ २८ ॥
 स भूपपरिपूजितो जनकजेक्षितैरर्चितः
 करालकठिनं धनुः करसरोरुहे संहितम् ।
 विभज्य बलवद् दृढं जय रघूद्वहेत्युच्चकै-
 र्ध्वनिं त्रिजतीगतं परिविधाय रामो बभौ ॥ २९ ॥
 ततो जनकभूपतिर्दशरथात्मजेभ्यो ददौ
 चतस्र उषतीर्मुदा वरचतुर्भ्य उद्वाहने ।
 खलङ्गतनिजात्मजाः पथि ततो बलं भार्गव-
 श्चकार उररी निजं रघुपतौ महोग्रं त्यजन् ॥ ३० ॥
 ततः स्वपुरमागतो दशरथस्तु सीतापतिं
 नृपं सचिवसंयुतो निजविचित्रसिंहासने ।
 विधातुममलप्रभं परिजनैः क्रियाकारिभिः
 समुद्यतमतिं तदा द्रुतमवारयत् केकयी ॥ ३१ ॥
 ततो गुरुनिदेशतो जनकराजकन्यायुतः
 प्रयाणमकरोत् सुधीर्यदनुगः सुमित्रासुतः ।
 वनं निजगणं त्यजन् गुहगृहे वसन्नादरात्
 विसृज्य नृपलाञ्छनं रघुपतिर्जटाचीरभृत् ॥ ३२ ॥
 प्रियानुजयुतस्ततो मुनिमतो वने पूजितः
 स पञ्चवटिकाश्रमे भरतमातुरं सङ्गतम् ।
 निवार्य मरणं पितुः सप्तवधार्थं दुःखातुर-
 स्तपोवनगतोऽवसद्रघुपतिस्ततस्ताः समाः ॥ ३३ ॥
 दशाननसहोदरां विषमवाणवेधातुरां
 समीक्ष्य वररूपिणीं प्रहसतीं सतीं सुन्दरीम् ।

निजाश्रयमभीप्सतीं जनकजापतिर्लक्षणात्
 करालकरबालतः समकरोद्विरूपां ततः ॥ ३४ ॥
 समाप्य पथि दानवं खरशरैः शनैर्नाशयन्
 चतुर्दशसहस्रकं समहनत् खरं सानुगम् ।
 दशाननवशानुगं कनकचारुचञ्चलमृगं
 प्रियाप्रियकरो वने समबधीद् बलाद्राक्षसम् ॥ ३५ ॥
 ततो दशमुखस्वरंस्तमभिवीक्ष्य रामं रुषा
 व्रजन्तमनुलक्ष्य जनकजां जहाराश्रमे ।
 ततो रघुपतिः प्रियां दलकुटीरसंस्थापितां
 न वीक्ष्य तु विमूर्च्छितो बहु विलप्य सीतेति ताम् ॥ ३६ ॥
 वने निजगणाश्रमे नगतले जले पल्लवे
 विचित्र्य पतितं खगं पथि ददर्श सौमित्रिणा ।
 जटायुवचनात् ततो दशमुखाहतां जानकीं
 विविच्य कृतवान् मृते पितरि वल्लिक्लृप्तं प्रभुः ॥ ३७ ॥
 प्रियाविरहकातरोऽनुजपुरःसरो राघवो
 धनुर्धरधुरन्धरो हरिबलं नवालापिनम् ।
 ददर्श ऋषभाचलाद्रविजबालिराजानुज-
 प्रियं पवननन्दनं परिणतं हितं प्रेषितम् ॥ ३८ ॥
 ततस्तदुदितं मतं पवनपुत्रसुग्रीवयो-
 स्तृणाधिपतिभेदनं निजनृपासनस्थापितम् ।
 विविच्य व्यवसायकैर्निजसखाप्रियं बालिनं
 निहृत्य हरिभूपतिं निजसखं स रामोऽकरोत् ॥ ३९ ॥
 अथोत्तरमिमां हरिर्जनकजां समन्वेषयन्
 जटायुसहजोदितैर्जलनिधिं तरन् वायुजः ।

दशाननपुरं विशन् जनकजां समानन्दयन्
 अशोकवनिकाश्रये रघुपतिं पुनः प्राययौ ॥ ४० ॥
 ततो हनुमता बलादमितरक्षसां नाशनं
 ज्वलज्वलनसंकुलज्वलितदग्धलङ्कापुरम् ।
 विविच्य रघुनायको जलनिधिं रुषा शोषयन्
 बबन्ध हरियूथपैः परिवृतो नगैरीश्वरः ॥
 बभञ्ज पुरपत्तनं विविधसर्गदुर्गक्षमं
 निशाचरपतेः क्रुधा रघुपतिः कृती सङ्गतिः ॥ ४१ ॥
 ततोऽनुजयुतो युधि प्रबलचण्डकोदण्डभृत्
 शरैः खरतरैः क्रुधा गजरथाश्वहंसाकुले ।
 करालकरबालतः प्रबलकालजिह्वाग्रतो
 निहत्य वरराक्षसान् नरपतिर्वभौ सानुगः ॥ ४२ ॥
 ततोऽतिबलवानरैर्गिरिमहीरुहोद्यत्करैः
 करालतरताडनैर्जनकजा रुषा नाशितान् ।
 निजघ्नुरमराईनानतिबलान् दशास्यानुगान्
 नलाङ्गदहरीश्वराऽशुगसुतर्क्षराजादयः ॥ ४३ ॥
 ततोऽतिबललक्ष्मणस्त्रिदशनायशत्रुं रणे
 अध्वान घनघोषणानुगणैरसृक्प्रासनैः ।
 प्रहस्तविकटादिकानपि निशाचरान् सङ्गतान् ।
 निकुम्भमकराक्षकान् निशितखङ्गपातैः क्रुधा ॥ ४४ ॥
 ततो दशमुखो रणे गजरथाश्वपत्तीश्वरै-
 रलङ्कागणकोटिभिः परिवृतो युयोधायुधैः ।
 कपोखरचमूपतेः पतिमनन्तदिव्यायुधं
 रघूद्वहमनिन्दितं सपदि सङ्गतो दुर्जयः ॥ ४५ ॥

दशाननमरिं ततो विधिवरम्भयावर्द्धितं
 महाबलपराक्रमं गिरिमिवाचलं संयुगे ।
 जघान रघुनायको निशितशायकैरुहतं
 निशाचरचमूपतिं प्रबलकुम्भकर्णं ततः ॥ ४६ ॥
 तयोः खरनरैः शरैर्गगनमच्छमाच्छादितं
 बभौ घनघटासमं मुखरमत्तङ्घ्रिह्रस्मिभिः ।
 धनुर्गुणमहाशनिध्वनिभिराहतं भूतलं
 भयङ्करनिरन्तरं रघुपतेय रक्षःपतेः ॥ ४७ ॥
 ततो धरणिजारूपा विविधरामबाणैस्त्रि-
 पपात भुवि रावणस्त्रिदशनायविद्रावणः ।
 ततोऽतिकुतुकी हरिर्ज्वलनरक्षितां जानकीं
 समर्प्य रघुपुङ्गवे निजपुरीं ययौ हर्षितः ॥ ४८ ॥
 पुरन्दरकथादरः सपदि तत्र रक्षःपतिं
 विभीषणमभीषणं समकरोत्ततो राघवः ॥ ४९ ॥
 हरीश्वरगणैर्हृतोऽवनिस्तुतायुतः सानुजो
 रथे शिवसङ्घिरिते सुविमले लसत्पुष्पके ।
 मुनीश्वरगणार्द्धितो रघुपतिस्त्वयोध्यां ययौ
 विविच्य मुनिताञ्छनं शुहृद्यैः तिस्रस्रं स्मरन् ॥ ५० ॥
 ततो निजगणाहृतो भरतमातुरं सान्त्वयन्
 स्वमातृगणवाक्यतः पितृनिजासने भूपतिः ।
 वशिष्ठमुनिपुङ्गवैः कृतनिजाभिषेको विभुः
 समस्तजनपालकः सुरपतिर्विधा संवभौ ॥ ५१ ॥
 नरा बहुधनाकरा द्विजवराख्यपस्त्यराः
 स्वधर्मैकतनिष्ठया स्वजनसङ्गता निर्भयाः ।

घनाः सुबहुवर्षिणो वसुमती सदा हर्षिता
 भवत्यतिबले नृपे रघुपतावभूत् सज्जगत् ॥ ५२ ॥
 गतायुतसमाः प्रियैर्निजगुणैः प्रजा रञ्जयन्
 निजां रघुपतिः प्रियां निजमनोभवैर्मोहयन् ।
 मुनीन्द्रगणसंयुतोऽप्ययजदादिदेवान्मखै-
 र्धनैर्विपुलदक्षिणैरतुलवाजिमेधैस्त्रिभिः ॥ ५३ ॥
 ततः किमपि कारणं मनसि भावयन् भूपति-
 र्बहौ जनकजां वने रघुवरस्तदा निर्वृणः ।
 ततो निजमतं स्मरन् समनयत् प्रचेतःसुतो
 निजाश्रममुदारधीरघुपतेः प्रियां दुःखिताम् ॥ ५४ ॥
 ततः कुशलवौ सुतौ प्रसुषुवे धरित्रीसुता
 महाबलपराक्रमौ रघुपतेर्यशोगायनौ ।
 स तामपि सुतान्वितां मुनिवरस्तु रामान्तिके
 समर्पयदनिन्दितां सुरवरैः सदा वन्दिताम् ॥ ५५ ॥
 ततो रघुपतिस्तु तां सुतयुतां रुदन्तीं पुरी
 जगाद दहने पुनः प्रविश शोधनायात्मनः ।
 इतीरितमवेक्ष्य सा रघुपतेः पदाब्जे नता
 विवेश जननीयुता मणिगणोज्ज्वलं भूतलम् ॥ ५६ ॥
 निरीक्ष्य रघुनायको जनकजाप्रयाणं स्मरन्
 वशिष्ठगुरुयोगतोऽनुजयुतोऽगमत् स्वं पदम् ।
 पुरःस्थितजनैः स्वकैः पशुभिरीश्वरः संस्पृशन्
 सुदा सरयुजीवनं रथवरैः परीतो विभुः ॥ ५७ ॥
 ये शृण्वन्ति रघूद्वहस्य चरितं कर्णामृतं सादरात्
 संसारार्थवशीषणञ्च पठतामामोददं मोक्षदम् ।

रोगाणामिह शान्तये धनजनस्वर्गादिसम्पत्तये
वंशानामपि वृद्धये प्रभवति श्रीशः परेशः प्रभुः ॥ ५८ ॥
इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे सूर्यवंशानु-
वर्णने श्रीरामचन्द्रचरितं नाम पञ्चमोऽध्यायः ।

चतुर्थोऽध्यायः ।

रामात् कुशोऽभूदतिथिस्ततोऽभून्निषधान्नमः ।
तस्मादभूत् पुण्डरीकः क्षेमधन्वाऽभवत् ततः ॥ १ ॥
देवानीकस्ततो हीनः पारिपात्रोऽय हीनतः ।
बलाहकस्ततोऽर्कश्च रजनाभस्ततोऽभवत् ॥ २ ॥
खगणादिष्टतस्तस्माद्विरण्यनाभसंज्ञितः ।
ततः पुष्पाद् भुवस्तस्मात् स्यन्दनोऽथाग्निवर्णकः ॥ ३ ॥
तस्मात् शीघ्रोऽभवत् पुत्रः पिता मेऽतुलविक्रमः ।
तस्मान्मरु मां केऽपीह बुधश्चापि सुमितकम् ॥ ४ ॥
कलापग्राममासाद्य विद्धि सत्तपसि स्थितम् ।
तवावतारं विज्ञाय व्यासात् सत्यवतीसुतात् ॥ ५ ॥
प्रतीच्य कालं लक्षाब्दं कलेः प्राप्तस्तवान्तिकम् ।
जन्मकोट्यङ्गुसां राशेर्नाशनं धर्मशासनम् ।
यशःकीर्त्तिकरं सर्वकामपूरं परात्मनः ॥ ६ ॥
कल्किरुवाच । ज्ञातस्तवान्वयं त्वाञ्च सूर्यवंशसमुद्भवम् ।
द्वितीयः कोऽपरः श्रीमान् महापुरुषलक्षणः ॥ ७ ॥
इति कल्किवचः श्रुत्वा देवापिर्मधुराक्षराम् ।
बाणौ विनयसम्पन्नः प्रवक्तुमुपचक्रमे ॥ ८ ॥
देवापिरुवाच । प्रलयान्ते नाभिपद्मात् तवाभूच्चतुराननः ।

तदीयतनयादत्रेश्वन्द्रस्तस्मात्ततो बुधः ॥ ८ ॥
 तस्मात् पुरुरवा जज्ञे ययातिर्नाहुषस्ततः ।
 देवयान्यां ययातिस्तु यदु' तुर्वसुमेव च ॥ १० ॥
 शर्मिष्ठायां तथा द्रुह्युश्चानुं पुरुञ्च सत्यते ! ।
 जनयामास भूतादिर्भूतानीव सिद्धक्षया ॥ ११ ॥
 पूरोर्जन्मेजयस्तस्मात् प्रचिन्वानभवत् ततः ।
 प्रवीरस्तन्मनस्युर्वे तस्माच्चाभयदोऽभवत् ॥ १२ ॥
 उरुक्षयाञ्च चरुणिस्ततोऽभूत् पुष्करारुणिः ।
 बृहत्क्षेत्रादभूद्बस्ती यन्नाम्ना हस्तिनापुरम् ॥ १३ ॥
 अजमीढोऽहिमीढश्च पुरमीढस्तु तत्सुताः ।
 अजमीढादभूदक्षस्तस्मात् संवरणात् कुरुः ॥ १४ ॥
 कुरोः परिचित् सुधनुर्जङ्गुर्निषध एव च ।
 सहोत्रोऽभूत् सुधनुषश्चावनाञ्च ततः कृती ॥ १५ ॥
 ततो बृहद्रथस्तस्मात् कुशाग्रादृषभोऽभवत् ।
 ततः सत्यजितः पुत्रः पुष्यवान्नाहुषस्ततः ॥ १६ ॥
 बृहद्रथान्यभार्यायां जरासन्धः परन्तपः ।
 सहदेवस्ततस्तस्मात् सोमापिर्यत् श्रुतश्रवाः ॥ १७ ॥
 सुरयाद्विदूरथतस्तस्मात् सार्वभौमोऽभवत् ततः ।
 जयसेनाद्रथानीकोऽभूद् युतायुश्च कोपनः ॥ १८ ॥
 तस्माद्देवातिथिस्तस्माद्बृहस्तस्माद्दिलीपकः ।
 तस्मात् प्रतोपकस्तस्य देवापिरहमीश्वरः ॥ १९ ॥
 राज्यं शान्तनवे दत्त्वा तपस्येकधिया चिरम् ।
 कलापयाममासाद्य त्वां दिदृक्षुरिहागतः ॥ २० ॥
 मरुणाऽनेन मुनिभिरेभिः प्राप्य पदास्तुजम् ।

तव, कालकरास्याद् यास्याम्यात्मवतां पदम् ॥ २१ ॥

तयोरेवं वच श्रुत्वा कल्किः कमललोचनः ।

प्रहस्य मरुदेवापी समाश्वास्य समब्रवीत् ॥ २२ ॥

कल्किरुवाच । युवां परमधर्मज्ञौ राजानौ विदितावुभौ ।

मदादेशकरौ भूत्वा निजराज्यं भरिष्यथः ॥ २३ ॥

मरो ! त्वामभिषेक्ष्यामि निजायोध्यापुरेऽधुना ।

हत्वा स्नेच्छानधर्मिष्ठान् प्रजाभूतविहिंसकान् ॥ २४ ॥

देवापे ! तव राज्ये त्वां हस्तिनापुरपत्तने ।

अभिषेक्ष्यामि राजर्षे ! हत्वा पुक्सकान् रणे ॥ २५ ॥

मथुरायामहं स्थित्वा हरिष्यामि तु वो भयम् ।

शय्याकर्णानुद्धमुखान् एकजङ्घान् विलोदरान् ॥ २६ ॥

हत्वा कृतं युगं कृत्वा पालयिष्याम्यहं प्रजाः ।

तपोवेशं व्रतं त्यक्त्वा समारुह्य रथोत्तमम् ॥ २७ ॥

युवां शस्त्रास्त्रकुशली सेनागणपरिच्छदी ।

भूत्वा महारथौ लोके मया सह चरिष्यथः ॥ २८ ॥

विशाखयूपभूपालस्तनयां विनयान्विताम् ।

विवाहे रुचिरापाङ्गीं सुन्दरीं त्वां प्रदास्यति ॥ २९ ॥

सा वो भूपाल ! लोकानां स्वस्तये कुरु मे वचः ।

रुचिराश्वसुतां शान्तां देवापे ! त्वं समुद्वह ॥ ३० ॥

इत्याश्वासकयाः कल्केः श्रुत्वा तौ मुनिभिः सह ।

विस्मयाविष्टहृदयौ मेनाते हरिमीश्वरम् ॥ ३१ ॥

इति ब्रुवत्यभयदे आकाशात् सूर्यसन्निभौ ।

रथौ नानामणिव्रातघटितौ कामगौ पुरः ।

समायातौ ज्वलद्दिव्यशस्त्रास्त्रैः परिवारितौ ॥ ३२ ॥

ददृशुस्ते सदोमध्ये विश्वकर्माविनिर्मितौ ।

भूपा मुनिगणाः सभ्याः सहर्षाः किमितीरिताः ॥ ३३ ॥

कल्किरुवाच । युवामादित्यसोमेन्द्र्यमवैश्रवणाङ्गजौ ।

राजानी लोकरक्षार्थमाविर्भूतौ विदन्यमी ॥ ३४ ॥

कालेनाच्छादिताकारौ मम सङ्गादिहोदितौ ।

युवां रथावारुहतां शक्रदत्तं ममाज्ञया ॥ ३५ ॥

एवं वदति विश्वेशे पद्मानाथे सनातने ।

देवा ववर्षुः कुसुमैस्तुष्टुर्मुनयोऽग्रतः ॥ ३६ ॥

गङ्गावारिपरिलिन्नशिरोभूतिपरागवान् ।

शनैः पर्वतजासङ्गशिववत् पवनो ववौ ॥ ३७ ॥

तत्रायातः प्रमुदिततनुस्तप्तचामीकराभो

धर्मावासः सुरचिरजटावीरभृद्गण्डहस्तः ।

लोकातीतो निजतनुमरुन्नाशिताऽधर्मसङ्घ-

स्तेजोराशिः सनकसदृशो मस्करी पुष्कराक्षः ॥ ३८ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे

चन्द्रवंशानुकीर्तनं नाम चतुर्थोऽध्यायः ।

पञ्चमोऽध्यायः ।

शुक उवाच । अथ कल्किः समालोक्य सदसाम्प्रतिभिः सह ।

समुत्थाय ववन्दे तं पादार्थ्याचमनादिभिः ॥ १ ॥

वृद्धं संवेश्य तं भिक्षुं सर्वाश्रमनमस्कृतम् ।

पप्रच्छ को भवानत्र ? मम भाग्यादिहागतः ॥ २ ॥

प्रायशो मानवा लोके लोकानां पारणेच्छया ।

चरन्ति सर्वसुहृदः पूर्णा विगतकल्मषाः ॥ ३ ॥

मस्कुर्यवाच । अहं कृतयुगं श्रीश ! तवादेशकरं परम् ।

तवाविर्भावविभवमीक्षणार्थमिहागतम् ॥ ४ ॥

निरुपाधिर्भवान् कालः सोपाधित्वमुपागतः ।

क्षणदण्डलवाद्यङ्गैर्मायया रचितं स्वया ॥ ५ ॥

पक्षाहोरात्रमासर्तुं संवत्सरयुगादयः ।

तवेक्षया चरन्त्येते मनवश्च चतुर्दश ॥ ६ ॥

स्वायम्भुवस्तु प्रथमस्ततः स्वारोचिषो मनुः ।

तृतीय उत्तमस्तस्माच्चतुर्थस्तामसः स्मृतः ॥ ७ ॥

पञ्चमो रैवतः षष्ठश्चाक्षुषः परिकीर्तितः ।

वैवस्वतः सप्तमो वै ततः सावर्णिरष्टमः ॥ ८ ॥

नवमो दक्षसावर्णिर्ब्रह्मसावर्णिकस्ततः ।

दशमो धर्मसावर्णिरैकादशः स उच्यते ॥ ९ ॥

रुद्रसावर्णिकस्तत्र मनुर्वै द्वादशः स्मृतः ।

त्रयोदशमनुर्वेदसावर्णिर्लोकविश्रुतः ॥ १० ॥

चतुर्दशेन्द्रसावर्णिरिते तव विभूतयः ।

यान्यायान्ति प्रकाशन्ते नामरूपादिभेदतः ॥ ११ ॥

द्वादशाब्दसहस्रेण देवानाञ्च चतुर्युगम् ।

चत्वारि त्रीणि द्वे चैकं सहस्रगणितं मतम् ॥ १२ ॥

तावत् शतानि चत्वारि त्रीणि द्वे चैकमेव हि ।

सन्ध्याक्रमेण तेषान्तु सन्ध्यांशोऽपि तयाविधः ॥ १३ ॥

एकसप्ततिकं तत्र युगं भुङ्क्ते मनुर्भुवि ।

मनूनामपि सर्वेषांभिवं परिणतिर्भवेत् ।

दिवा प्रजापतेस्तु निशा सा परिकीर्तिता ॥ १४ ॥

अहोरात्रञ्च पक्षस्ते माससंवत्सरर्तवः ।

सदुपाधिकृतः कालो ब्रह्मणो जन्ममृत्युकृत् ॥ १५ ॥
 शतसंवत्सरे ब्रह्मा लयं प्राप्नोति हि त्वयि ।
 लयान्ते त्वन्नाभिमध्यादुत्थितः सृजति प्रभुः ॥ १६ ॥
 तत्र कृतयुगन्तेऽहं कालं सङ्गमपालकम् ।
 कृतकल्याः प्रजा यत्र तन्नाम्ना मां कृतं विदुः ॥ १७ ॥
 इति तद्वच आश्रुत्य कल्किर्निजजनादृतः ।
 प्रहर्षमतुलं लब्ध्वा श्रुत्वा तद्वचनामृतम् ॥ १८ ॥
 अवहित्यामुपालक्ष्य युगस्याह जनान् हितान् ।
 योद्धुकामः कलेः पूर्यां हृष्टो विशसने प्रभुः ॥ १९ ॥

गजरथतुरगान्तरांश्च योधान्
 कनकविचित्रविभूषणाचिताङ्गान् ।
 धृतविविधवरास्त्रशस्त्रपूगान्
 युधिनिपुणान् गणयध्वमानयध्वम् ॥ २० ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे
 कृतयुगागमनं नाम पञ्चमोऽध्यायः ।

षष्ठोऽध्यायः ।

सूत उवाच । इति तौ मरुदेवापी श्रुत्वा कल्केर्वचः पुरः ।
 कृतोद्वाहौ रथारूढौ समायातौ महाभुजौ ॥ १ ॥
 नानायुधधरैः सैन्यैरावृतौ शूरमानिनौ ।
 बद्धगोधाङ्गुलिवाणौ दंशितौ बद्धहस्तकौ ॥ २ ॥
 कार्णायसशिरस्त्राणौ धनुर्द्वरधुरन्धरौ ।
 अक्षौहिणीभिः षड्भिस्तु कम्पयन्तौ भुवं भरैः ॥ ३ ॥
 विशाखयूपभूपस्तु गजलक्षैः समावृतः ।

अश्वैः सहस्रनियुतैः रथैः सप्तसहस्रकैः ॥ ४ ॥
 पदातिभिर्द्विर्लक्षैश्च सन्नद्धैर्धृतकार्मुकैः ।
 वातोद्धतोत्तरोष्णीषैः सर्वतः परिवारितः ॥ ५ ॥
 रुधिराश्वसहस्राणां पञ्चाशद्विर्महारथैः ।
 गजैर्दशशतैर्मत्तैर्नवलक्षैर्वृतो बभौ ॥ ६ ॥
 अक्षौहिणीभिर्दशभिः कल्किः परपुरञ्जयः ।
 समावृतस्तथा देवैरेवमिन्द्रो दिवि स्वराट् ॥ ७ ॥
 भ्रातृपुत्रसुहृद्विश्वं मुदितः सैनिकैर्वृतः ।
 ययौ दिग्विजयाकाङ्क्षी जगतामीश्वरः प्रभुः ॥ ८ ॥
 काले तस्मिन् द्विजो भूत्वा धर्मैः परिजनैः सह ।
 समाजगाम कलिना बलिनापि निराकृतः ॥ ९ ॥
 ऋतं प्रसादमभयं सुखं मुदमुथ स्वयम् ।
 योगमर्थं ततोऽदर्पं स्मृतिं क्षेमं प्रतिश्रयम् ॥ १० ॥
 नरनारायणौ चोभौ हरैरंशौ तपोव्रतौ ।
 धर्मस्वेतान् समादाय पुत्रान् स्त्रीश्चागतस्वरन् ॥ ११ ॥
 श्रद्धा मैत्री दया शान्तिस्तुष्टिः पुष्टिः क्रियोन्नतिः ।
 बुद्धिर्मेधा तितिक्षा च क्लीर्मूर्तिर्धर्मपालकाः ॥ १२ ॥
 एतास्तेन सहायाता निजबन्धुगणैः सह ।
 कल्किमालोकितं तत्र निजकार्यं निवेदितुम् ॥ १३ ॥
 कल्किर्द्विजं समासाद्य पूजयित्वा यथाविधि ।
 प्रोवाच विनयापन्नः कस्त्वं ? कस्मादिहागतः ? ॥ १४ ॥
 स्त्रीभिः पुत्रैश्च सहितः क्षीणपुण्य इव ग्रहः ।
 कस्य वा ? विषयाद्रात्रस्तत्तत्त्वं वद तत्त्वतः ॥ १५ ॥
 पुत्राः स्त्रियश्च ते दीनाः हीनस्वबलपौरुषाः ।

वैष्णवाः साधवो यद्वत् पाषण्डैश्च तिरस्कृताः ॥ १६ ॥

कल्केरिति वचः श्रुत्वा धर्मः शर्म निजं स्मरन् ।

प्रोवाच कमलानाथमनाथस्त्वतिकातरः ॥ १७ ॥

पुत्रैः स्त्रीभिर्निजजनैः कृताञ्जलिपुटैर्हरिम् ।

श्रुत्वा नत्वा पूजयित्वा मुदितं तं दयापरम् ॥ १८ ॥

धर्म उवाच । शृणु कल्के ! ममाख्यानं धर्मोऽहं ब्रह्मरूपिणः ।

तव वक्षःस्थलाज्जातः कामदः सर्वदेहिनाम् ॥ १९ ॥

देवानामग्रणीर्हव्यकव्यानां कामधुग् विभुः ।

तवाज्ञया चराम्येव साधुकीर्त्तिकृदन्वहम् ॥ २० ॥

सोऽहं कालेन बलिना कलिनापि निराकृतः ।

शककाम्बोजशवरैः सर्वैरावासवासिना ॥ २१ ॥

अधुना तेऽखिलाधार ! पादमूलमुपागताः ।

यथा संसारकालाग्निसन्तप्ताः साधवोऽर्दिताः ॥ २२ ॥

इति वाग्भिरपूर्वाभिर्धर्मेण परितोषितः ।

कल्किः कल्कहरः श्रीमानाह संहर्षयन् शनैः ॥ २३ ॥

धर्म ! कृतयुगं पश्य मरुं चण्डांशुवंशजम् ।

मां जानासि यथा जातं धातुप्रार्थितविग्रहम् ॥ २४ ॥

कीटकैर्बौद्धदलनमिति मत्वा सुखी भव ।

अवैष्णवानामन्येषां तवोपद्रवकारिणाम् ।

जिघांसुर्यामि सेनाभिश्चरं गां त्वं विनिर्भयः ॥ २५ ॥

का भीतिस्ते ? क्व मोहोऽस्ति ? यन्नदानतपोव्रतैः ।

सहितैः सञ्चर विभो ! मयि सत्ये व्युपस्थिते ॥ २६ ॥

अहं यामि त्वयागच्छ स्वपुत्रैर्वाग्वैः सह ।

दिशां जयार्थं त्वं शत्रुनिग्रहाय जगत्त्रिय ! ॥ २७ ॥

इति कल्केर्वचः श्रुत्वा धर्मः परमहर्षितः ।

गन्तुं कृतमतिस्तेन आधिपत्यममुं स्मरन् ॥ २८ ॥

सिद्धाश्रमे निजजनानवस्थाप्य स्त्रियश्च ताः ॥ २९ ॥

सब्रह्मः साधुसत्कारैर्वेदब्रह्ममहारथः ।

नानाशास्त्रान्वेषणेषु सङ्कल्पवरकामुकः ॥ ३० ॥

सप्तस्वराश्वो भूदेवसारथिर्वह्निराश्रयः ।

क्रियाभेदबलोपेतः प्रययौ धर्मनायकः ॥ ३१ ॥

यज्ञदानतपःपात्रैर्यमैश्च नियमैर्हतः ।

खशकाम्बोजकान् सर्वान् शवरान् वर्वरानपि ॥ ३२ ॥

जितुं कल्किर्ययौ यत्र कलेरावासमीक्षितम् ।

भूतवासबलोपेतं सारमेयवराकुलम् ॥ ३३ ॥

गोमांसपूतिगन्धाब्धं काकोष्णकशिवावृतम् ।

स्त्रीणां दुर्युतकलहविवादव्यसनाश्रयम् ॥ ३४ ॥

घोरं जगद्भयकरं कामिनीस्वामिनं गृहम् ।

कलिः श्रुत्वोद्यमं कल्केः पुत्रपौत्रवृत्तः क्रुधा ॥ ३५ ॥

पुरादिशसनान् प्रायात् पेचकाक्षरथोपरि ।

धर्मः कलिं समालोक्य ऋषिभिः परिवारितः ॥ ३६ ॥

युयुधे तेन सहसा कल्किवाक्यप्रचोदितः ।

ऋतेन दम्भः संग्रामे प्रसादो लोभमाह्वयत् ॥ ३७ ॥

समयादभयं क्रोधो भयं सुखमुपाययौ ।

निरयो सुदमासाद्य युयुधे विविधायुधैः ॥ ३८ ॥

आधिर्योगिन च व्याधिः क्षेमेण च बलीयसा ।

प्रश्रयेण तथा ग्लानिर्जरास्मृतिमुपाह्वयत् ॥ ३९ ॥

एवं वृत्तो महाघोरो युधः परमदारुणः ।

तं द्रष्टुमागता देवा ब्रह्माद्याः खे विभूतिभिः ॥ ४० ॥
 मरुः खशैश्च काम्बोजैर्युधे भीमविक्रमैः ।
 देवापिः समरे चीनैर्वर्वरैस्तद्वर्णैरपि ॥ ४१ ॥
 विशाखयूपभूपालः पुलिन्दैः श्वपचैः सह ।
 युयुधे विविधैः शस्त्रैस्त्रैर्दिव्यैर्महाप्रभैः ॥ ४२ ॥
 कल्किः कोकविकोकाभ्यां वाहिनीभिर्वरायुधैः ।
 तौ तु कोकविकोकौ च ब्रह्मणो वरदर्पितौ ॥ ४३ ॥
 भ्रातरौ दानवश्रेष्ठौ मत्तौ युद्धविशारदौ ।
 एकरूपौ महासत्त्वौ देवानां भयवर्धनौ ॥ ४४ ॥
 पदातिकौ गदाहस्तौ वज्राङ्गौ जयिनौ दिशाम् ।
 शुभ्रैः परिवृतौ मृत्युजितावेकत्र योधनात् ॥ ४५ ॥
 ताभ्यां स युयुधे कल्किः सेनागणसमन्वितः ।
 शुभानां कल्किसेन्यानां समरस्तुमुलोऽभवत् ॥ ४६ ॥
 ज्ञेयैर्दिव्यैर्दन्तशब्दैश्चकारनादितैः ।
 शूरोत्क्रुष्टैर्बाहुवेगैः संशब्दैस्तलताडनैः ॥ ४७ ॥
 सम्पूरिता दिशः सर्वा लोका नो शर्म लेभिरे ।
 देवाश्च भयसंत्रस्ता दिवि व्यस्तपथा ययुः ॥ ४८ ॥

पाशैर्दण्डैः खड्गशक्त्यृष्टिशूलै-

गदाघातैर्बाणपातैश्च घोरैः ।

युद्धे शूराश्चिन्नबाह्वङ्घ्रिमध्याः

पेतुः संख्ये शतशः कोटिशश्च ॥ ४९ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे
 कल्किसेनासंग्रामो नाम षष्ठोऽध्यायः ।

सप्तमोऽध्यायः ।

सूत उवाच । एवं प्रवृत्ते संग्रामे धर्मः परमकीपनः ।

कृतेन सहितो घोरं युयुधे कलिना सह ॥ १ ॥

कलिर्दमितबाणोवैर्धर्मस्यापि कृतस्य च ।

पराभूतः पुरीं प्रायात् त्यक्त्वा गर्दभवाहनम् ॥ २ ॥

विच्छिन्नपेचकरथः स्ववद्रक्ताङ्गसञ्चयः ।

कुङ्कुर्गन्धः करालास्यः स्त्रीस्वामिकमगाद् गृहम् ॥ ३ ॥

दग्धः सम्भोगरहितोऽृतबाणगणाहतः ।

व्याकुलः खकुलाङ्गारो निःसारः प्राविशद् गृहम् ॥ ४ ॥

लोभः प्रसादाभिहतो गदया भिन्नमस्तकः ।

सारमेयरथं छिन्नं त्यक्त्वागाद्गुधिरं वमन् ॥ ५ ॥

अभयेन जितः क्रोधः कषायीकृतलोचनः ।

गन्धाखुवाहं विच्छिन्नं त्यक्त्वा विशसनं गतः ॥ ६ ॥

भयं सुखतलाघाताद्गतासुर्यपतद् भुवि ।

निरयो मुदमुष्टिभ्यां पीडितो यममाययौ ॥ ७ ॥

आधिव्याध्यादयः सर्वे त्यक्त्वा बाह्यमुपाद्रुवन् ।

मानादेशान् भयोद्विग्ना कृतबाणप्रपीडिताः ॥ ८ ॥

धर्मः कृतेन सहितो गत्वा विशसनं कलेः ।

नगरं बाणदहनैर्ददाह कलिना सह ॥ ९ ॥

कलिर्विभ्रुष्टसर्वाङ्गो मृतदारो मृतप्रजः ।

अगामैको रुदन् दीनो वर्षान्तरमलक्षितः ॥ १० ॥

मरुसु शककाम्बोजान् जघ्ने दिव्यास्त्रतेजसा ।

देवापिः शवरांश्चोलान् वर्वरांस्तन्नणानपि ॥ ११ ॥

दिव्यास्त्रशस्त्रसम्पातैरर्दयामास वीर्यवान् ।

विशाखयूपभूपालः पुलिन्दान् पुक्कसानपि ॥ १२ ॥

जघान विमलप्रज्ञः खड्गपातेन भूरिणा ।

नानास्त्रशस्त्रवर्षेस्ते योधा नेशुरनेकधा ॥ १३ ॥

कल्किः कोकविकोकाभ्यां गदापाणिर्युधां पतिः ।

युयुधे विन्यासविज्ञो लोकानां जनयन् भयम् ॥ १४ ॥

दृकासुरस्य पुत्रौ तौ नप्तारौ शकुनेर्हरिः ।

तयोः कल्किः स युयुधे मधुकैटभयोर्यथा ॥ १५ ॥

तयोर्गदाप्रहारेण चूर्णिताङ्गस्य तत्पतेः ।

करात् च्युतापतद् भूमौ दृष्टोचुरित्यहो जनाः ॥ १६ ॥

ततः पुनः क्रुधा विष्णुर्जगज्जिष्णुर्महाभुजः ।

भङ्गकेन शिरस्तस्य विकोकस्याच्छिनत् प्रभुः ॥ १७ ॥

मृतो विकोकः कोकस्य दर्शनादुत्थितो बली ।

तद् दृष्ट्वा विस्मिता देवाः कल्किश्च परवीरहा ॥ १८ ॥

प्रतिकर्तुर्गदापाणेः कोकस्याप्यच्छिनच्छिरः ।

मृतः कोको विकोकस्य दृष्टिपातात् समुत्थितः ॥ १९ ॥

पुनस्तौ मिलितौ तेन युयुधाते महाबली ।

कामरूपधरौ वीरौ कालमृत्यू इवापरौ ॥ २० ॥

खड्गचर्मधरौ कल्किं प्रहरन्तौ पुनः पुनः ।

कल्किः क्रुधा तयोस्तद्वद् बाणेन शिरसी हते ॥ २१ ॥

पुनर्लग्ने समालोक्य हरिश्चिन्तापरोऽभवत् ।

विसत्त्वत्वमथालोक्य तुरगस्तावताडयत् ॥ २२ ॥

कालकल्पी दुराधर्षौ तुरगेणार्दितौ भृशम् ।

कल्कोस्तं जघ्नतुर्बाणैरमर्षाताम्रलोचनौ ॥ २३ ॥

तयोर्भुजान्तरं सोऽश्वः क्रुधा समदशद् भृशम् ।

तौ तु प्रभिन्नास्थिभुजौ विशस्ताङ्गदकार्मुकौ ।
 पुच्छं जगृहतुः सप्तेर्गोपुच्छं बालकाविव ॥ २४ ॥
 धृतपुच्छौ तु तौ ज्ञात्वा सप्तिः परमकोपनः ।
 पश्चात् पद्भ्यां दृढं जघ्ने तयोर्वक्षसि वज्रवत् ॥ २५ ॥
 त्यक्तपुच्छौ मूर्च्छितौ तौ तत्क्षणात् पुनरुत्थितौ ।
 पुरतः कल्किमालोक्य बभाषाते स्फुटाक्षरौ ॥ २६ ॥
 ततो ब्रह्मा तमभ्येत्य कृताञ्जलिपुटः शनैः ।
 प्रोवाच कल्किं नैवामू शस्त्रास्त्रैर्बन्धमर्हतः ॥ २७ ॥
 कराघातादेककाले उभयोर्निर्मितो बन्धः ।
 उभयोर्दर्शनादेव नोभयोर्मरणं क्वचित् ।
 विदित्वेति कुरुष्वात्मन् ! युगपच्चानयोर्बन्धम् ॥ २८ ॥
 इति ब्रह्मवचः श्रुत्वा त्यक्तशस्त्रास्त्रवाहनः ।
 तयोः प्रहरतोः स्वैरं कल्किर्दानवयोः क्रुधा ।
 मुष्टिभ्यां वज्रकल्पाभ्यां बभञ्ज शिरसौ तयोः ॥ २९ ॥
 तौ तत्र भग्नमस्तिष्कौ भग्नशृङ्गावगाविव ।
 पेततुर्दिवि देवानां भयदौ भुवि बाधकौ ॥ ३० ॥
 तद् दृष्ट्वा महदाश्चर्यं गन्धर्वाप्सरसां गणाः ।
 नन्दतुर्जगुस्तुष्टुवुश्च मुनयः सिद्धचारणाः ।
 देवाश्च कुसुमासारैर्ववर्षुर्हर्षमानसाः ॥ ३१ ॥
 दिवि दुन्दुभयो नेदुः प्रसन्नाश्चाभवन् दिशः ।
 तयोर्बन्धप्रमुदितः कविर्दशसहस्रकान् ।
 साश्वान् महारथान् साक्षादहनद् दिव्यसायकैः ॥ ३२ ॥
 प्राज्ञः शतसहस्राणां योधानां रणमूर्धनि ।
 क्षयं निन्ये सुमन्त्रस्तु रथिनां पञ्चविंशति ॥ ३३ ॥

एवमन्ये गार्ग्यभर्ग्यविशालाद्या महारथान् ।

निजघ्नः समरे क्रुद्धा निषादान् स्तेच्छवर्वरान् ॥ ३४ ॥

एवं विजित्य तान् सर्वान् कल्किर्भूपगणैः सह ।

शय्याकर्णैश्च भल्लाटनगरं जेतुमाययौ ॥ ३५ ॥

नानावाद्यैर्लोकसङ्घैर्वरास्त्रैः नानावस्त्रैर्भूषणैर्भूषिताङ्गैः ।

नानावाहैश्चामरैर्वीज्यमानैः यातो योद्धुं कल्किरत्युग्रसेनः ॥ ३६ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे कोंक-

विकोकादीनां बधो नाम सप्तमोऽध्यायः ।

अष्टमोऽध्यायः ।

सूत उवाच । सेनागणैः परिवृतः कल्किर्नारायणः प्रभुः ।

भल्लाटनगरं प्रायात् खड्गधृक् सप्तिवाहनः ॥ १ ॥

स भल्लाटेश्वरो योगी ज्ञात्वा विष्णुं जगत्पतिम् ।

निजसेनागणैः पूर्णो योद्धुकामो हरिं ययौ ॥ २ ॥

स हर्षोत्पलकः श्रीमान् ! दीर्घाङ्गः कृष्णभावनः ।

शशिध्वजो महातेजा गजायुतबलः सुधी ॥ ३ ॥

तस्य पत्नी महादेवी विष्णुव्रतपरायणा ।

सुशान्ता स्वामिनं प्राह कल्किना योद्धुमुद्यतम् ॥ ४ ॥

नाथ ! कान्तं जगन्नाथं सर्वान्तर्यामिनं प्रभुम् ।

कल्किं नारायणं साक्षात् कथं त्वं प्रहरिष्यसि ॥ ५ ॥

शशिध्वज उवाच । सुशान्ते ! परमो धर्मः प्रजापतिविनिर्मितः ।

युद्धे प्रहारः सर्वत्र गुरौ शिष्ये हरेरिव ॥ ६ ॥

जीवतो राजभोगः स्यात् मृतः स्वर्गे प्रमोदते ।

युद्धे जयो वा मृत्युर्वा क्षत्रियाणां सुखावहः ॥ ७ ॥

सुशान्तोवाच । देवत्वं भूपतित्वं वा विषयाविष्टकामिनाम् ।

उन्नदानां भवेदेव न हरेः पादसेविनाम् ॥ ८ ॥

त्वं सेवकः स चापीशस्त्वं निष्कामः स चाप्रदः ।

युवयोर्युद्धमिलनं कथं मोहाद् भविष्यति ॥ ९ ॥

शशिध्वज उवाच । इन्द्रातीति यदि इन्द्रमीश्वरे सेवके तंथा ।

देहावेशाल्लीलयैव सा सेवा स्यात्तथा मम ॥ १० ॥

देहावेशादीश्वरस्य कामाद्या दैहिका गुणाः ।

मायाङ्गा यदि जायन्ते विषयाश्च न किं तथा ॥ ११ ॥

ब्रह्मतो ब्रह्मतेशस्य शरीरित्वे शरीरिता ।

सेवकस्याभेददृशस्त्वेवं जन्मलयोदयाः ॥ १२ ॥

सेव्यसेवकता विष्णोर्माया सेवेति कीर्त्तिता ।

द्वैताद्वैतस्य चेष्टैषा त्रिवर्गजनिका सताम् ॥ १३ ॥

अतोऽहं कल्किना योद्धुं यामि कान्ते ! स्वसेनया ।

त्वं तं पूजय कान्तेऽद्य ! कमलापतिमीश्वरम् ॥ १४ ॥

क्षतार्थोऽहं त्वया विष्णुसेवासम्मिलितात्मना ।

स्वामिन्निह परत्रापि वैष्णवी प्रथिता गतिः ॥ १५ ॥

इति तस्या बलुवाग्निः प्रणतायाः शशिध्वजः ।

आत्मानं वैष्णवं मेने साशुनेत्रो हरिं स्मरन् ॥ १६ ॥

तामालिङ्ग्य प्रमुदितः शूरैर्बहुभिरावृतः ।

वदन्नाम स्मरन् रूपं वैष्णवैर्योद्धुमाययौ ॥ १७ ॥

गत्वा तु कल्किसेनायां विद्राव्य महतीं चमूम् ।

शय्याकर्णगणैर्वीरैः सन्नद्धैरुद्यतायुधैः ॥ १८ ॥

शशिध्वजसुतः श्रीमान् ! सूर्यकेतुर्महाबलः ।

मरुभूपेन युयुधे वैष्णवो धन्विनां वरः ॥ १९ ॥

तस्यानुजो वृहत्केतुः कान्तः कोकिलनिस्वनः ।
 देवापिना स युयुधे गदायुद्धविशारदः ॥ २० ॥
 विशाखयूपभूपस्तु शशिध्वजनृपेण च ।
 युयुधे विविधैः शस्त्रैः करिभिः परिवारितः ॥ २१ ॥
 रुधिराश्वो धनुर्धारी लघुहस्तः प्रतापवान् ।
 रजस्यानेन युयुधे भर्ग्यः शान्तेन धन्विना ॥ २२ ॥
 शूलैः प्रासैर्गदाघातैर्बाणशक्त्यृष्टितोमरैः ।
 भल्लैः खड्गैर्भूषण्डीभिः कुन्तैः समभवद्रणः ॥ २३ ॥
 पताकाभिर्ध्वजैश्चिह्नैस्तीमरैश्छत्रचामरैः ।
 प्रोद्धूतधूलिपटलैरन्धकारो महानभूत् ॥ २४ ॥
 गगनेऽनुघना देवाः के वा वासं न चक्रिरे ।
 गन्धर्वैः साधुसन्दर्भैर्गायनैरमृतायनैः ॥ २५ ॥
 द्रष्टुं समागताः सर्वे लोकाः समरमद्भुतम् ।
 शङ्खदुन्दुभिसन्नादैरास्फोटैर्विहितैरपि ॥ २६ ॥
 क्लेषितैर्योधनोत्क्रुष्टैर्लोका मूका इवाभवन् ।
 रथिनो रथिभिः शाकं पदाताश्च पदातिभिः ॥ २७ ॥
 हया हयैरिभास्त्रैः समरोऽमरदानवैः ।
 यथाभवत् स तु घनो यमराष्ट्रविवर्द्धनः ॥ २८ ॥
 शशिध्वजचमूनायैः कल्किसेनाधिपः सह ।
 निपेतुः सैनिका भूमौ छिन्नबाह्वङ्गिकन्धराः ॥ २९ ॥
 धावन्तोऽतिब्रुवन्तश्च विकुर्वन्तोऽसृगुक्षिताः ।
 उपर्युपरि सच्छन्ना गजाश्चरथमर्दिताः ॥ ३० ॥
 निपेतुः ब्रह्मते बीराः कोटिकोटिसहस्रशः ।
 भूते सानन्दसन्तोहाः स्ववन्तो रुधिरोदकम् ॥ ३१ ॥

उष्णीषहंसाः सञ्चिन्नगजरोधो रथप्लवाः ।
 करोरुमीनाभरणमसिकाञ्चनवालुकाः ॥ ३२ ॥ -
 एवं प्रवृत्ताः संग्रामे नद्यः सद्योऽतिदारुणाः ।
 सूर्यकेतुस्तु मरुणा सहितो युयुधे बली ॥ ३३ ॥
 कालकल्यो दुराधर्षो मरुं बाणैरताडयत् ।
 मरुस्तु तत्र दशभिर्मार्गणैरदरद् भृशम् ॥ ३४ ॥
 मरुबाणाहतो वीरः सूर्यकेतुरमर्षितः ।
 जघान तुरगान् कोपात् पदोद्धातेन तद्रथम् ॥ ३५ ॥
 चूर्णयित्वाऽथ तेनापि तस्य वक्षस्यताडयत् ।
 गदाघातेन तेनापि मरुर्मूर्च्छामवाप ह ॥ ३६ ॥
 सारथिस्तमपोवाहरथेनान्येन धर्मवित् ।
 बृहत्केतुश्च देवापिं बाणैः प्राच्छादयद् बली ॥ ३७ ॥
 धनुर्विकृष्य तरसा नीहारेण यथा रविम् ।
 स तु बाणमयं वर्षं परिवार्य निजायुधैः ॥ ३८ ॥
 बृहत्केतुं दृढं जघ्ने कङ्कपत्रैः शिलाशितैः ।
 भिन्नं शूलमथालोक्य धनुर्गृह्य पतत्त्रिभिः ॥ ३९ ॥
 शितधारैः खर्णपुङ्खैर्गाड्रपत्रैरयोमुखैः ।
 देवापिमाशुगैर्जघ्ने बृहत्केतुः ससैनिकम् ॥ ४० ॥
 देवापिस्तदनुर्दिव्यं चिच्छेद निशितैः शरैः ।
 द्विजधन्वा बृहत्केतुः खड्गपाणिर्जिघांसया ॥ ४१ ॥
 देवापेः सारथिं शाश्वं जघ्ने शूरो महामुधे ।
 स देवापिर्धनुस्त्यक्त्वा तलेनाहत्य तं रिपुम् ॥ ४२ ॥
 मुजयोरन्तरानीय निधिपेष च निर्दयः ।
 तं दृष्टवर्षं निष्क्रान्तं मूर्च्छितं प्रनुषादितम् ॥ ४३ ॥

अनुजं वीक्ष्य देवापि मूर्ध्नि सूर्यध्वजोऽवधीत् ।
मुष्टिना वज्रपातेन सोऽपतन्मूर्च्छितो भुवि ।
मूर्च्छितस्य रिपुः क्रोधात् सेनागणमताडयत् ॥ ४४ ॥

शशिध्वजः सर्वजगन्निवासं
कल्किं पुरस्तादभिसूर्यवर्चसम् ।
श्यामं पिशङ्गाम्बरमम्बुजेक्षणं
वृहद्भुजं चारुकिरीटभूषणम् ॥ ४५ ॥
नानामणिव्रातचिताङ्गशोभया
निरस्तलोकेक्षणहृत्तमोभयम् ।
विशाखयूपादिभिरावृतं प्रभुं
ददर्श धर्मेण कृतेन पूजितम् ॥ ४६ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे शशिध्वज-
कल्किसेनयोर्युद्धं नाम अष्टमोऽध्यायः ।

नवमोऽध्यायः ।

सूत उवाच । हृदि ध्यानास्यदं रूपं कल्केर्दृष्ट्वा शशिध्वजः ।

पूर्णं खड्गधरं चारुतुरगारूढमब्रवीत् ॥ १ ॥
धनुर्बाणधरं चारुविभूषणवराङ्गकम् ।
पापतापविनाशार्थमुद्यतं जगतां परम् ॥ २ ॥
प्राह तं परमात्मानं हृष्टरोमा शशिध्वजः ।
एह्येहि पुण्डरीकाक्ष ! प्रहारं कुरु मे हृदि ॥ ३ ॥
अथवात्मन् ! बाणभिया तमोऽस्ये हृदि मे विश ।
निर्गुणस्य गुणत्रयमद्वैतस्यास्त्रताडनम् ॥ ४ ॥

निष्कामस्य जयोद्योगसंहायं यस्य सैनिकम् ।
 लोकाः पश्यन्तु युद्धे मे द्वैरथे परमात्मनः ॥ ५ ॥
 परबुद्धिर्यदि दृढं प्रहर्त्ता विभवे त्वयि ।
 शिवविष्णोर्भेदकृते लोकं यास्यामि संयुगे ॥ ६ ॥
 इति राज्ञो वचः श्रुत्वा अक्रोधः क्रुद्धवद्भिभुः ।
 बाणैरताडयत् संख्ये धृतायुधमरिन्दमम् ॥ ७ ॥
 शशिध्वजस्तत्प्रहारमगणय्य वरायुधैः ।
 तं जघ्ने बाणवर्षेण धाराभिरिव पर्वतम् ॥ ८ ॥
 तद् बाणवर्षभिन्नान्तः कल्किः परमकोपनः ।
 दिव्यैः शस्त्रास्त्रसङ्घातैस्तयोर्युद्धमवर्त्तत ॥ ९ ॥
 ब्रह्मास्त्रस्य च ब्रह्मास्त्रैर्वायव्यस्य च पर्वतैः ।
 आग्नेयस्य च पार्जन्यैः पन्नगस्य च गारुडैः ॥ १० ॥
 एवं नानाविधैरस्त्रैरन्योऽन्यमभिजघ्नतुः ।
 लोकाः सपालाः संतस्ता युगान्तमिव मेनिरेः ॥ ११ ॥
 देवा बाणाग्निस्तस्ता अगमन् खगमाः किल ।
 ततोऽतिवितथोद्योगौ वासुदेवशशिध्वजौ ॥ १२ ॥
 निरस्त्रौ बाहुयुद्धेन युयुधाते परस्परम् ।
 पदाघातैस्तलाघातैर्मृष्टिप्रहरणैस्तथा ॥ १३ ॥
 नियुद्धकुशलौ वीरौ मुमुदाते परस्परम् ।
 वराहोद्धृतशब्देन तं तलेनाहनद्धरिः ॥ १४ ॥
 स मूर्च्छितो नृपः कोपात् समुत्थाय च तत्क्षणात् ।
 मृष्टिभ्यां वज्रकल्पाभ्यामबधीत् कल्किमोजसा ।
 स कल्किस्तत्प्रहारेण पपात भुवि मूर्च्छितः ॥ १५ ॥
 धर्मः कृतञ्च तं दृष्ट्वा मूर्च्छितं जगदीश्वरम् ।

समागतौ तमानेतुं कचे तौ जगृहे नृपः ॥ १६ ॥

कल्किं वक्षस्युपादाय लब्धार्थः प्रययौ गृहम् ।

युद्धे नृपाणामन्येषां पुत्रौ दृष्ट्वा सुदुर्जयौ ॥ १७ ॥

कल्किं सुराधिपपतिं प्रधने विजित्य

धर्मं कृतञ्च निजकक्षयुगे निधाय ।

हर्षोल्लासद्वय उत्पुलकः प्रमाथी

गत्वा गृहं हरिगृहे ददृशे सुशान्ताम् ॥ १८ ॥

दृष्ट्वा तस्याः सुललितमुखं वैष्णवीनाञ्च मध्ये

मायन्तीनां हरिगुणकथास्तामथ प्राह राजा ।

देवादीनां विनयवचसा शम्भले जन्मवाना

विद्यालाभं परिणयविधिं स्नेच्छपाषण्डनाशम् ॥ १९ ॥

कल्किः स्वयं हृदि समायमिहागतोऽष्टा

मूर्च्छाकलेन तव सेवनमीक्षणार्थम् ।

धर्मं कृतञ्च मम कक्षयुगे सुशान्ते !

कान्ते ! विलोकय समर्चय संविधेहि ॥ २० ॥

इति नृपवचसा विनोदपूर्णा

हरिकृतधर्मयुतं प्रणम्य नाथम् ।

सह निजसखिभिर्ननर्त्त रामा

हरिगुणकीर्त्तनवर्त्तना विलज्जा ॥ २१ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे

धर्मकल्किकृतानामानयनं नाम नवमोऽध्यायः ।

दशमोऽध्यायः ।

सुशान्तोवाच ।

जय हरेऽमराधीशमेवितं तव पदाम्बुजं भूरिभूषणम् ।
कुरु ममाग्रतः साधुसत्कृतं त्यज महामते ! मोहमात्मनः ॥ १ ॥
तव वपुर्जगद्रूपसम्पदा विरचितं सतां मानसे स्थितम् ।
रतिपतेर्मनोमोहदायकं कुरु विचेष्टितं कामलम्पटम् ॥ २ ॥
तव यशो जगच्छोकनाशनं मृदुकथामृतप्रीतिदायकम् ।
स्मितसुधोक्षितं चन्द्रवन्मुखं तव करोत्वलं लोकमङ्गलम् ॥ ३ ॥
मम पतिस्त्वयं सर्वदुर्जयो यदि तवाप्रियं कर्मणाचरेत् ।
जहि तदात्मनः शत्रुमुद्यतं कुरु कृपां न चेदीदृगीश्वरः ॥ ४ ॥
महदहं युतं पञ्चमात्रया प्रकृतिजायया निर्मितं वपुः ।
तव निरीक्षणालीलया जगत् स्थितिलयोदयं ब्रह्मकल्पितम् ॥ ५ ॥
भूवियन्मरुद्धारितेजसां राशिभिः शरीरेन्द्रियाश्रितैः ।
त्रिगुण्या स्वया मायया विभो ! कुरु कृपां भवत्सेवनार्थिनाम् ६
तव गुणालयं नाम पावनं कलिमलापहं कीर्त्तयन्ति ये ।
भवभयक्षयं, तापतापिता मुहुरहो जनाः संसरन्ति नो ॥ ७ ॥
तव जन्मः सतां मानवर्द्धनं निजकुलक्षयं देवपालकम् ।
कृतयुगार्पकं धर्मपूरकं कलिकुलान्तकं शन्तनोतु मे ॥ ८ ॥
मम गृहं पतिपुत्रनमृकं गजरथैर्ध्वजैश्चामरैर्धनैः ।
मणिवरासनं सत्कृतिं विना तव पदाब्जयोः शोभयन्ति किम् १८
तव जगद्वपुः सुन्दरस्मितं सुखमनिन्दितं सुन्दरारवम् ।
यदि न मे प्रियं वल्लुचेष्टिते परिकरोत्यहो मृत्युरस्त्विह ॥ १० ॥

हयचरभयहरकरहरशरणखरतरवरशरदशबलमदन ! ।

जयहतपरभरभववरनशनशशधरशतसमरसभरवदन ! ॥ ११ ॥

इति तस्याः सुशान्ताया गीतेन परितोषितः ।

उत्तस्थौ रणशय्यायाः कल्किर्युद्धस्थवीरवत् ॥ १२ ॥

सुशान्तां पुरतो दृष्ट्वा कृतं वामे तु दक्षिणे ।

धर्मं शशिध्वजं पश्चात् प्राहेति व्रीडिताननः ॥ १३ ॥

का त्वं ? पद्मपलाशाक्षि ! मम सेवार्थमुद्यता ।

कान्ते ! शशिध्वजः शूरो मम पश्चादुपस्थितः ॥ १४ ॥

हे धर्म ! हे कृतयुग ! कथमत्रागता ? वयम् ।

रणाङ्गनं विहायास्याः शत्रोरन्तःपुरे वद ॥ १५ ॥

शत्रुपत्न्याः कथं साधु ! सेवन्ते मामरिं मुदा ।

शशिध्वजः शूरमानी मूर्च्छितं हन्ति नो कथम् ? ॥ १६ ॥

सुशान्तोवाच । पाताले दिवि भूमौ वा नरनागसुराऽसुराः ।

नारायणस्य ते कल्के ! के वा ? सेवां न कुर्वते ॥ १७ ॥

यत् सेवकानां जगतां मित्राणां दर्शनादपि ।

निवर्त्तन्ते शत्रुभावस्तस्य साक्षात् कुतो रिपुः ? ॥ १८ ॥

त्वया सार्द्धं मम पतिः शत्रुभावेन संयुगे ।

यदि योग्यस्तदानेतुं किं समर्थो ? निजालयम् ॥ १९ ॥

हव दासी मम स्वामी अहं दासी निजा तव ।

आवयोः सम्प्रसादाय आगतोऽसि महाभुज ! ॥ २० ॥

धर्म उवाच । अहं तवैतयोर्भक्त्या नामरूपानुकीर्त्तनात् ।

कृतार्थोऽस्मि कृतार्थोऽस्मि कृतार्थोऽस्मि कलिक्षय ! ॥ २१ ॥

कृतयुग उवाच । अधुनाहं कृतयुगं तव दासस्य दर्शनात् ।

त्वमीश्वरो जगत्पूज्यसेवकस्यास्य तेजसा ॥ २२ ॥

शशिध्वज उवाच । दण्डं मां दण्डय विभो ! योद्धृत्वादुद्यतायुधम् ।

येन कामादिरागेण त्वय्यात्मन्यपि वैरिता ॥ २३ ॥

इति कल्किर्वचस्तेषां निशम्य हसिताननः ।

त्वया जितोऽस्मीति नृपं पुनः पुनरुवाच ह ॥ २४ ॥

ततः शशिध्वजो राजा युद्धादाह्वय पुत्रकान् ।

सुशान्ताया मतिं बुद्ध्वा रमां प्रादात् स कल्कये ॥ २५ ॥

तदैत्य मरुदेवापी शशिध्वजसमाहृतौ ।

विशाखयूपभूपश्च रुधिराश्वश्च संयुगात् ॥ २६ ॥

शय्याकर्णनृपेणापि भल्लाटं पुरमाययुः ।

सेनागणैरसंख्यातैः सा पुरी मर्हिताभवत् ॥ २७ ॥

गजाश्वरयसम्बाधैः पत्तिच्छत्रयध्वजैः ।

कल्किनापि रमायाश्च विवाहोत्सवसम्पदाम् ॥ २८ ॥

द्रष्टुं समीयुस्त्वरिता हर्षात् सबलवाहनाः ।

शङ्खमेरीमृदङ्गानां वादित्राणाञ्च निस्वनैः ॥ २९ ॥

नृत्यगीतविधानैश्च पुरस्त्रीकृतमङ्गलैः ।

विवाहो रमया कल्कोरभूदतिसुखावहः ॥ ३० ॥

नृपा नानाविधैर्भोज्यैः पूजिता विविशुः सभाम् ।

ब्राह्मणाः क्षत्रिया वैश्याः शूद्राश्चावरजातयः ॥ ३१ ॥

विचित्रभोगाभरणाः कल्किं द्रष्टुमुपाविशन् ।

तस्यां सभायां शुशुभे कल्किः कमललोचनः ॥ ३२ ॥

नक्षत्रगणमध्यस्थः पूर्णः शशधरो यथा ।

रेजे राजगणाधीशो लोकान् सर्वान् विमोहयन् ॥ ३३ ॥

रमापतिं कल्किमवेक्ष्य भूपः

सभागतं पद्मदलायतेक्षणम् ।

जामातरं भक्तियुतेन कर्मणा
विवुध्य मध्ये निषसाद तत्र ह ॥ ३४ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे कल्किना
रमाविवाहो नाम दशमोऽध्यायः ।

एकादशोऽध्यायः ।

सूत उवाच । तत्राहुस्ते सभामध्ये वैष्णवं तं शशिध्वजम् ।
मुनिभिः कथिताशेषभक्तिव्यासक्तविग्रहम् ॥ १ ॥
सुशान्ताच्च कृतेनापि धर्मेण विधिवद् युताम् ।
राजान् जघुः । युवां नारायणास्यास्य कल्किः श्वशुरतां गतौ ।
वयं नृपा इमे लोका ऋषयो ब्राह्मणाश्च ये ॥ २ ॥
प्रेक्ष्य भक्तिवितानं वा हरौ विस्मितमानसाः ।
पृच्छामस्वामियं भक्तिः क्व लब्धा ? परमात्मनः ॥ ३ ॥
कस्य वा ? शिञ्जिता राजन् ! किंवा ? नैसर्गिकी तव ।
योतुमिच्छामहे राजन् ! त्रिजगज्जनपावनीम् ।
कथां भागवतीं त्वत्तः संसाराश्रमनाशिनीम् ॥ ४ ॥
शशिध्वज उवाच । स्त्रीपुंसोरावयोस्तत्तत् शृणुतामोघविक्रमाः ॥
वृत्तं यज्जन्मकर्मादि स्मृतिं तद्भक्तिलक्षणम् ॥ ५ ॥
पुरा युगसहस्रान्ते गृध्रोऽहं पूतिमांसभुक् ।
गृध्रीयं मे प्रियारण्ये कृतनीडो वनस्पती ॥ ६ ॥
चचार कामं सर्वत्र वनोपवनसङ्कुले ।
मृतानां पूतिमांसोघैः प्राणिनां वृत्तिकल्पकौ ॥ ७ ॥
एकदा लुब्धकः क्रूरो लुलोभ पिशिताशिनौ ।
आवां वीक्ष्य गृहे पुष्टं गृध्रं तत्राप्ययोजयत् ॥ ८ ॥

तं वीक्ष्य जातविश्रम्भौ क्षुधया परिपीडितौ ।
 स्त्रीपुंसौ पतितौ तत्र मांसलोभितचेतसौ ॥ ९ ॥
 बद्धावां वीक्ष्य तदा हर्षादागत्य लुब्धकः ।
 जग्राह कण्ठे तरसा चञ्चुयाघातपीडितः ॥ १० ॥
 आवां गृहीत्वा गण्डक्याः शिलायां सलिलान्तिके ।
 मस्तिकं चूर्णयामास लुब्धकः पिशिताशनः ॥ ११ ॥
 चक्राङ्कितशिलागङ्गामरणादपि तत्क्षणात् ।
 ज्योतिर्मयविमानेन सद्यो भूत्वा चतुर्भुजौ ॥ १२ ॥
 प्राप्नो वैकुण्ठनिलयं सर्वलोकनमस्कृतम् ।
 तत्र स्थित्वा युगशतं ब्रह्मणो लोकमागतौ ॥ १३ ॥
 ब्रह्मलोके पञ्चशतं युगानामुपभुज्य वै ।
 देवलोके कालवशाद् गतं युगचतुःशतम् ॥ १४ ॥
 ततो भुवि नृपास्तावत् बद्धस्रनुरहं स्मरन् ।
 हरिरनुग्रहं लोके शालग्रामशिलाश्रमम् ॥ १५ ॥
 जातिस्मरत्वं गण्डक्याः किं तस्याः कथयाम्यहम् ।
 यज्जलस्पर्शमात्रेण माहात्म्यं महदद्भुतम् ॥ १६ ॥
 चक्राङ्कितशिलास्पर्शमरणस्येष्टं फलम् ।
 न जाने वासुदेवस्य सेवया किं भविष्यति ॥ १७ ॥
 इत्यावां हरिपूजासु हर्षविह्वलचेतसौ ।
 नृत्यन्तावनुगायन्तौ विलुठन्तौ स्थिताविह ॥ १८ ॥
 कल्केर्नारायणांशस्य अवतारः कलिक्षयः ।
 पुरा विदितवीर्यस्य पृष्टो ब्रह्ममुखात् श्रुतः ॥ १९ ॥
 इति राजसभायां सः श्रावयित्वा निजाः कथाः ।
 ददौ गजानामयुतमखानां लक्षमादरात् ॥ २० ॥

रथानां षट्सहस्रान्तु ददौ पूर्णस्य भक्तिः ।

दासीनां युवतीनाञ्च रमानाथाय षट्शतम् ॥ २१ ॥

रत्नानि च महार्घाणि दत्त्वा राजा शशिध्वजः ।

मेने कृतार्थमात्मानं स्वजनैर्बान्धवैः सह ॥ २२ ॥

सभासद इति श्रुत्वा पूर्वजन्मोदिताः कथाः ।

विस्मयाविष्टमनसः पूर्णं तं मेनिरे नृपम् ॥ २३ ॥

कल्किं सुवन्तो ध्यायन्तो प्रशंसन्तो जगज्जनाः ।

शुनस्तस्माद्भराजानं लक्षणं भक्तिभक्तयोः ॥ २४ ॥

नृपा जञुः । भक्तिकाम्याद् भगवतः को वा ? भक्तो विधानवित् ।

किं करोति किमश्नाति क्व वा वसति वक्ति किम् ? ॥ २५ ॥

एतान् वर्णय राजेन्द्र ! सर्वं त्वं वेत्सि सादरात् ।

जातिस्मरत्वात् कृष्णस्य जगतां पावनेच्छया ॥ २६ ॥

इति तेषां वचः श्रुत्वा प्रफुल्लवदनो नृपः ।

साधुवादैः समासन्त्य तानाह ब्रह्मन्मोदितम् ॥ २७ ॥

शशिध्वज उवाच । पुरा ब्रह्मसभामध्ये महर्षिगणसङ्गुक्ते ।

सनको नारदं प्राह भवद्भिर्यस्त्विहोदिताः ॥ २८ ॥

तेषामनुग्रहेणाहं तत्रोषित्वा श्रुताः कथाः ।

यास्ताः संकथयामीह शृणुष्वं पापनाशनाः ॥ २९ ॥

सनक उवाच । का भक्तिः ? संवृतिहरा हरौ लोकनमस्कृता ।

तामादौ वर्णय मुने ! नारदावहिता वयम् ॥ ३० ॥

नारद उवाच । मनःषष्ठानीन्द्रियाणि संयम्य परया धिया ।

गुरावपि न्यसेद्देहं लोकतत्त्वविचक्षणः ॥ ३१ ॥

गुरौ प्रसन्ने भगवान् प्रसीदति हरिः स्वयम् ।

प्रणवाग्निप्रियामध्ये सवर्णं तन्निदेशतः ॥ ३२ ॥

स्मरेदनन्यथा बुद्ध्या देशिकः सुसमाहितः ।
 पादार्घ्याचमनीयाद्यैः स्नानवासोविभूषणैः ॥ ३३ ॥
 पूजयित्वा वासुदेवपादपद्मं समाहितः ।
 सर्वाङ्गसुन्दरं रम्यं स्मरेत् हृत्पद्ममध्यगम् ॥ ३४ ॥
 एवं ध्यात्वा वाक्यमनोबुद्धीन्द्रियगणैः सह ।
 आत्मानमर्पयेद् विद्वान् हरावेकान्तभाववित् ॥ ३५ ॥
 अङ्गानि देवास्त्वेषान्तु नामानि विदितान्युत ।
 विष्णोः कल्केरनन्तस्य तान्येवान्यत्र विद्यते ॥ ३६ ॥
 सेव्यः कृष्णः सेवकोऽहमन्ये तस्यात्ममूर्त्ययः ।
 अविद्योपाधयो ज्ञानाद् वदन्ति प्रभवादयः ॥ ३७ ॥
 भक्तस्यापि हरौ द्वैतं सेव्यसेवकवत् तदा ।
 नान्यद् विना तमित्येव क्व च ? किञ्च न विद्यते ॥ ३८ ॥
 भक्तः स्मरति तं विष्णुं तन्नामानि च गायति ।
 तत् कर्माणि करोत्येव तदानन्दसुखोदयः ॥ ३९ ॥
 नृत्यत्युद्धतवद्रीति हसति प्रैति तन्मनाः ।
 विलुठत्यात्मविस्मृत्या न वेत्ति कियदन्तरम् ॥ ४० ॥
 एवंविधा भगवतो भक्तिरव्यभिचारिणी ।
 पुनाति सहसा लोकान् सदेवासुरमानुषान् ॥ ४१ ॥
 भक्तिः सा प्रकृतिर्नित्या ब्रह्मसम्पत् प्रकाशिता ।
 शिवविष्णुब्रह्मरूपा वेदाद्यानां वरापि वा ॥ ४२ ॥
 भक्ताः सत्वगुणाध्यासात् रजसेन्द्रियलालसाः ।
 तमसा घोरसङ्कल्पा भजन्ति द्वैतदृग् जनाः ॥ ४३ ॥
 सत्त्वाग्निर्गुणतामेति रजसा विषयसृष्ट्या ।
 तमसा नरकं यान्ति संसाराद्वैतधर्मिणि ॥ ४४ ॥

उच्छिष्टमवशिष्टं वा पथं पूतमभीक्षितम् ।
 भक्तानां भोजनं विष्णोर्नैवेद्यं सात्त्विकं मतम् ॥ ४५ ॥
 इन्द्रियप्रीतिजननं शुक्रशोणितवर्द्धनम् ।
 भोजनं राजसं शुद्धमायुरारोग्यवर्द्धनम् ॥ ४६ ॥
 अतःपरं तामसानां कट्वन्तोष्णविदाहिकम् ।
 पूतिपर्युषितं ज्ञेयं भोजनं तामसप्रियम् ॥ ४७ ॥
 सात्त्विकानां वने वासो ग्रामे वासस्तु राजसः ।
 तामसं द्यूतमद्यादिसदनं परिकीर्तितम् ॥ ४८ ॥
 न दाता स हरिः किञ्चित् सेवकस्तु न याचकः ।
 तथापि परमा प्रीतिस्तयोः किमिति शाश्वती ॥ ४९ ॥

इत्येतत् भगवत ईश्वरस्य विष्णो-

गुणकथनं सनको विबुध्य भक्त्या ।

सविनयवचनैः सुरर्षिवर्यं

परिणत्वेन्द्रपुरं जगाम शुद्धः ॥ ५० ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे

नृपगणशशिध्वजसंवादे जातिस्मरत्वकथनं

नाम एकादशोऽध्यायः ।

—०—

द्वादशोऽध्यायः ।

शशिध्वज उवाच ।

एतद् वः कथितं भूपाः ! कथनीयोरुक्कर्मणः ।

कथा भक्तस्य भक्तेश्च किमन्यत् कथयाम्यहम् ॥ १ ॥

भूपा ऊचुः । त्वं राजन् ! वैष्णवश्चेष्टः सर्वसत्त्वहिते रतः

तवावेशः कथं युद्धरङ्गे हिंसादिकर्मणि ॥ २ ॥

प्रायशः साधवो लोके जीवानां हितकारिणः ।

प्राणबुद्धिधनैर्वाग्भिः सर्वेषां विषयात्मनाम् ॥ ३ ॥

शशिध्वज उवाच ।

दैतप्रकाशिनी या तु प्रकृतिः कामरूपिणी ।

सा सूते त्रिजगत् कृत्स्नं वेदांश्च त्रिगुणात्मिका ॥ ४ ॥

ते वेदास्त्रिजगत् धर्मशासना धर्मनाशनाः ।

भक्तिप्रवर्तका लोके कामिनां विषयैषिणाम् ॥ ५ ॥

वात्स्यायनादिमुनयो मनवो वेदपारगाः ।

बहन्ति बलिमीशस्य वेदवाक्यानुशासिताः ॥ ६ ॥

वयं तदनुगाः कर्मधर्मनिष्ठा रणप्रियाः ।

जिघांसन्तं जिघांसामो वेदार्थकृतनिश्चयाः ॥ ७ ॥

अबध्यस्य बधे यावांस्तावान् बध्यस्य रक्षणे ।

इत्याह भगवान् व्यासः सर्ववेदार्थतत्परः ॥ ८ ॥

प्रायश्चित्तं न तत्रास्ति तत्राधर्मः प्रवर्तते ।

अतोऽत्र वाहिनीं हत्वा भवतां युधि दुर्जयाम् ॥ ९ ॥

धर्मं कृतञ्च कल्हान्तु समानीयागता वयम् ।

एषा भक्तिर्मम मता तवाभिप्रेतमीरय ॥ १० ॥

अहं तदनुवक्ष्यामि वेदवाक्यानुसारतः ।

यदि विष्णुः स सर्वत्र तदा किं हन्ति को हतः ? ॥ ११ ॥

हन्ता विष्णुर्हतो विष्णुर्वधः कस्यास्ति तत्र चेत् ।

युद्धयज्ञादिषु बधे न बधो वेदशासनात् ॥ १२ ॥

इति गायन्ति मुनयो मनवश्च चतुर्दशम् ।

इत्थं युद्धैश्च यज्ञैश्च भजामो विष्णुमीश्वरम् ॥ १३ ॥

अतो भागवतीं मायामाश्रित्य विधिना यजन् ।

सेव्यसेवकभावेन सुखी भवति नान्यथा ॥ १४ ॥
 भूपा ऊचुः । निमेषूपस्य भूपाल ! गुरोः शापात् मृतस्य च ।
 तादृशे भोगायतने विरागः कथमुच्यताम् ॥ १५ ॥
 शिष्यशापात् वशिष्ठस्य देहावाप्तिर्मृतस्य च ।
 श्रूयते किल मुक्तानां जन्म भक्तविमुक्तता ॥ १६ ॥
 अतो भागवती माया दुर्बोद्धा विजितात्मनाम् ।
 विमोहयन्ति संसारे नानात्वादिन्द्रजालवत् ॥ १७ ॥
 इति तेषां वचो भूयः श्रुत्वा राजा शशिध्वजः ।
 प्रोवाच वदतां श्रेष्ठो भक्तिप्रवणया धिया ॥ १८ ॥
 शशिध्वज उवाच । बहुना जन्मानामन्ते तीर्थक्षेत्रादियोगतः ।
 दैवाद् भवेत् साधुसङ्गस्तस्मादीश्वरदर्शनम् ॥ १९ ॥
 ततः सालोक्यतामप्राप्य भजन्त्यादृतचेतसः ।
 मुक्ता भोगाननुपमान् भक्तो भवति संसृतौ ॥ २० ॥
 रजोजुषः कर्मपराः हरिपूजापराः सदा ।
 तन्नामानि प्रगायन्ति तद्रूपस्मरणोत्सुकाः ॥ २१ ॥
 अवतारानुकरणपर्वव्रतमहोत्सवाः ।
 भगवद्भक्तिपूजाढ्याः परमानन्दसंप्लुताः ॥ २२ ॥
 अतो मोक्षं न वाञ्छन्ति दृष्टमुक्तिफलोदयाः ।
 मुक्ता लभन्ते जन्मानि हरिभावप्रकाशकाः ॥ २३ ॥
 हरिरूपाः क्षेत्रतीर्थपावना धर्मतत्पराः ।
 सारासारविदः सेव्यसेवका द्वैतविग्रहाः ॥ २४ ॥
 यथावतारः कृष्णस्य तथा तत्सेविनामिह ।
 एवं निमेषनिमिषता लीला भक्तस्य स्तोचने ॥ २५ ॥
 मुक्तस्यापि वशिष्ठस्य शरीरभजनादरः ।

एतद्देवः कथितं भूपा ! माहात्म्यं भक्तिभक्तयोः ॥ २६ ॥
 सद्यःपापहरं पुंसां हरिभक्तिविवर्द्धनम् ।
 सर्वेन्द्रियस्थदेवानामानन्दसुखसञ्चयम् ।
 कामरागादिदोषघ्नं मायामोहनिवारणम् ॥ २७ ॥
 नानाशस्त्रपुराणवेदविमलव्याख्यामृताश्लोनिधिं
 संमथ्यातिचिरं त्रिलोकमुनयो व्यासादयो भावुकाः ।
 कृष्णे भावमनन्यमेवममलं हैयङ्गवीनं नवं
 लब्ध्वा संमृतिनाशनं त्रिभुवने श्रीकृष्णतुल्यायते ॥ २८ ॥
 इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे
 भक्तिभक्तमाहात्म्यं नाम द्वादशोऽध्यायः ।

त्रयोदशोऽध्यायः ।

सूत उवाच । इति भूपः संभायां सः कथयित्वा निजाः कथाः ।

शशिध्वजः प्रीतमनाः प्राह कल्किं कृताञ्जलिः ॥ १ ॥

शशिध्वज उवाच ।

त्वं हि नाथ ! त्रिलोकेश ! एते भूपास्त्वदाश्रयाः ।

मां तथा विद्धि राजानं त्वन्निदेशकरं हरि ॥ २ ॥

तपस्तप्तुं यामि कामं हरिद्वारं मुनिप्रियम् ।

एते मत्पुत्रपौत्राश्च पालनीयास्त्वदाश्रयाः ॥ ३ ॥

ममापि कामं जानासि पुरा जाम्बवतो यथा ।

निधनं द्विविदस्यापि तदा सर्वं सुरेश्वर ! ॥ ४ ॥

इत्युक्त्वा गन्तुमुद्युक्तं भार्यया सहितं नृपम् ।

लज्जयाधोमुखं कल्किं प्राहुर्भूपाः किमित्युतः ॥ ५ ॥

हे नाथ ! किमनेनोक्तं यत् श्रुत्वा त्वमधोमुखः ।

कथं ? तद्ब्रूहि कामं नः किं वा नः शधि संशयात् ॥ ६ ॥

कल्किरुवाच । अमुं पृच्छत वो भूपा यूष्माकं संशयच्छिदम् ।

शशिध्वजं महाप्राज्ञं मङ्गलितनययम् ॥ ७ ॥

इति कल्केर्वचः श्रुत्वा ते भूपाः प्रोक्तकारिणः ।

राजानं तं पुनः प्राहुः संशयापन्नमानसाः ॥ ८ ॥

नृपा जनुः । किं त्वया कथितं राजन् ! शशिध्वज ! महामते ! ।

कथं कल्किस्तद्वदिदं श्रुत्वैवाभूदधोमुखः ॥ ९ ॥

शशिध्वज उवाच । पुरा रामावतारेण लक्ष्मणादिन्द्रजिदु बधम् ।

मोक्षञ्चालक्ष्य द्विविदो राक्षसत्वात् स दारुणात् ॥ १० ॥

अग्न्यागारे ब्रह्मवीरवधेनैकाहिको ज्वरः ।

लक्ष्मणस्य शरीरेण प्रविष्टो मोहकारकः ॥ ११ ॥

तं व्याकुलमभिप्रेक्ष्य द्विविदो भिषजां वरः ।

अश्विवंशेन सञ्जातः स्वापयामास लक्ष्मणम् ॥ १२ ॥

लिखित्वा रामभद्रस्य संज्ञापत्नीमतन्द्रितः ।

लक्ष्मणं दर्शयामास ऊर्ध्वस्तिष्ठन् महाभुजः ॥ १३ ॥

लक्ष्मणो वीक्ष्य तां पत्नीं विज्वरो बलवानभूत् ।

स ततो द्विविदं प्राह वरं वरय वानर ! ॥ १४ ॥

द्विविदस्तद्वचः श्रुत्वा लक्ष्मणं प्राह हृष्टवत् ।

त्वत्तो मे मरणं प्रार्थ्यं वानरत्वाच्च मोचनम् ॥ १५ ॥

पुनस्तं लक्ष्मणः प्राह मम जन्मान्तरे तव ।

मोचनं भविता कीश ! बलरामशरीरिणः ॥ १६ ॥

समुद्रस्योत्तरे तीरे द्विविदो नाम वानरः ।

एकाहिकं ज्वरं हन्ति लिखनं यस्तु पश्यति ॥ १७ ॥

इति मन्वाक्षरं द्वारि लिखित्वा तालपत्रके ।
 यस्तु पश्यति तस्यापि नश्यत्यैकाहिकज्वरः ॥ १८ ॥
 इति तस्य वरं लब्ध्वा चिरायुः सुस्थवानरः ।
 बलरामास्त्रभिन्नात्मा मोक्षमापाकुतोभयम् ॥ १९ ॥
 तथा क्षेत्रे सूतपुत्रो निहतो लोमहर्षणः ।
 बलरामास्त्रयुक्तात्मा नैमिषेऽभूत् स्ववाञ्छया ॥ २० ॥
 जाम्बुवांश्च पुरा भूपा वामनत्वं गतिं हरौ ।
 तस्याप्यूर्ध्वगतं पादं तत्र चक्रे प्रदक्षिणम् ॥ २१ ॥
 मनोजवं तं निरीक्ष्य वामनः प्राह विस्मितः ।
 मत्तो वृणु वरं कामसृक्षाधीश ! महाबल ! ॥ २२ ॥
 इति तं हृष्टवदनो ब्रह्मांशो जाम्बुवान् मुदा ।
 प्राह भो ! चक्रदहनात् मम मृत्युर्भविष्यति ॥ २३ ॥
 इत्युक्त्वा वामनः प्राह कृष्णजन्मनि मे तव ।
 मोक्षश्चक्रेण संभिक्षशिरसः संभविष्यति ॥ २४ ॥
 मम कृष्णावतारे तु सूर्यभक्तस्य भूपतेः ।
 सत्वाजितस्तु मण्यर्थे दुर्वादः समजायत ॥ २५ ॥
 प्रसेनस्य तव भ्रातुर्वधस्तु मणिहेतुकः ।
 सिंहात् तस्यापि मण्यर्थे बधो जाम्बवता कृतः ॥ २६ ॥
 दुर्वादभयभीतस्य कृष्णस्यामिततेजसः ।
 मण्यन्वेषणचित्तस्य ऋतेणाभूद्रणो विले ॥ २७ ॥
 स निजेशं परिज्ञाय तच्चक्रग्रस्तबन्धनम् ।
 मुक्तो बभूव सहसा कृष्णं पश्यन् सलक्ष्मणम् ॥ २८ ॥
 नवदूर्वादलश्यामं दृष्ट्वा प्रादात् निजात्मजाम् ।
 तदा जाम्बवतीं कन्यां प्रगृह्य मणिना सह ॥ २९ ॥

द्वारकां पुरमागत्य सभायां मामुपाह्वयत् ।
 आह्वय मञ्चं प्रददौ मणिं मुनिगणार्चितम् ॥ ३० ॥
 सोऽहं तां लज्जया तेन मणिना कन्यकां स्वकाम् ।
 विवाहेन ददावञ्चै लावण्याज्जगृहे मणिम् ॥ ३१ ॥
 तां सत्यभामामादाय मणिं मय्यर्प्य स प्रभुः ।
 द्वारकामागत्य पुनर्गजाह्वयमगादिभुः ॥ ३२ ॥
 गते कृष्णे मां निहत्य शतधन्वाग्रहीन्मणिम् ।
 अतोऽहमिह जानामि पूर्वजन्मनि यत् कृतम् ॥ ३३ ॥
 मिथ्याभिशपात् कृष्णस्य नैवाभून्मोचनं मम ।
 अतोऽहं कल्किरूपाय कृष्णाय परमात्मने ।
 दत्त्वा रमां सत्यभामारूपिणीं यामि सन्नतिम् ॥ ३४ ॥
 सुदर्शनास्त्रघातेन मरणं मम काङ्क्षितम् ।
 मरणेऽभूदिति ज्ञात्वा रणे वाञ्छामि मोचनम् ॥ ३५ ॥
 इत्थसौ जगतामीशः कल्किः श्वशुरघातनम् ।
 श्रुत्वैवाधोमुखस्तस्थौ क्रिया धर्मभिया प्रभुः ॥ ३६ ॥
 अत्याश्चर्यमपूर्वमुत्तममिदं श्रुत्वा नृपा विस्मिता
 लोकाः संसदि हर्षिता मुनिगणाः कल्केर्गुणाकर्षिताः ।
 आख्यानं परमादरेण सुखदं धन्यं यशस्यं परं
 श्रीमद्भूपशशिध्वजेरितवचो मोक्षप्रदं चाभवत् ॥ ३७ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे शशिध्वजे-
 रितचक्रमरणाख्यानं नाम त्रयोदशोऽध्यायः ।

चतुर्दशोऽध्यायः ।

सूत उवाच । ततः कल्किर्महातेजाः खशुरं तं शशिव्वनम् ।

समामन्त्रा वचस्त्रितैः सह भूपैर्ययौ हरिः ॥ १ ॥

शशिव्वजो वरं लब्ध्वा यथाकामं महेस्वरीम् ।

सुत्वा मायां त्यक्तमायः सप्रियः प्रययौ वनम् ॥ २ ॥

कल्किः सेनागणैः सार्धं प्रययौ काञ्चनीं पुरीम् ।

गिरिदुर्गाद्वतां गुप्तां भोगिभिर्विषवर्धिभिः ॥ ३ ॥

विदार्य दुर्गं सगणः कल्किः परपुरञ्जयः ।

छित्त्वा विषायुधान् बाणैस्तां पुरीं ददृशेऽच्युतः ॥ ४ ॥

मणिकाञ्चनचित्राढ्यां नागकन्यागणाहताम् ।

हरिश्चन्दनवृक्षाढ्यां मनुजैः परिवर्जिताम् ॥ ५ ॥

विलोक्य कल्किः प्रहसन् प्राह भूपान् किमित्यहो ! ।

सर्पस्येयं पुरी रम्या नराणां भयदायिनी ।

नागनारीगणाकीर्णा किं यास्यामो वदन्निह ॥ ६ ॥

इति कर्त्तव्यताव्यग्रं रमानाथं हरिं प्रभुम् ।

भूपांस्तदनुरूपाश्च खे वागाहाशरीरिणी ॥ ७ ॥

विलोक्य नेमां सेनाभिः प्रवेष्टुं भोस्त्वमर्हसि ।

त्वां विनान्ये मरिष्यन्ति विषकन्यादृशादपि ॥ ८ ॥

आकाशबाणीमाकर्ण्य कल्किः शुकसहायकृत् ।

यथावेकः खड्गधरस्तुरगेण त्वरान्वितः ॥ ९ ॥

गत्वा तां ददृशे वीरो धीराणां धैर्यनाशिनीम् ।

रूपेणान्वक्ष्य क्षत्त्रीशं प्राह प्रहसितानना ॥ १० ॥

विषकन्योवाच । संसारेऽस्मिन् मम नयनयोर्वीक्षणक्षीणदेहा

लोका भूपाः कति कति गता मृत्युमृत्युग्रवीर्याः ।

साहं दीनासुरसुरनरप्रेक्षणप्रेमहीना

ते नेत्राजद्वयरससुधाप्लाविता त्वां नमामि ॥ ११ ॥

क्वाहं विषिच्छणा दीना क्वामृतेक्षणसङ्गमः ।

भवेऽस्मिन् भाग्यहीनायाः केनाहो ! तपसा कृतः ॥ १२ ॥

कल्किरुवाच । कासि कन्यासि सुश्रोणि ! कस्मादेषा गतिस्तव ।

ब्रूहि मां कर्मणा केन विषनेत्रं तवाभवत् ॥ १३ ॥

विषकन्योवाच । चित्रग्रीवस्य भार्याहं गन्धर्वस्य महामते ! ।

सुलोचनेति विख्याता पत्युरत्यन्तकामदा ॥ १४ ॥

एकदाहं विमानेन पत्या पीठेन सङ्गता ।

गन्धमादनकुक्षेषु रेमे कामकलाकुला ॥ १५ ॥

तत्र यक्षमुनिं दृष्ट्वा विवृताकारमातुरम् ।

रूपयौवनगर्वेण कटाक्षेणाहसं मदात् ॥ १६ ॥

सोपालम्भं मुनिः श्रुत्वा वचनञ्च समाप्रियम् ।

शशाप मां क्रुधा तत्र तेनाहं विषदर्शना ॥ १७ ॥

निक्षिप्ताहं सर्पपुरे काञ्चन्यां नागिनीगणे ।

पतिहीना दैवहीना चरामि विषवर्षिणी ॥ १८ ॥

न जाने केन तपसा भवद् दृष्टिपथं गता ।

त्यक्तशपासृताक्षाहं पतिलोकं व्रजाम्यतः ॥ १९ ॥

अहो ! तेषामस्तु शापः प्रसादो मा सतामिह ।

पत्युः शपादृषेमीच्छात् तव पादाजदर्शनम् ॥ २० ॥

इत्युक्त्वा सा ययौ स्वर्गं विमानेनार्कवर्चसा ।

कल्किस्तु तत् पुराधीशं नृपं चक्रे महामतिम् ॥ २१ ॥

अमर्षस्तत्सुतो धीमान् सहस्रो नाम तत्सुतः ।
 सहस्रतः सुतश्चासीद्राजा विश्रुतवानसिः ॥ २२ ॥
 बृहन्नलानां भूपानां सम्भूता यस्य वंशजाः ।
 तं मनुं भूपशार्दूलं नानामुनिगणैर्हतः ॥ २३ ॥
 अयोध्यायां चाभिषिच्य मथुरामगमहरिः ।
 तस्यां भूपं सूर्यकेतुमभिषिच्य महाप्रभम् ॥ २४ ॥
 भूपं चक्रे ततो गत्वा देवापि वारणावते ।
 अरिस्थलं वृकस्थलं माकन्दञ्च गजाद्वयम् ॥ २५ ॥
 पञ्चदेशेश्वरं कृत्वा हरिः शम्भलमाययौ ।
 शीघ्रं पीण्डं पुलिन्दञ्च सुराङ्गं मगधं तथा ।
 कविप्राज्ञसुमन्त्रेभ्यः प्रददौ भ्रातृवत्सलः ॥ २६ ॥
 कीकटं मध्यकर्णाटमन्धमोडं कलिङ्गकम् ।
 अङ्गं वङ्गं स्वर्गोत्तेभ्यः प्रददौ जगदीश्वरः ॥ २७ ॥
 स्वयं शम्भलमध्यस्थः कङ्ककेन कलापकान् ।
 देशं विशाखयूपाय प्रादात् कल्किः प्रतापवान् ॥ २८ ॥
 चीलवर्वरकर्वास्थान् द्वारकादेशमध्यगान् ।
 पुत्रेभ्यः प्रददौ कल्किः कृतवर्म्मपुरस्कृतान् ॥ २९ ॥
 पितृ धनानि रत्नानि ददौ परमभक्तितः ।
 प्रजाः समाश्वास्य हरिः शम्भलग्रामवासिनः ॥ ३० ॥
 पद्मया रमया कल्किर्गृहस्थो मुमुदे भृशम् ।
 धर्म्मश्चतुष्पादभवत् कृतपूर्णं जगत्त्रयम् ॥ ३१ ॥
 देवा यथोक्तफलदाश्चरन्ति भुवि सर्वतः ।
 सर्वशस्या वसुमती हृष्टपुष्टजनावृता ।
 शाख्यचौर्यान्वृतैर्हीना आधिव्याधिविवर्जिता ॥ ३२ ॥

विप्रा वेदविदः सुमङ्गलयुता नार्थ्यस्तु चार्या व्रतैः
 पूजाहोमपराः पतिव्रतधरा यागोद्यताः क्षत्रियाः ।
 वैश्या वस्तुषु धर्मतो विनिमयैः श्रीविष्णुपूजापराः
 शूद्रास्तु द्विजसेवनाडरिकथालापाः सपर्यापराः ॥३३॥
 इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे
 विषकन्यामोक्षकृतधर्मप्रवृत्तिकथनं
 नाम चतुर्दशोऽध्यायः ।

पञ्चदशोऽध्यायः ।

शौनक उवाच । शशिध्वजो महाराजः सुत्वा मायां गतः कुतः ।
 का वा ? मायास्तुतिः सूत वद तत्त्वविदां वर ! ।
 या त्वत्कथा विष्णुकथा वक्तव्या सा विशुद्ध्ये ॥ १ ॥
 सूत उवाच । शृणुध्वं मुनयः ! सर्वे ! मार्कण्डेयाय पृच्छते ।
 शुकः प्राह विशुद्धात्मा मायास्तवमनुत्तमम् ॥ २ ॥
 तत् शृणुष्व प्रवक्ष्यामि यथाधीतं यथाश्रुतम् ।
 सर्वकामप्रदं नृणां पापतापविनाशनम् ॥ ३ ॥
 शुक उवाच । भस्माटनगरं त्यक्त्वा विष्णुभक्तः शशिध्वजः ।
 आत्मसंसारमोक्षाय मायास्तवमलं जगौ ॥ ४ ॥

शशिध्वज उवाच ।

श्रीं क्लींकारां सत्त्वसारां विशुद्धां ब्रह्मादीनां मातरं वेदबोध्याम् ।
 तन्वीं स्वाहां भूततन्मात्रकक्षां वन्दे वन्द्यां देवगन्धर्वसिद्धैः ॥ ५ ॥
 लोकातीतां द्वैतभूतां समीडे भूतैर्भय्यां व्याससामासिकाद्यैः ।
 विद्वद्भीतां कालकलोललोलां लीलापाङ्गचिप्तसंसारदुर्गाम् ॥ ६ ॥

पूर्णां प्राप्यां द्वैतलभ्यां शरण्यामाद्ये शेषे मध्यतो या विभाति ।
 नानारूपैर्देवतिर्यङ्मनुष्यैस्तामाधारां ब्रह्मरूपां नमामि ॥७॥
 यस्या भासा त्रिजगद्भाति भूतैर्न भात्येतत्तदभावे विधातुः ।
 कालो दैवं कर्म चोपाधयो ये तस्या भासा तां विशिष्टां नमामि ॥८॥
 भूमौ गन्धो रसताप्सु, प्रतिष्ठा रूपं तेजस्येव वायौ सृशत्वम् ।
 खे शब्दो वा यच्चिदाभास्ति नाना तामभ्येतां विश्वरूपां नमामि ॥९॥
 सावित्री त्वं ब्रह्मरूपा भवानी भूतेशस्य, श्रीपतेः श्रीस्वरूपाः
 शची शक्रस्यापि नाकेश्वरस्य पत्नी श्रेष्ठा भासि माये ! जगत्सु ॥१०॥
 बाल्ये बाला युवती यौवने त्वं वार्द्धक्ये या स्थविरा कालकल्पा ।
 नानाकारैर्यागयोगैरूपास्या ज्ञानातीता कामरूपा विभासि ॥११॥
 वरेण्या त्वं वरदा लोकसिद्ध्या साध्वी धन्या लोकमान्या सुकन्या ।
 चण्डी दुर्गा कालिका कालिकाख्या नानादेशे रूपवैशैर्विभासि ॥१२॥

तव चरणसरोजं देवि ! देवादिवन्द्यं

यदि हृदयसरोजे भावयन्तीह भक्त्या ।

श्रुतियुगकुहरे वा संश्रुतं धर्मसम्पत्

जनयति जगदाद्ये ! सर्वसिद्धिञ्च तेषाम् ॥ १३ ॥

मायास्तवमिदं पुण्यं शुकदेवेन भाषितम् ।

मार्कण्डेयादवाप्यापि सिद्धिं लोभे शशिध्वजः ॥ १४ ॥

कोकामुखे तपस्तप्त्वा हरिं ध्यात्वा वनान्तरे ।

सुदर्शनेन निहतो वैकुण्ठं शरणं ययौ ॥ १५ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे

मायास्तवो नाम पञ्चदशोऽध्यायः ।

षोडशोऽध्यायः ।

सूत उवाच । एतद् वः कथितं विप्राः ! शशिध्वजविमोक्षणम् ।

कल्केः कथामप्रतिमां शृण्वन्तु विबुधर्षभाः ! ॥ १ ॥

वेदो धर्मः कृतयुगं देवा लोकाश्चराचराः ।

हृष्टाः पुष्टाः सुसन्तुष्टाः कल्की राजनि चाभवन् ॥ २ ॥

नानादेवादिलिङ्गेषु भूषणैर्भूषितेषु च ।

इन्द्रजालिकवद् वृत्तिकल्पकाः पूजका जनाः ॥ ३ ॥

न सन्ति मायामोहाढ्याः पाषण्डाः साधुवञ्चकाः ।

तिलकार्चितसर्वाङ्गाः कल्की राजनि कुत्रचित् ॥ ४ ॥

शम्भले वसतस्तस्य पद्मया रमया सह ।

प्राह विष्णुयशाः पुत्रं देवान् यष्टुं जगद्धितान् ॥ ५ ॥

तच्छ्रुत्वा प्राह पितरं कल्किः परमहर्षितः ।

विनयावनतो भूत्वा धर्मकामार्थसिद्धये ॥ ६ ॥

राजसूयैर्वाजपेयैरश्वमेधैर्महामखैः ।

नानायागैः कर्मतन्त्रैरीजे क्रतुपतिं हरिम् ॥ ७ ॥

कृपराभवशिष्टाद्यैर्व्यासधौम्याकृतव्रणैः ।

अश्वत्थाममधुच्छन्दो मन्दपालैर्महात्मनः ॥ ८ ॥

गङ्गायमुनयोर्मध्ये स्नात्वावभृथमादरात् ।

दक्षिणाभिः समभ्यर्च्य ब्राह्मणान् वेदपारगान् ॥ ९ ॥

चर्यैश्चोष्यैश्च पेयैश्च पूगशकुलियावकैः ।

मधुमांसैर्मूलफलैरन्यैश्च विविधैर्द्विजान् ॥ १० ॥

भोजयामास विधिवत् सर्वकर्मसमृद्धिभिः ।

यत्र वज्रिर्हतः पाके वरुणो जलदो मरुत् ॥ ११ ॥

परिवेष्टा द्विजान् कामैः सदन्नाद्यैरतोषयत् ।
 वाद्यैर्नृत्यैश्च गीतैश्च पितृयज्ञमहोत्सवैः ॥ १२ ॥
 कल्किः कमलपत्राक्षः प्रहर्षः प्रददौ वसु ।
 स्त्रीबालस्थविरादिभ्यः सर्वेभ्यश्च यथोचितम् ॥ १३ ॥
 रश्मा तालधरानन्दी हुहुर्गायति नृत्यति ।
 दत्त्वा दानानि पात्रेभ्यो ब्राह्मणेभ्यः स ईश्वरः ॥ १४ ॥
 उवास तीरे गङ्गायाः पितृवाक्यानुमोदितः ।
 सभायां विष्णुयशसः पूर्वराजकथाः प्रियाः ॥ १५ ॥
 कथयन्तो हसन्तश्च हर्षयन्तो द्विजा बुधाः ।
 तत्रागतसुख्यरुणा नारदः सुरपूजितः ॥ १६ ॥
 तं पूजयामास मुदा पित्वा सह यथाविधि ।
 तौ सम्पूज्य विष्णुयशः प्रोवाच विनयान्वितः ।
 नारदं वैष्णवं प्रीत्या वीणापाणिं महासुनिम् ॥ १७ ॥

विष्णुयश उवाच ।

अहो ! भाग्यमहो ! भास्यं मम जन्मशतार्जितम् ।
 भवद्विधानां पूर्णानां यन्मे मोक्षाय दर्शनम् ॥ १८ ॥
 अद्याम्नयश्च सुहुतास्तृप्ताश्च पितरः परम् ।
 देवाश्च परिसन्तुष्टास्तवावेक्षणपूजनात् ॥ १९ ॥
 यत्पूजायां भवेत् पूज्यो विष्णुर्यन्ममदर्शनम् ।
 पापसङ्घं स्पर्शनाच्च किमहो ! साधुसङ्गमः ॥ २० ॥
 साधूनां हृदयं धर्मो वाचो देवाः सनातनाः ।
 कर्मक्षयाणि कर्माणि यतः साधुर्हरिः स्वयम् ॥ २१ ॥
 मन्ये न भौतिको देहो वैष्णवस्य जगत्त्रये ।
 यथावतारे कृष्णस्य सती दुष्टविनिग्रहे ॥ २२ ॥

पृच्छामि त्वामतो ब्रह्मन् ! मायासंसारवारिधौ ।
 नौकायां विष्णुभक्त्या च कर्णधारोऽसि पारकृत् ॥ २३ ॥
 केनाहं यातनागारात् निर्वाणपदमुत्तमम् ।
 लप्सामीह जगद्वन्धो ! कर्मणा शर्म तद्वद ॥ २४ ॥
 नारद उवाच । अहो ! बलवती माया सर्वाश्चर्यमयी शुभा ।
 पितरं मातरं विष्णुर्नैव मुञ्चति कर्हिचित् ॥ २५ ॥
 पूर्णो नारायणो यस्य सुतः कल्किर्जगत्पतिः ।
 तं विहाय विष्णुयश मत्तो मुक्तिमभीप्सति ॥ २६ ॥
 विविच्येत् ब्रह्मसुतः प्राह ब्रह्मयशःसुतम् ।
 विविक्ते विष्णुयशसं ब्रह्मसम्पद्विवर्द्धनम् ॥ २७ ॥
 नारद उवाच । देहावसाने जीवं सा दृष्ट्वा देहावलम्बनम् ।
 मायाह कर्तुमिच्छन्तं यन्मे तत् शृणु मोक्षदम् ॥ २८ ॥
 विन्ध्यादौ रमणी भूत्वा मायोवाच यथेच्छया ॥ २९ ॥
 मायोवाच । अहं माया मया त्यक्तः कथं जीवितुमिच्छसि ।
 जीव उवाच । नाहं जीवाम्यहं माये ! कायेऽस्मिन् जीवनाश्रये ।
 अहमित्यन्यथाबुद्धिर्विना देहं कथं भवेत् ॥ ३० ॥
 मायोवाच । देहबन्धे यथा श्लेषात् तथा बुद्धिः कथं तव ।
 मायाधीनां विना चेष्टां विशिष्टां ते कुतो वद ॥ ३१ ॥
 जीव उवाच । मां विना प्राज्ञता माये ! प्रकाशविषयसृष्ट्वा ३२
 मायोवाच । मायया जीवति नरश्चेष्टते हतचेतनः ।
 निःसारः सारवद् भाति गजभुक्तकपिल्यवत् ॥ ३३ ॥
 जीव उवाच । मम संसर्गजाता त्वं नानानामस्वरूपिणी ।
 मां विनिन्दसि किं मूढे ! स्वैरिणी स्वामिनं यथा ॥ ३४ ॥
 ममाभावे तवाभावः प्रोद्यत्सूर्ये तमो यथा ।

मामावर्त्य विभासि त्वं रविं नवघनो यथा ॥ ३५ ॥
 लीलावीजकुशूलासि मम माये ! जगन्मये ! ।
 नाद्यन्ते मध्यतो भासि नानात्वादिन्द्रजालवत् ॥ ३६ ॥
 एवं निर्विषयं नित्यं मनोव्यापारवर्जितम् ।
 अभीतिकमजीवञ्च शरीरं वीक्ष्य सात्यजत् ॥ ३७ ॥
 त्यक्त्वा मां सा ददौ शापमिति लोकेतवाप्रिय ! ।
 न स्थितिर्भविता काष्ठकुड्योपम ! कथञ्चन ॥ ३८ ॥
 सा माया तव पुत्रस्य कल्केर्विश्वात्मनः प्रभोः ।
 तां विज्ञाय यथाकामं चर गां हरिभावनः ॥ ३९ ॥
 निराशो निर्ममः शान्तः सर्वभोगेषु निष्पृहः ।
 विष्णौ जगदिदं ज्ञात्वा विष्णुर्जगति वासकृत् ।
 आत्मनात्मानमावेश्य सर्वतो विरतो भव ॥ ४० ॥
 एवं तं विष्णुयशसमामन्द्य च मुनीश्वरौ ।
 कल्किं प्रदक्षिणीकृत्य जग्मतुः कपिलाश्रमम् ॥ ४१ ॥
 नारदेरितमाकर्ण्य कल्किं सुतमनुत्तमम् ।
 नारायणं जगन्नाथं वनं विष्णुयशा ययौ ॥ ४२ ॥
 गत्वा वदरिकारण्यं तपस्तप्त्वा सुदारुणम् ।
 जीवं बृहति संयोज्य पूर्णस्तत्याज भौतिकम् ॥ ४३ ॥
 मृतं स्वाभिनमालिङ्ग्य सुमतिः स्नेहविल्लवा ।
 विवेश दहनं साध्वी सुवेशैर्दिवि संसृता ॥ ४४ ॥
 कल्किः श्रुत्वा मुनिमुखात् पित्रोर्निर्याणमीश्वरः ।
 सवास्पनयनं स्नेहात् तयोः समकरोत् क्रियाम् ॥ ४५ ॥
 पद्मया रमया कल्किः शम्भले सुरवाञ्छिते ।
 चकार राज्यं धर्मात्मा लोकवेदपुरस्कृतः ॥ ४६ ॥

महेन्द्रशिखराद्रामस्तीर्थपर्यटमादृतः ।
 प्रायात् कल्के दर्शनार्थं शम्भलं तीर्थतीर्थरुत् ॥ ४७ ॥
 तं दृष्ट्वा सहीत्याय पद्मया रमया सह ।
 कल्किः प्रहर्षो विधिवत् पूजाञ्चक्रे विधानवित् ॥ ४८ ॥
 नानारसैर्गुणमयैर्भोजयित्वा विचित्रिते ।
 पर्यङ्केऽनर्घवस्त्राब्धौ शाययित्वा मुदं ययौ ॥ ४९ ॥
 तं भुक्तवन्तं विश्रान्तं पादसंवाहनैर्गुरुम् ।
 सन्तोष्य विनयापन्नः कल्किर्मधुरमब्रवीत् ॥ ५० ॥
 तव प्रसादात् सिद्धं मे गुरो ! त्वैवर्गिकञ्च यत् ।
 शशिध्वजसुतायास्तु शृणु राम ! निवेदितम् ॥ ५१ ॥

इति पतिवचनं निश्चय्य रामा
 निजहृदयेक्षितपुत्रलाभमिष्टम् ।
 व्रतजपनियमैर्यमैश्च कैर्वा
 मम भवतीह मुदाह जामदग्न्यम् ॥ ५२ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे विष्णुयशसो
 मोक्षो रामदर्शनं नाम षोडशोऽध्यायः ।

सप्तदशोऽध्यायः ।

सूत उवाच । जामदग्न्यः समाकर्ण्य रमां तां पुत्रगर्हिनीम् ।
 कल्केरभिमतं बुद्धाकारयदुक्मिणीव्रतम् ॥ १ ॥
 व्रतेन तेन च रमा पुत्राब्ध्या सुभगा सती ।
 सर्वभोगिन संयुक्ता बभूव स्थिरयौवना ॥ २ ॥

शौनक उवाच । ।

विधानं ब्रूहि मे सूत ! व्रतस्यास्य च यत् फलम् ।
 पुरा केन कृतं धर्म्यं रुक्मिणीव्रतमुत्तमम् ॥ ३ ॥
 सूत उवाच । शृणु ब्रह्मन् ! राजपुत्री शर्मिष्ठा वार्षपर्वणी ।
 अवगाह्य सरोनीरं सोमं हरमपश्यत ॥ ४ ॥
 सा सखीभिः परिवृता देवयान्या च सङ्गता ।
 शम्भुभीत्या समुत्थाय पर्यधुर्वसनं श्रुतम् ॥ ५ ॥
 तत्र शुक्रस्य कन्याया वस्त्रव्यत्ययमात्मनः ।
 संलक्ष्य कुपिता प्राह वसनं त्यज भिक्षुकि ! ॥ ६ ॥
 इति दानवकन्या सा दासीभिः परिवारिता ।
 तां तस्या वाससा बद्धा कूपे क्षिप्त्वा गता गृहम् ॥ ७ ॥
 तां मग्नां रुदतीं कूपे जलार्थी नहुषात्मजः ।
 करे स्पृश्य समुद्धृत्य प्राह का ? त्वं वरानने ! ॥ ८ ॥
 सा शुक्रपुत्री वसनं परिधाय क्रिया भिया ।
 शर्मिष्ठायाः कृतं सर्वं प्राह राजानमीक्षती ॥ ९ ॥
 ययातिस्तदभिप्रायं ज्ञात्वानुव्रज्य शोभनम् ।
 आश्वास्य तां ययौ गेहं तस्याः परिणयादृतः ॥ १० ॥
 सा गत्वा भवनं शुक्रं प्राह शर्मिष्ठया कृतम् ।
 तच्छ्रुत्वा कुपितं विप्रं वृषपर्वाह सान्वयन् ॥ ११ ॥
 दण्ड्यं मां दण्डय विभो ! कोपो यद्यस्ति ते मयि ।
 शर्मिष्ठां वाप्यपकृतां कुरु यन्मनसेषितम् ॥ १२ ॥
 राजानं प्रणतं पादे पितुर्दृष्ट्वा रुषाब्रवीत् ।
 देवयानी त्वियं कन्या मम दासी भवत्विति ॥ १३ ॥
 समानीय तदा राजा दास्ये तां विनियुज्य सः ।

ययौ निजगृहं ज्ञानी दैवं परमकं स्मरन् ॥ १४ ॥
 ततः शुक्रस्तमानीय ययातिं प्रतिलोमकम् ।
 तस्मै ददौ तां विधिवत् देवयानीं तथा सह ॥ १५ ॥
 दत्त्वा प्राह नृपं विप्रोऽप्येनां राजसुतां यदि ।
 शयने ह्वयसे सद्यो जरा त्वामुपभोक्ष्यति ॥ १६ ॥
 शुक्रस्यैतद्वचः श्रुत्वा राजा तां वरवर्णिनीम् ।
 अदृश्यां स्थापयामास देवयान्यनुगां भिया ॥ १७ ॥
 सा शर्मिष्ठा राजपुत्री दुःखशोकभयाकुला ।
 नित्यं दासीशताकीर्णा देवयानीन्तु सेवते ॥ १८ ॥
 एकदा सा वनगता रुदती जाह्नवीतटे ।
 विश्वामित्रं मुनिं सा तं ददृशे स्त्रीभिरावृतम् ॥ १९ ॥
 व्रतिनं पुण्यगन्धाभिः स्रूपाभिः सुवासितम् ।
 कारयन्तं व्रतं मात्स्यधूपदीपोपहारकैः ॥ २० ॥
 निर्मायाष्टदलं पद्मं वेदिकायां सुचिह्नितम् ।
 रश्मापोतैश्चतुर्भिस्तु चतुष्कोणं विराजितम् ॥ २१ ॥
 वाससा निर्मितगृहे स्वर्णपट्टैर्विचित्रिते ।
 निर्मितं श्रीवासुदेवं नानारत्नविघटितम् ॥ २२ ॥
 पौरुषेण च सूक्तेन नानामन्त्रोदकैः शुभैः ।
 पञ्चासुतैः पञ्चगव्यैर्यथामन्त्रैर्विजेरितैः ॥ २३ ॥
 स्नापयित्वा भद्रपीठे कर्णिकायां प्रपूजयेत् ।
 पञ्चभिर्दशभिर्वापि षोडशैरुपचारकैः ॥ २४ ॥
 पादमर्च्यश्चमहरं शीतलं सुमनोहरम् ।
 परमानन्दजनकं गृहाण परमेश्वर ! ॥ २५ ॥
 दूर्वाचन्दनगन्धाढ्यमर्घ्यं युक्तं प्रयत्नतः ।

गृहाण रुक्मिणीनाथ ! प्रसन्नस्य मम प्रभो ! ॥ २६ ॥
 नानातीर्थोद्भवं वारि सुगन्धि सुमनोहरम् ।
 गृहाण चमनीयं त्वं श्रीनिवास ! श्रिया सह ॥ २७ ॥
 नानाकुसुमगन्धाढ्यं सूत्रग्रथितमुत्तमम् ।
 वक्षःशोभाकरं चारु माख्यं नय सुरेश्वर ! ॥ २८ ॥
 तन्तुसन्तानसन्धानरचितं बन्धनं हरे ! ।
 गृहाणावरणं शुद्धं निरावरण ! सप्रिय ! ॥ २९ ॥
 यज्ञसूत्रमिदं देव ! प्रजापतिविनिर्मितम् ।
 गृहाण वासुदेव ! खं रुक्मिण्या रमया सह ॥ ३० ॥
 नानारत्नसमायुक्तं स्वर्णमुक्ताविघटितम् ।
 प्रियया सह देवेश ! गृहाणाभरणं मम ॥ ३१ ॥
 दधिक्षीरगुडाम्रादिपूपलङ्गुलखण्डकान् ।
 गृहाण रुक्मिणीनाथ ! सनाथं कुरु मां प्रभो ! ॥ ३२ ॥
 कर्पूरागुरुगन्धाढ्यं परमानन्ददायकम् ।
 धूपं गृहाण वरद ! वैदर्भ्या प्रियया सह ॥ ३३ ॥
 भक्तानां गेहशक्तानां संसारध्वान्तनाशनम् ।
 दीपमालोक्य विभो ! जगदालोकनादर ! ॥ ३४ ॥
 श्यामसुन्दर ! पद्माक्ष ! पीताम्बर ! चतुर्भुज ! ।
 प्रपन्नं पाहि देवेश ! रुक्मिण्या सहितायुत ! ॥ ३५ ॥
 इति तासां व्रतं दृष्ट्वा मुनिं नत्वा सुदुःखिता ।
 शर्मिष्ठा मिष्टवचना कृताञ्जलिरवाच ताः ॥ ३६ ॥
 शर्मिष्ठोवाच । राजपुत्रीं दुर्भगां मां स्वामिना परिवर्जिताम् ।
 वातुमर्हथ हे देव्यो ! व्रतेनानेन कर्मणा ॥ ३७ ॥
 श्रुत्वा तु ता वचस्तस्याः कारुण्याच्च कियत् कियत् ।

पूजोपकरणं दत्त्वा कारयामासुरादरात् ॥ ३८ ॥

व्रतं कृत्वा तु शर्मिष्ठा लब्ध्वा स्वामिनमीश्वरम् ।

सूत्वा पुत्रान् सुसन्तुष्टा समभूत् स्थिरयौवना ॥ ३९ ॥

सीता चाशोकवनिकामध्ये सरमया सह ।

व्रतं कृत्वा पतिं लेभे रामं राक्षसनाशनम् ॥ ४० ॥

वृहदश्वप्रसादेन कृत्वेमं द्रौपदी व्रतम् ।

पतियुक्ता दुःखमुक्ता बभूव स्थिरयौवना ॥ ४१ ॥

तथा रमा सिते पक्षे वैशाखे द्वादशी दिने ।

जामदग्न्याद् व्रतं चक्रे पूर्णं वर्षचतुष्टयम् ॥ ४२ ॥

पट्टसूत्रं करे बद्धा भोजयित्वा द्विजान् बहून् ।

मुक्ता हविष्यं क्षीराक्तं सुमृष्टं स्वामिना सह ॥ ४३ ॥

बुभुजे पृथिवीं सर्वाभपूर्वां खजनैर्वृता ।

सा पुत्री जुवे साध्वी मेघमालबलाहकी ॥ ४४ ॥

देवानामुपकर्तारौ यज्ञदानतपोव्रतैः ।

महोत्साहौ महावीर्यौ सुभगौ कल्किसंस्तौ ॥ ४५ ॥

व्रतवरमिति कृत्वा सर्वसम्पत्समृद्धा

भवति विदिततत्त्वा पूजिता पूर्णकामा ।

हरिचरणसरोजद्वन्द्वभक्त्यैकताना

व्रजति गतिमपूर्वां ब्रह्मविज्ञैरगम्याम् ॥ ४६ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे

कल्किणीव्रतं नाम सप्तदशोऽध्यायः ।

अष्टादशोऽध्यायः ।

सूत उवाच । एतद् वः कथितं विप्रा ! व्रतं त्रैलोक्यविश्रुतम् ।

अतःपरं कल्किव्रतं कर्म यत् शृणुत द्विजाः ! ॥ १ ॥

शश्वले वसतस्तस्य सहस्रपरिवत्सराः ।

व्यतीता भ्रातृपुत्रस्वजातिसम्बन्धिभिः सह ॥ २ ॥

शश्वले शुशुभे श्रेणी सभापणकचत्वरैः ।

पताकाध्वजचित्राढ्यैर्यथेन्द्रस्यामरावती ॥ ३ ॥

यत्राष्टषष्टितीर्थानां सम्भवः शश्वलेऽभवत् ।

मृत्वोर्मोक्षः क्षितौ कल्कोरकल्कस्य पदाश्रयात् ॥ ४ ॥

वनोपवनसन्ताननानाकुसुमसङ्कुलैः ।

शोभितं शश्वलं ग्रामं मन्ये मोक्षप्रदं भुवि ॥ ५ ॥

तत्र कल्किः पुरस्त्रीणां नयनानन्दवर्धनः ।

पद्मया रमया कामं रराम जगतीपतिः ॥ ६ ॥

सुराधिपप्रदत्तेन कामगेन रथेन वै ।

नदीपर्वतकुक्षेषु द्वीपेषु परया मुदा ॥ ७ ॥

रममाणो विशन् पद्मारमाद्याभीरमापतिः ।

दिवानिशं न बुबुधे स्त्रैणश्च कामलम्पटः ॥ ८ ॥

पद्मासुखामोदसरोजसीधुवासोपभोगी सुविलासवासः ।

प्रभूतनीलेन्द्रमणिप्रकाशे गुहाविशेषे प्रविवेश कल्किः ॥ ९ ॥

पद्मा तु पद्माशतरूपरूपा रमा च पीयूषकलाविलासा ।

पतिं प्रविष्टं गिरिगङ्गरे ते नारीसहस्राकुलिते त्वगाताम् ॥ १० ॥

पद्मा पतिं प्रेक्ष्य गुहानिविष्टं रन्तुं मनोज्ञा प्रविवेश पश्चात् ।

रमाबलायूथसमन्विता तत्पश्चाद्गता कल्किमहोपकामा ॥ ११ ॥

तत्रेन्द्रनीलोत्पलगङ्गरान्ते कान्ताभिरात्मप्रतिमाभिरीशम् ।
 कल्किञ्च दृष्ट्वा नवनीरदामं ततः स्थितं प्रस्तरवन्मुमोह ॥१२॥
 रमा सखीभिः प्रमदाभिरार्त्ता विलोकयन्ती दिशमाकुलाक्षी ।
 पद्मापि पद्माशतशोभमाना विषस्रचित्ता न वभौ स्म चार्त्ता ॥१३॥
 भूमौ लिखन्ती निजकज्जलेन कल्किं शुकं तं कुचकुङ्कुमेन ।
 कस्तूरिकाभिस्तु तदग्रमग्रे निर्माय चालिङ्ग्य ननाम भावात् १४
 रमा कलालापपरा सुवन्ती कामार्दिता तं हृदये निधाय ।
 ध्यात्वा निजालङ्करणैः प्रपूज्य तस्थी विषसा करुणावसन्ना १५
 क्षणात् समुत्थाय रुरोद रामा कलापिनः कण्ठनिभं स्वनाथम् ।
 हृदोपगूढं न पुनः प्रलभ्य कामार्दितेत्याह हरे प्रसीद ॥१६॥
 पद्मापि निर्मुच्य निजाङ्गभूषाश्चकार धूलिपटले विलासम् ।
 कण्ठञ्च कस्तूरिकयापि नीलं कामं निहन्तुं शिवतामुपेत्य ॥१७॥
 कलावतीनां कलयाकलय्य क्षीणेक्षणानां हरिरार्त्तवन्धुः ।
 कामप्रपूराय ससार मध्ये कल्किः प्रियाणां सुरतोत्सवाय ॥१८॥
 ताः सादरेणात्मपतिं मनोज्ञाः करेणवो यूथपतिं यथेयुः ।
 सानन्दभावा विषदानुवृत्ता वनेषु रामाः परिपूर्णकामाः ॥१९॥
 वैभ्राजके चैत्ररथे सुपुष्पे सुनन्दने मन्दरकन्दरान्ते ।
 रेमे स रामाभिरुदारतेजा रथेन भास्वत्खगमेन कल्किः ॥२०॥
 पद्मामुखान्नामृतपानमत्तो रमासमालिङ्ग्यनवासरङ्गी ।
 वराङ्गनानां कुचकुङ्कुमाक्तो रतिप्रसङ्गे विपरीतयुक्तः ।
 मुखे विदष्टो रसनावशिष्टामोदः स कल्किर्न हि वेद देहम् २१
 रमाः समानाः पुरुषोत्तमं तं वक्षोजमध्ये विनिधाय धीराः ।
 परस्परश्लेषणजातहासा रेमुर्मुकुन्दं विलसत् शरीराः ॥ २२ ॥
 ततः सरोवरं त्वरा स्त्रियो ययुः क्लमज्वराः

प्रियेण तेन कल्किना वनान्तरे विहारिणा ।
 सरः प्रविश्य पद्मया विमोहरूपया तया
 जलं ददुर्वराङ्गनाः करेणवो यथा गजम् ॥ २३ ॥
 इति ह युवतिलीला लोकनाथः स कल्किः
 प्रिययुवतिपरीतः पद्मया रामयाद्यः ॥
 निजरमणविनोदैः शिष्यन् लोकवर्गान्
 जयति विबुधभर्ता शम्भले वासुदेवः ॥ २४ ॥
 ये शृण्वन्ति वदन्ति भावचतुरा ध्यायन्ति सन्तः सदा
 कल्केः श्रीपुरुषोत्तमस्य चरितं कर्णामृतं सादराः ।
 तेषां नो सुखयत्ययं मुररिपोर्दास्याभिलाषं विना
 संसारः परिमोचनञ्च परमानन्दामृताम्भोनिधेः ॥ २५ ॥
 इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे
 कल्किवर्णनं नाम अष्टादशोऽध्यायः ।

ऊनविंशोऽध्यायः ।

सूत उवाच । ततो देवगणाः सर्वे ब्रह्मणा सहिता रथैः ।
 स्वैः स्वैर्गणैः परिवृताः कल्किं द्रष्टुमुपाययुः ॥ १ ॥
 महर्षयः सगन्धर्वाः किन्नराश्चाप्सरोगणाः ।
 समाजग्मुः प्रमुदिताः शम्भलं सुरपूजितम् ॥ २ ॥
 तत्र गत्वा सभामध्ये कल्किं कमललोचनम् ।
 तेजोनिधिं प्रपन्नानां जनानामभयप्रदम् ॥ ३ ॥
 नीलजंजीमूतसङ्काशं दीर्घपीवरबाहुकम् ।
 किरीटेनार्कवर्णेन स्थिरविद्युन्निभेन तम् ॥ ४ ॥

शोभमानं द्युमणिना कुण्डलेनाभिशीभिना ।

सहर्षालापविकसद्ददनं स्मितशोभिनम् ॥ ५ ॥

कृपाकटाक्षविक्षेपपरिचित्तविपक्षकम् ।

तारहारोल्लसद्दक्षश्चन्द्रकान्तमणिश्रिया ॥ ६ ॥

कुमुदतीमोदवहं स्फुरत्शक्रायुधाम्बरम् ।

सर्वदानन्दसन्दोहरसोल्लसितविग्रहम् ॥ ७ ॥

नानामणिगणोद्योतदीपितं रूपमद्भुतम् ।

ददृशुर्देवगन्धर्वा ये चान्ये समुपागताः ॥ ८ ॥

भक्त्या परमया युक्ताः परमानन्दविग्रहम् ।

कल्किं कमलपत्राक्षं तुष्टुवुः परमादरात् ॥ ९ ॥

देवा ऊचुः । जयाशेषसंक्षेपकक्षप्रकीर्णानलोद्दामसङ्कीर्ण ! ह्रीश !

देवेश ! विश्वेश ! भूतेश ! भावः ।

तवानन्त चान्तःस्थितोऽङ्गाभरण-

प्रभाभातपादाजितानन्तशक्ते ! ॥ १० ॥

प्रकाशीकृताशिषलोकत्रयात्

वक्षःस्थले भास्वत्कौस्तुभश्याम ! ।

मेघौघराजत्शरीरद्विजाधीशपुष्पानन !

त्राहि विष्णो ! सदाराः वयं त्वां प्रपन्ना सशेषाः ॥ ११ ॥

यद्यस्यनुग्रहोऽस्माकं ब्रज वैकुण्ठमीश्वर ! ।

त्यक्त्वा शासितभूतखण्डं सत्यधर्माविरोधतः ॥ १२ ॥

कल्किस्तेषामिति वचः श्रुत्वा परमहर्षितः ।

पात्रमितैः परिवृतश्चकार गमने मतिम् ॥ १३ ॥

पुत्रानाह्वय चतुरो महाबलपराक्रमान् ।

राज्ये निक्षिप्य सहस्रा धर्मिष्ठान् प्रकृतिप्रियान् ॥ १४ ॥

ततः प्रजाः समाह्वय कथयित्वा निजाः कथाः ।
 प्राह तान् निजनिर्याणं देवानामुपरोधतः ॥ १५ ॥
 तच्छ्रुत्वा ताः प्रजाः सर्वा रुरुदुर्विस्मयान्विताः ।
 तं प्राहुः प्रणताः पुत्रा तथा पितरमीश्वरम् ॥ १६ ॥
 प्रजा ऊचुः । भो नाथ ! सर्वधर्मज्ञ ! नास्मान् त्यक्तुमिहार्हसि ।
 यत्र त्वं तत्र तु वयं यामः प्रणतवत्सल ! ॥ १७ ॥
 प्रिया गृहा धनान्यत्र पुत्राः प्राणास्तवानुगाः ।
 परत्रेह विशोकाय ज्ञात्वा त्वां यज्ञपूरुषम् ॥ १८ ॥
 इति तद्वचनं श्रुत्वा सान्त्वयित्वा सदुक्तिभिः ।
 प्रययौ क्लिन्नहृदयः पत्नीभ्यां सहितो वनम् ॥ १९ ॥
 हिमालयं मुनिगणैराकीर्णं जाह्नवीजलैः ।
 परिपूर्णं देवगणैः सेवितं मनसः प्रियम् ॥ २० ॥
 गत्वा विशुः सुरगणैर्वृतश्चारुचतुर्भुजः ।
 उषित्वा जाह्नवीतीरे सस्मारात्मानमात्मना ॥ २१ ॥
 पूर्णज्योतिर्मयः साक्षी परमात्मा पुरातनः ।
 बभौ सूर्यसहस्राणां तेजोराशिसमद्युतिः ॥ २२ ॥
 शङ्खचक्रगदापद्मशार्ङ्गाद्यैः समभिष्टुतः ।
 नानालङ्करणानाञ्च समलङ्करणाकृतिः ॥ २३ ॥
 ववृषुस्तं सुराः पुष्पैः कौसुभामुक्तकन्धरम् ।
 सुगन्धिकुसुमासारैर्देवदुन्दुभिनिखनैः ॥ २४ ॥
 तुष्टुवुर्मुमुहुः सर्वे लोकाः सस्याणुजङ्गमाः ।
 दृष्ट्वा रूपमरूपस्य निर्याणे वैष्णवं पदम् ॥ २५ ॥
 तद् दृष्ट्वा महदाश्चर्यं पत्युः कल्केर्महात्मनः ।
 रमा पद्मा च दहनं प्रविश्य तमंवापतुः ॥ २६ ॥

धर्मः कृतयुगं कल्केराज्ञया पृथिवीतले ।
 निःसपत्नी सुसुखिनी भूलोकं चेरतुश्चिरम् ॥ २७ ॥
 देवापिश्च मरुः कामं कल्केरादेशकारिणौ ।
 प्रजाः सम्मालयन्तौ तु भुवं जुगुपतुः प्रभू ॥ २८ ॥
 विशाखयूपभूपालः कल्केनिर्याणमीदृशम् ।
 श्रुत्वा स्वपुत्रं विषये नृपं कृत्वा गतो वनम् ॥ २९ ॥
 अन्ये नृपतयो ये च कल्केर्विरहकर्षिताः ।
 तं ध्यायन्तो जपन्तश्च विरक्ताः स्युर्नृपासने ॥ ३० ॥
 इति कल्केरनन्तस्य कथां भुवनपावनीम् ।
 कथयित्वा शुकः प्रायात् नरनारायणायमम् ॥ ३१ ॥
 मार्कण्डेयादयो ये च सुनयः प्रशमायनाः ।
 श्रुत्वानुभावं कल्केस्ते तं ध्यायन्तो जगुर्यशः ॥ ३२ ॥
 यस्यानुशासनात् भूमौ नाधर्मिष्ठाः प्रजा जनाः ।
 नाल्पायुषो दरिद्राश्च न पाषण्डा न हैतुकाः ॥ ३३ ॥
 नाधयो व्याधयः क्लेशा दैवभूतात्मसम्भवाः ।
 निर्मत्सराः सदानन्दा बभूवुर्जीवजातयः ॥ ३४ ॥
 इत्येतत् कथितं कल्केरवतारं महोदयम् ।
 धन्यं यशस्यमायुष्यं स्वर्ग्यं स्वस्त्ययनं परम् ॥ ३५ ॥
 शोकसन्तापपापघ्नं कलिव्याकुलनाशनम् ।
 सुखदं मोक्षदं लोके वाञ्छितार्थफलप्रदम् ॥ ३६ ॥
 तावत् शास्त्रप्रदीपानां प्रकाशो भुवि रोचते ।
 भक्तिभानुपुराणाख्या यावत् लोकेऽतिकामधुक् ॥ ३७ ॥
 श्रुत्वैतत् भृगुवंशजो मुनिगणैः साकं सहर्षो वशी
 ज्ञात्वा सूतममेयबोधविदितं श्रीलोमहर्षात्मजम् ।

श्रीकल्केरवतारवाक्यममलं भक्तिप्रदं श्रीहरिः

सुश्रूषुः पुनराह साधुवचसा गङ्गास्तवं सत्कृतः ॥ ३८ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे

कल्किनिर्याणं नाम ऊनविंशोऽध्यायः ।

विंशोऽध्यायः ।

शौनक उवाच । हे सूत ! सर्वधर्मज्ञ ! यत्त्वया कथितं पुरा ।

गङ्गां सुत्वा समायाता मुनयः कल्किसन्निधिम् ॥ १ ॥

स्तवं तं वद गङ्गायाः सर्वपापप्रणाशनम् ।

मोक्षदं शुभदं भक्त्या शृण्वतां पठतामिह ॥ २ ॥

सूत उवाच । शृणुध्वमृषयः ! सर्वे ! गङ्गास्तवधनुत्तमम् ।

शोकमोहहरं पुंसां ऋषिभिः परिकीर्तितम् ॥ ३ ॥

ऋषय ऊचुः । इयं सुरतरङ्गिणी भुवनवारिधेस्तारिणी

सुता हरिपदाम्बुजादुपगता जगत्संसदः ।

सुमेरुशिखरामरप्रियजला मलचालनी

प्रसन्नवदना शुभा भवभयस्य विद्रावणी ॥ ४ ॥

भगीरथमथानुगा सुरकरीन्द्रदर्पापहा

महेशमुकुटप्रभा गिरिशिरःपताका सिता ।

सुरासुरनरोरगैरजभवाच्युतैः संसृता

विमुक्तिफलशालिनी कलुषनाशिनी राजते ॥ ५ ॥

पितामहकमण्डलुप्रभवमुक्तिबीजा लता

श्रुतिस्मृतिगणसुतद्विजकुलालबालावृता ।

सुमेरुशिखराभिदा निपतिता त्रिलोकावृता

सुधर्मफलशालिनी सुखपलासिनी राजते ॥ ६ ॥

चरद्दिहगमालिनी सगरवंशमुक्तिप्रदा
 मुनीन्द्रवरनन्दिनी दिवि मता च मन्दाकिनी ।
 सदा दुरितनाशिनी विमलवारिसन्दर्शन-
 प्रणामगुणकीर्त्तनादिषु जगत्सु संराजते ॥ ७ ॥
 महाभिधसुताङ्गना हिमगिरीशकूटस्तना
 सफेनजलहासिनी सितमरालसञ्चारिणी ।
 चलत्तहरसत्करा वरसरोजमालाधरा
 रसोल्लसितगामिनी जलधिकामिनी राजते ॥ ८ ॥
 क्वचिन्मुनिगणैः सुता क्वचिदनन्तसम्पूजिता
 क्वचित् कलकलस्वना क्वचिदधीरयादोगणा ।
 क्वचिद्रविकरोज्ज्वला क्वचिदुदग्रपाताकुला
 क्वचिज्जनविगाहिता जयति भीष्ममाता सती ॥ ९ ॥
 स एव कुशली जनः प्रणमतीह भागीरथीं
 स एव तपसां निधिर्जपति जाङ्गवीमादरात् ।
 स एव पुरुषोत्तमः स्मरति साधु मन्दाकिनीं
 स एव विजयी प्रभुः सुरतरङ्गिणीं सेवते ॥ १० ॥
 तवामलजलार्चितं खगशृगालमीनक्षतं
 चलत्तहरिलोलितं रुचिरतीरजम्बालितम् ।
 कदा निजवपुर्मुदा सुरनरोरगैः संसृतो-
 ऽप्यहं त्रिपथगामिनी प्रियमतीव पश्याम्यहो ! ॥ ११ ॥
 त्वत्तीरे वसतिं तवामलजलस्नानं तव प्रेक्षणं
 त्वन्नामस्मरणं तवोदयकथासंलापनं पावनम् ।
 गङ्गे ! मे तव सेवनैकनिपुणोऽप्यानन्दितश्चादृतः
 सुत्वा त्वोद्धतपातको भुवि कदा शान्तश्चरिष्याम्यहम् ॥ १२ ॥

इत्येतद्विभिः प्रोक्तं गङ्गास्तवमनुत्तमम् ।
 स्वर्गं यशस्यमायुष्यं पठनात् अवणादपि ॥ १३ ॥
 सर्वपापहरं पुंसां बलमायुर्विवर्द्धनम् ।
 प्रातमध्याह्नायात्रे गङ्गासान्निध्यता भवेत् ॥ १४ ॥
 इत्येतत् भार्गवाख्यानं शुकदेवात् मया श्रुतम् ।
 पठितं श्रावितं चात्र पुण्यं धन्यं यशस्करम् ॥ १५ ॥
 अवतारं महाविष्णोः कल्केः परममद्भुतम् ।
 पठतां शृण्वतां भक्त्या सर्वाशुभविनाशनम् ॥ १६ ॥
 इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये ढतीयांशे
 गङ्गास्तवो नाम विंशोऽध्यायः ।

एकविंशोऽध्यायः ।

सूत उवाच । अत्रापि शुकसंवादो मार्कण्डेयेन धीमता ।
 अधर्मवंशकथनं कलेर्विवरणं ततः ॥ १ ॥
 देवानां ब्रह्मसदनप्रयाणं गोभुवा सह ।
 ब्रह्मणो वचनाद्विष्णोर्जन्म विष्णुयशोगृहे ॥ २ ॥
 सुमत्यां स्वांशकैर्भाटचतुर्भिः शम्भले पुरे ।
 पितुः पुत्रेण संवादस्तथोपनयनं हरेः ॥ ३ ॥
 पुत्रेण सह संवासी वेदाध्ययनमुत्तमम् ।
 शस्त्रास्त्राणां परिज्ञानं शिवसन्दर्शनं ततः ॥ ४ ॥
 कल्केस्तवं शिवपुरो वरलाभः शुकपुत्रम् ।
 शम्भलागमनं चक्रे ज्ञातिभ्यो वरकीर्तनम् ॥ ५ ॥
 विशाखयूपभूषेन निजसर्वात्मवर्णनम् ।
 महाभागात् ब्राह्मणानां शुकस्यागमनं ततः ॥ ६ ॥

कल्किना शुकसंवादः सिंहलाख्यानमुत्तमम् ।
 शिवदत्तवरा पद्मा तस्या भूपस्वयंवरे ॥ ७ ॥
 दर्शनात् भूपसङ्गानां स्त्रीभावपरिकीर्तनम् ।
 तस्या विषादः कल्केऽस्तु विवाहार्थं समुद्यमः ॥ ८ ॥
 शुकप्रस्थापनं दौत्ये तथा तस्यापि दर्शनम् ।
 शुकपद्मापरिचयः श्रीविष्णोः पूजनादिकम् ॥ ९ ॥
 पादादिदेहध्यानञ्च केशान्तपरिवर्णितम् ।
 शुकभूषणदानञ्च पुनः शुकसमागमः ॥ १० ॥
 कल्कोः पद्माविवाहार्थं गमनं दर्शनं तयोः ।
 जलक्रीडाप्रसङ्गेन विवाहस्तदनन्तरम् ॥ ११ ॥
 पुंस्त्वप्राप्तिश्च भूपानां कल्के दर्शनमात्रतः ।
 अनन्तागमनं राज्ञां संवादस्तेन संसदि ॥ १२ ॥
 षण्डत्वादात्मनो जन्म कर्म चान्न शिवस्तवः ।
 मृते पितरि तद्विष्णोः क्षेत्रे मायाप्रदर्शनम् ॥ १३ ॥
 अत्राख्यानमनन्तस्य ज्ञानवैराग्यवैभवम् ।
 राज्ञां प्रयाणं कल्केऽथ पद्मया सह शम्भले ॥ १४ ॥
 विश्वकर्मविधानञ्च वसतिः पद्मया सह ।
 ज्ञातिभ्रातृसुहृत्पुत्रैः सेनाभिर्बुद्धनिग्रहः ॥ १५ ॥
 कथितश्चात्र तेषाञ्च स्त्रीणां संयोधनाश्रयः ।
 ततोऽत्र बालखिल्यानां मुनीनां स्वनिवेदनम् ॥ १६ ॥
 सपुत्रायाः कुयोदर्या बधश्चान्न प्रकीर्तितः ।
 हरिद्वारगतस्यापि कल्के र्मुनिसमागमः ॥ १७ ॥
 सूर्यवंशस्य कथनं सीमस्य च विधानतः ।
 श्रीरामचरितं चारु सूर्यवंशानुवर्णने ॥ १८ ॥

देवापेक्ष ! मरोः ! सङ्गो युद्धायात्र प्रकीर्तितः ।

महाघोरवने कोक - विकोकविनिपातनम् ॥१९॥

भट्टालगमनं तत्र शय्याकर्णादिभिः सह ।

युद्धं शशिध्वजेनात्र सुशान्ताभक्तिकीर्तनम् ॥२०॥

युद्धे कल्केरानयनं धर्मस्य च कृतस्य च ।

सुशान्तायाः स्तवस्तत्र रमोद्वाहस्तु कल्किना ॥२१॥

सभायां पूर्वकथनं निजगृध्रत्वकारणम् ।

मोक्षः शशिध्वजस्यात्र भक्तिप्रार्थयितुर्विभोः ॥२२॥

विषकन्यामोचनञ्च नृपाणामभिषेचनम् ।

मायास्तवः शम्भलेषु नानायज्ञादिसाधनम् ॥२३॥

नारदात् विष्णुयशसो मोक्षश्चात्र प्रकीर्तितः ।

कृतधर्मप्रवृत्तिश्च रुक्मिणीव्रतकीर्तनम् ॥२४॥

ततो विचारः कल्केश्च पुत्रपौत्रादिसम्भवः ।

कथितो देवगन्धर्वगणागमनमत्र हि ॥२५॥

ततो वैकुण्ठगमनं विष्णोः कल्केरिहोदितम् ।

शुकप्रस्थानमुचितं कथयित्वा कथाः शुभाः ॥२६॥

गङ्गास्तोत्रमिह प्रोक्तं पुराणे मुनिरुन्मतम् ।

जगतामाननन्दकरं पुराणं पञ्चलक्षणम् ॥२७॥

सकल्कसिद्धदं श्लोकैः षट्सहस्रं शताधिकम् ।

सर्वशास्त्रार्थतत्त्वानां सारं श्रुतिमनोहरम् ॥२८॥

चतुर्वर्गप्रदं कल्किपुराणं परिकीर्तितम् ।

प्रलयान्ते हरिमुखात् निःसृतं लोकविस्तृतम् ॥२९॥

अहो ! व्यासेनकथितं द्विजरूपेण भूतले ।

विष्णोः कल्केर्भगवतः प्रभावं परमान्दृतम् ॥३०॥

ये भक्त्यात्र पुराणसारममलं श्रीविष्णुभावाप्लुतं
 शृण्वन्तीह वदन्ति साधुसदसि क्षेत्रे सुतीर्थाश्रमे ।
 दत्त्वा गां तुरगं गजं गजवरं स्वर्णं द्विजायादरात्
 वस्त्रालङ्कारैः प्रपूज्य विधिवत् मुक्तास्त एवोत्तमाः ॥ ३१ ॥
 श्रुत्वा विधानं विधिवता ब्राह्मणो वेदपारागः ।
 क्षत्रियो भूपतिर्वैश्यो धनी शूद्रो महान् भवेत् ॥ ३२ ॥
 पुत्रार्थी लभते पुत्रं धनार्थी लभते धनम् ।
 विद्यार्थी लभते विद्यां पठनात् श्रवणादपि ॥ ३३ ॥
 इत्येतत् पुण्यमाख्यानं लोमहर्षणजो मुनिः ।
 श्रावयित्वा मुनीन् भक्त्या ययौ तीर्थाटनादृतः ॥ ३४ ॥
 शौनको मुनिभिः सार्द्धं सूतमामन्त्रां धर्मवित् ।
 पुण्यारण्ये हरिं ध्यात्वा ब्रह्म प्राप स योगवित् ॥ ३५ ॥
 लोमहर्षणजं सर्व-पुराणज्ञं यतव्रतम् ।
 व्यासशिष्यं मुनिवरं तं सूतं प्रणमाम्यहम् ॥ ३६ ॥
 आलोक्य सर्वशास्त्राणि विचार्य च पुनः पुनः ।
 इदमेव सुनिष्पन्नं ध्येयो नारायणः सदा ॥ ३७ ॥
 वेदे रामायणे चैव पुराणे भारते यथा ।
 आदावन्ते च मध्ये च हरिः सर्वत्र गीयते ॥ ३८ ॥

सजलजलददेहो वातवेगैकवाहः

करधृतकरवालः सर्वलोकैकपालः ।

कलिकुलबलहन्ता सत्यधर्मप्रणेता

कलयतु कुशलं वः कल्किरूपः स भूपः ॥ ३९ ॥

इति श्रीकल्किपुराणेऽनुभागवते भविष्ये तृतीयांशे

एकविंशोऽध्यायः ।

समाप्तम् ।

If any defect is found in this book, Please return
the copy by V. P. P. to the publisher for
exchange free of cost of postage.